DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

1 MAYIS: EMEĞİN ONURLU BAYRAMI

YARIN

AYLIK
GENÇLİK
DERGİSİ
Mayıs'88
81
900 TL
KDV Dahil

Dernekler Kapatılamayacak

ÖĞRENCİ GENÇLİK BAĞIMSIZ ÖRGÜTLENMESİNDEN VAZGEÇMEYECEK

GENÇ KIZLAR EĞİTİM KATILIM EŞİTLİK İSTİYOR

YENİ KOŞULLARI
YENİ BİÇİMLERDE
KAVRAMAK GEREK

sanatın aktif
etkileyebilme
gücü ve barış

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BU SAYIDA

GELEN GÜNLER
Mustafa Okan 3

59. MADDEYE HAYIR 4

ÖĞRENCİ GENÇLİK BAĞIMSIZ ÖRGÜTLENMESİNDEN VAZGEÇMEYECEK
Yarın 5

DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİ ÖRGÜTLÜ YAPILARINI TÜM SALDIRILARA KARŞI KORUMAYA HAZIRDIR
Fatih Güven 6

GENÇLİK YENİ BİR YÖK İSTEMİYOR 7

ÜÇ SORUN
Ali Sel 8

ÜNİVERSİTELİ DERGİSİNİN MEKTUBU

İZMİR'DE DERNEKLERİ SAVUNMAK İÇİN ORTAK ÇABA 10

HAK ARAMAYA SORUŞTURMA VE CEZA 11

"HAZIRLADIĞIMIZ MODEL HOŞUNUZA GİTMEYEBİLİR"
Adnan Kahveci 12

HARÇLAR HANGİ KASALARI DOLDURUYOR?
Doğan Allay 13

19 MAYIS GENÇLİĞİN BAYRAMIDIR
Yusuf Karkmaz 13

SOL GÜÇLER, POLİTİK DERGİLER VE ÖĞRENCİ HAREKETİ
Yasemin Çongar 14

DEMOKRASİ KAZANMA MÜCADELESİNDE YENİ ADIM
Yılmaz Ustu 16

SORUN, DÜŞÜNME VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ SORUNUDUR
Selim Demirel 17

İÇİMİZDEN BİRİ : BEHİCE BORAN
Demet Yalçın 18

İŞÇİ SINIFININ BİRLİK, MÜCADELE VE DAYANIŞMA GÜNÜ 1 MAYIS
Zeki Yücel 20

1 MAYIS GELENEĞİ
Nihat Sargın - Haydar Kutlu 22

BAĞIMSIZ SENDİKACILIKTAN KİTLESEL EYLEME
Cemil Turan 23

YENİ DARAACAÇLAR KURULMASIN
Beyhan Sunal 23

GENÇ KIZLAR EĞİTİM, KATILIM, EŞİTLİK İSTİYOR
Yarın Çeviri Kurulu 24

NAMUS BEKÇİLİĞİ ALDATMACASINA SON
Sebel Gökbağı - Ayçe Arsay
GÖZALTINDA KIZLIK MUAYENESİ 26

DEVİR-İ ŞAHANELERİN SALTANATI
Taner Gürel 28

OĞUZ OYAN "BUNALIMIN KÖKÜ OLARAK AŞILMASI ANCAK EMEKTEN YANA POLİTİKALARIN GÜNDEME GETİRİLMESİYLE MÜMKÜN OLACAKTIR"
Söyleşi Yalçın Baysal 30

TEK BİR DÜNYAMIZ VAR
Söyleşi Gül Bilgin 32

YENİ DURUM, YENİ GÜÇLER
Samel Üker 34

IŞIL ÖZGENTÜRK İLE "SU DA YANAR" ÜZERİNE SÖYLEŞİ
Söyleşi Beyhan Sunal 35

SANATIN AKTİF ETKİLİYEBİLME GÜCÜ VE BARIŞ
Ali Alaz 36

FALMIRO TOGLIATTI, YAŞAMA - SAVAŞIM
İsmail Gül 37

BARIŞ FİLİSTİN HALKINDAN YANA OLMAK ZORUNDADIR
A. Erhan Çelik - Ahmet Gürata 40

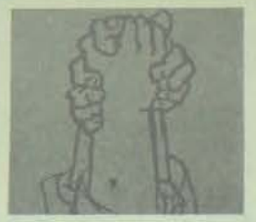

GÖÇMEN İŞÇİLERİN EN GENİŞ BİRLİĞİNE DOĞRU

"BİRLEŞME kararımız ile, Türkiyeli göçmenlerin tek bir çatı altında toplanmaları hedefiyle bir adım daha yaklaşırken, göçmenlerin en geniş birliğinin sağlanacağı birleşik örgütün en önemli çalışma alanı olacaktır." Bu sözlerle değerlendirilen "birleşme kararı", DİBAF (Demokrasi için Birlik Avrupa Türkiyeli İşçiler Federasyonu) ile FIDEF (Federal Almanya Türkiye İşçi Dernekleri Federasyonu) yöneticileri tarafından 9 Nisan 1988 tarihinde alınmıştı. Düşünülmüştü ki, sözdeki "birleşik örgüt" ise 7-8 Mayıs tarihlerinde Duisburg'da yapılacak DİBAF-FIDEF Birleşme Kurultayı'nda doğacak. DİBAF Genel Temsilcileri Kurul adına Erol Boyraz ile FIDEF Genel Yönetim Kurulu adına Hasan Ocacan'ın yaptıkları ortak basın açıklamasına göre, iki federasyon birleşirken, "Türkiye'de insan hak ve özgür hükümet demokrasi ve insanca yaşam için mücadele eden güçlerle daha düzenli ve güçlü bir dayanışmayı" olanaklı kılmayı da hedefliyor. Açıklamada, "birleşme kararımız, barış, eşitlik ve demokratik ilkelerinin günlük yaşamda daha güçlü yansımasına hizmet etmeyi amaçlamak ...

YARIN'IN KARDEŞ DERGİSİ ELAN'DA FESTİVAL HAZIRLIKLARI

DERGİMİZİN düzenli okurları anımsayacaklardır. 1987'nin Ekim ayı içinde Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF) yıl temalı üç genç gazeteci YARIN'ın davetlisi olacak Türkiye'yi ziyaret etmişti. Bu güzel dayanışma ziyareti, okurlar ve çalışanlarıyla YARIN için olduğu kadar, yurdışına arınılarımı ve etkinliklerimi daha iyi yansıtma olanağı bulan Türkiye gençliği için de yeni bir köprünün oluşmasını sağladı. DDGF heyeti içinde yer alan Adrian Geiger'in temsil ettiği Sosyalist Almanya İşçi Gençlik Örgüte (SDAJ) çizgisinde yayın yapan ELAN Gençlik Dergisi, daha sonra YARIN'ı, "Kardeş dergi" ilan etti ve Türkiye gençliğinin mücadelesine sayfalarında geniş yer ayırdı. YARIN, ELAN'la kurduğu bu dostluk-dayanışma bağını da, Türkiye genç kişinin tüm demokratik oluşumları ve demokratik güvenleri için bir ortak köprü olarak görüyor. Sayfalarını işkencenin rock müziğe, pornografiden barışa kadar büyük bir çeşitlilik içinde gençlik yaşamına ayıran ELAN bugünlerde yoğun bir hazırlık içinde. ELAN Gençlik Festivali 5-6 Haziran tarihlerinde Dortmund'da yapılacak. Her yıl, Federal Almanya İşçiler-gençlik kişinin bir birlik çalışma düşünülmesini amaçlanan, geniş bir kültürel, etkinlikler programı içeren festivale bu yıl YARIN da davetli. YARIN festivalde açacağı sergi ve katılacağı toplantılarda tüm Türkiye'deki demokrasi güçlerinin birliğinin önemini vurgulayacak. Sol, devrimci, sosyalist gençlik çevrelerinin ortak hareket etme çabasını dile getirecek.

HACETTEPE BEYTEPE'DE BOYKOT- YÜRÜYÜŞ-GÖZALTI

6 NİSAN günü H.Ü. Beytepe Kampüsünden Candan Kavak adlı öğrencinin "kütüphane önünde boykota kaldığı" gerekçesi ile jandarma tarafından gözaltına alınmasını kınamak için öğrenciler bir oturma eylemi gerçekleştirdiler. Bunun ardından gözaltına alınan 13 öğrencinin serbest bırakılması için 14 Nisan günü bir grup öğrenci, "haksız gözaltıdan ve Jandarma-Üniversite idaresi işbirliği"ni protesto edecek kampüs içerisinde yürüdüler ve rektörlüğün önüne siyah çelenk koydular. Kalabalık bir jandarma kordonu altında gerçekleşen bu eylem sırasında rektörlükte görevli bir kişinin "jandarma müdahale etsene" diye bağırması dikkat çekti. En son gelişmelere göre DGM'ye sevk edilen gözaltındaki öğrencilerin hepsi -Candan Kavak dışında- serbest bırakıldı.

NİSAN DİRENİŞİNİN YILDÖNÜMÜ KUTLANDI

14-15 NİSAN 1987'de İzdeğerm "tek tip öğrenci derneği" yasa teklifine karşı Türkiye çapında eylemler düzenleyen ve zafer kazanan demokratik öğrenci hareketinin bu önemli yıl dönümü Ankara'da 14-15 Nisan günlerinde çeşitli okullarda öğrencilerce kutlandı. ODTÜ'de kalabalık bir grup öğrenci o gün saz çalıp, günün önemi üzerine bir konuşma yaptıktan sonra dağıldılar. Daha sonra Jandarma tarafından Gülseren Onanç ve bunu izleyen günlerde Metalurji Mühendisliği Bölümünden bir öğrenci gözaltına alındı. Öğrenciler 19 Nisan günü DGM tarafından serbestlendiler.

ODTÜ'DE KÜFÜRLÜ DERS

NİSAN ayının üçüncü haftası içerisinde, ODTÜ Şehircilik Bölümü 3. sınıf öğrencileri, Çevre Mühendisliğinden aldığı "Çevre" (Environment) adlı derste, dersi veren öğretim üyesinin çeşitli hakaretlerine maruz kaldı. Dersi izlerinde, bazısına silen bir öğrenciye ve diğer öğrencilere hakaretler yağdıran öğretim üyesi, bu davranışına karşı çıkanlara da aynı davranışları gösterdi. Daha sonra dersi terk edip giden öğretim üyesine karşı öğrenciler bölüm başkanlığına dilekçe verdiler.

BUCA CEZAEVİ'NDE AÇLIK GREVİ

CEZAEVLERİNDEKİ yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik demokratik hak ve isteklerin gerçekleştirilmesi amacıyla Buca Cezaevinde haftalarca süren "açlık" grevi sürüyor. Yaklaşık 30 kişinin katıldığı açlık grevini bir basın açıklaması yaparak desteklediklerini bildiren tutuklu ve hükümlü aileleri, basının ve tüm demokratik kitle örgütlerinin hukuki davalarına destek vermesine beklediklerini vurguladılar.

AVRUPA GENÇLİK ÖRGÜTLERİ VE YAYINLARININ YENİ PROJESİ: ORTAK GAZETE

AVRUPA Gençlik örgütünün ve gençlik yayınlarının katılımıyla ortak bir gençlik gazetesi çıkarılacak. Bu konudaki ilk hazırlık toplantısı, 27-29 Mayıs tarihlerinde Fransa'nın Strasburg kentinde Avrupa Gençlik Merkezinde yapılacak. Özellikle Almanya Gençlik Dergileri Federal Temsilciliğinin yürütücü girişiyle YARIN da katkı sağlayacak. Kısa adı Almanya Gençlik Basını olan Federal Temsilcilik ile Avrupa Gençlik Merkezi, gazetenin çalışmalarına katılması için YARIN'a gönderdikleri çağrı mektuplarında projeyi "farklı ulusal ve politik kökenlerin temsilcileri olan gençlerin dostluğuna yönelik uluslararası bir yayın" olarak tanımlıyorlar. Ortak gazetenin ele alacağı sorunlar ve politik amaçların konusunda Almanya Gençlik Basını Uluslararası İlişkiler Sekreteri Peter Eickmann'ın dergimize yazdıklarına olduğu gibi aktarıyoruz:

"Dünyanın giderek artan sorunları, silahlanma yarışı, özellikle üçüncü Dünya ülkelerinde açlık-yoksulluk ve açlık, ülkesel düzeyleri çokun aşan çevre ve enerji sorunları vb karşısında uluslararası işbirliği her zamankinden daha önemli hale geliyor. Biziler de Gençlik Gazetesi tasarımına katılan insanlar olarak üzerimize düşeni yaparak sesimizi yükseltmeli, yapılan hataları vurgulayıp çözüm yollarının bulunmasına katkıda bulunmalıyız. Ne kadar çok sayıda ülke ve politik görüşün temsilcisi olan gençlerin katılımı sağlanırsa, bütünsel çözüm yolları üzerindeki tartışma ve eylemler birleri başarıya o denli daha çok yaklaştıracaktır. Avrupa, ulusal ve uluslarüstü tekellerin oluşturduğu Avrupa Topluluğu'nda da, Güney ve Batı Avrupa'nın kapitalist ülkelerinin oluşturduğu Avrupa Konseyi'nden de daha büyüktür. 1975 yılında düzenlenen ve 33 Avrupa devletiyle ABD ve Kanada'nın da katıldığı Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'ndan bu yana Avrupa Kıtasındaki daha barışçı ve bağımsız bir Avrupa'ya kapılarını açıklar. SSCB'nin silahsızlanma önerileri ve ABD-SSCB silahsızlanma Anlaşması, ileriye doğru anlamlı ilk somut adımdır. Bu çabaların sürdürülmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü, gençlik ancak farklı sistemlerle yönetilen Avrupa devletlerinin ve Avrupa halklarının barış içinde birlikte yaşadığı bir Avrupa'da ilişkilerini geliştirme, birlikte yaşama ve çalışma olanağına sahip olabilir. Bu anlamda, Avrupa'nın tümüne seslenecek bir Gençlik Gazetesi farklı politik düşüncelere saygılı olmak zorundadır. Herkengi bir sansür sürkonunu değildir. Böyle bir gazetenin içeriği, konusunda ortak ilk gelen, doğal olarak normal bir gençlik gazetesinin içeriğidir: gençlerin sorunlarını, çıkarlarının, gereksinimlerinin dile getirilmesinde sürkonunu olan. (...) Bu tasarı sizlere, Ortadoğu rejiminde yaşayan Türkiye gençliğinin sorunlarını Avrupa gençliğine duyurabilme olanağı verecektir."

DÜFEF-ÖD KURULDU

DİCLE Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Öğrenci Derneği kuruldu. Dernek kurulmasına ilişkin bir basın açıklamasıyla kamuoyuna duyurdu DÜFEF-ÖD üyeleri, kendilerini önemli sorunlarla karşılaştıkları, geniş kitle desteği ile derneklerini özerk-demokratik üniversite savaşımında önemli bir mevzi haline getirmeye çalışacaklarını belirttiler.

İSTANBUL SİNEMA GÜNLERİ'NDE SANSÜRE KARŞI SESSİZ YÜRÜYÜŞ

BİR grup sinema oyuncusu, yönetmen ve yazar 7. Uluslararası Sinema Günleri programı içinde yer alan beş filmin gösterimine sansür konulmasını protesto etmek amacıyla 12 Nisan günü Beyoğlu'nda sessiz yürüyüş yaptılar. Sinema Eserleri Sahipleri Meslek Birliği SESAM'da buluşarak Taksim'e kadar yürüyen grup adına sinema oyuncusu Hale Soygazi bir açıklama yaparak, yürüyüşün sembolik olduğunu, kısa süre içinde bütün sanatçıların katılacağı bir yürüyüş gerçekleştireceklerini belirtti. ■

MAMAK'TA YAŞANILANLAR UNUTULMAYACAK

12 EYLÜL döneminin en ünlü işkence merkezlerinden Mamak Cezaevinin, ülke tarihinde kolay unutulmayan bir yeri olacak gerçekten. İnsanın aklına gelmeyecek bir yığın işkence yönteminin ısrarlı edilerek uygulandığı, bir çok kişinin "öldoğu", sakat kaldığı bu cezaevinden ve orada yaşanılanlardan alınacak pek çok ders var kuşkusuz. Tüm bunları yaşayan bir yığın insan var aramızda bugün, bunlardan bazıları zaman zaman yaptıkları açıklamalarla, yaşardıklarını dile getiriyorlar. İşte geçtiğimiz günlerde bir grup devrimcil, ilerici insan böyle bu açıklama yaparak, Mamak'ta yaşadıklarını özetleyip tüm bu baskıların, insanlıktan yoksun kimliklerinin yok edilmesine yönelik olduğunu vurguladılar. Mamak'taki uygulamaların, pek çok insanın bilimsiz sonuçlanan umutlu direnişlerle karıldığını belirtildiği açıklamada, 12 Eylül döneminde cezaevlerinde çekilen işkencelerin acısının ve direnişlerin onurunun, nerede olursa olsun, Türkiyenin tüm devrimci ve demokratlarının ortak acısı ve onuru olduğu vurgulandı.

YARIN'DAN

Gelen Günler . . .

12 EYLÜL 1980'in Konan ardından gelen günlerde generallerin hakimiyeti, Batılı kapitalist güçleri için yeni sularlar ortaya koyda. Daha sonraki yıllarda bu turaflarla 82 anayasa ve kazanılmalar için hayati bir ilham kaynağı, ideolojinin kaynağı haline geldi.

İşte bu özel mülkiyetin yorgunuydi. Yalnızca, insanlara, evlerin, fabrikaların, toprakların sahibi değildi onlar, konuların mülkiyetini de ellerinde bulundurmuşlardı. Bu, sözlüklerin ve ülkelerin izleyen bütün sessizliğe mahkum etmişti. Derin ve sonsuz bir sessizliğe, ... ve tepkisiliğe.

Pen bu değerler sistemi yaratmak mümkünde. İnsanları küçük görüm, onları ezen ve bükülmelerini ezdiren, onları bağlayıp rehine ve iskelinin gördüğünü ilan bir değerler sistemi.

İnsanları hem bireysel hem de kökeni sessizliğe mahkum etmeyi, yabancılaşmayı, yetenektenden koparmayı, umutlarını ve inançlarını bilinçsizleştirmeyi, yaşama bağlılığını yokuluğ boşvermişliğin benciliği içinde ertmeyi amaçlayan bu değerler sistemine karşı koyuyuz kalmamızdır.

Rahmadı da ... Ülkeyi ele geçiren siyasi iktidarın kopmaktan bir bir ortaya çıkarıldı.

Bu "Rağa rağmen" rejimin ilm "devl"ilaleri ceşitler edildi. Rejimin antidemokratik anatomisinin açığa çıkarılmasında kuşku yok ki en büyük paylardan biri basındır. Sözü daha fazla uzatmayı gerek var mı? İktidarın basını yüzünün çapraz saldırısını açıklayabilmek için yeni örneklere ihtiyaç kalıyor mu? Her geçen gün artan gazete kapatılı fiyatları, ortada gelen soruşturmalar, toplamalar, tutuklamalar, yeni basın yasası ... basınla ilgili, rejimin çıkarlarıyla bütünleşmeyi reddeden basına yönelen kişiyi planlıdır ve yaklaşımda iktidarın nasıl olmadığını göstermektedir.

OKUYUCULARIMIZ yıllardır YARIN'ın da karşı karşıya kalıdığı baskıları yakından izliyorlar. Bunlardan biri de 1987 yılı Mayıs sayısının toplatılmasıydı. Ancak geçtiğimiz günlerde bu sayımızın toplatılmasına ilişkin açılan davada cezaevi kararı alandı. Geçen yıl pek çok okuyucumuz ulaşmamı olanağı; bulamadığınız bu sayımızı bu yıl okuyucularımıza gönderiyoruz.

REJİMİN antidemokratik çehresini her yerde görmek olanaklı. İstanbul Sinema Günleri'nin sonsuz devrimsel çapraşık çıkarılmıştırlar yüzü sonuna dek gösterimlerin önünden geçmeyecek. Sansüre takılan filmlerden biri olan "Su da Yanar"ın anlamsızlığı Türkçelik de bu ülke adına yapılanın söylediği rahatsızlık biçimiyle bağlantılı bir sayımızda yayınlıyoruz. Yine burada, derginizin geçtiğimiz ay içerisinde "yasaklı" olduğu gerekçesiyle bazı üniversitelere alınmamasını düşünüyoruz. Gerçekten "yasaklı" olan "halka rağmen" varlığını sürdüren bu iktidardır.

MAYIS ayının pek çok alanda yeni gelişmelere gebe olduğunu söylemek zor değil. Öğrenci dernekleriyle birer birer alınan kapanma bildirileri, derlik öğrenciler yönelen disiplin cezaları, kitlelerin yoksulluğu düşüncesinin ulusal uygulamaları olarak yürütülen demokratik öğrenci hareketinin bu ilişki planı sesini kalanı düşünülebilir mi? Çünkü öğrenci dernekleri demokratik mücadelesinin vazgeçilmez mevzilerindedirler. Ve bu mevzileri tutabilmeyecektir; rejimin, gençliğin geleceğini ipotek altına alma planları boşa çıkarılacaktır.

GENÇLİĞİN örgütlenme ve kitleye hakkını elde etmesi yaşamında son, evrensel, toplumsal gençler önemli bir rol oynamaktadır. Şimdi, tüm güçlerin birlikte gençlik yıpranmasına önüne ulaşmasına bir gösterim olarak karşımıza çıkıyor. Her çalışmanın, sol, devrimci, aydınlık gençlerin görüşlerini sunma, tartışma ve gerçeği birlikte arama çabalarına hizmet etmesi gerektiğine inanıyoruz. 1988'in ilk sayısında İnönü'nün "Dergiler Tartışma" başlığı altında yayınladığımız söyleşiyi de bu çabanın bir parçası olarak değerlendiriyoruz. Bundan sonra da, benzeri söyleşi ve tartışma yazılarına sayfalarımızda yer vereceğiz.

çıkarmaktadır.

BİR yandan demokratik güçlerinin kazanımları ellerinden almaya çalışırken diğer yandan da geleceklerini umutsuzlaştırmaya çalışıyor. Dünyada emekleriyle yaşayan tüm insanların barışın, onurlu mücadelelerinin ve kazanımlarının ifadesi olan 1 Mayıs da böyle bir özellikle sahip. Bu onurlu yaşamanda katılı bir bulunan sahip olan Türkiyeli emekçiler, hem demokratik kazanımları için verdikleri mücadeleyle, hem de bu mücadelenin cezaevleri duvarlarını aramalı kurulmuş umutlarıyla dayanışmalarını yükseltecek 1 Mayıs'a sahip çıkmaktadırlar. Bilmektedirler ki, onlar, gelen günlerin habercisidir. Ve şine inanmaktadırlar ki kalkmanın mutlu günleri ancak gelen günlerdir.

Sevgi ve dostlukla

Sahibi: SAMİ ALPTEKİN • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: MUSTAFA OKAN • Genel Yayın Danışmanı: TANER GÜREL • İdari Müdür: YALÇIN UYSAL • Haber Sorumlusu: BEYHAN SUNAL • İstanbul: İSTANBUL BÜLENT ERYILMAZ-PAK KOZAK, Kemal Sok. Beşiktaşlar İrfan No. 37 Kat 4 Cumbalıtaş • CEMAL YILMAZ-Medyavent Sok. Atol İşhanı Kat. 3/20 Kat:10 • İzmir: MAHMUT EŞİYMEZ - Bak. Sok. Erbaşlı İşhanı No. 3812 Çankaya-Konak • Yurtdışı İrtibat: GÖKHAN UÇKAN - Box 88045, 10084 Stockholm • P.Almanya: MEHMET BİLGİN - Mainzerstr. 26 Oberursel 1 • Hollanda: RAMAZAN EKİNCİ - Postbus 393, 6040 AJ Roermond • İngiltere: SERDAR ATAMAN - Postbox 834 8TS1 Fenchurch, SO-mass • Kıbrıs: SEVGÜL ULUDAĞ - 15 Necmi Asfuroğlu Sokak, Lefkoşa • Abone Koşulları/Yurtiçi: Yıllık 6000 - Altı Aylık 3000 TL • Yurtdışı: Yıllık 45 DM - 24 DM - Tek Sayısı: 5 DM • Dağıtım: UÇKAN DERİŞ • Dağıtım: Doğu Press Dağıtım Tesisleri • Grafik Düzenleme: Yazı • Dağıtım: Hür Dağıtım • Yönetim Yeri: Sağlık E. Sok. 5/17, Kızılay-Ankara • Yazışma Adresi: P.K. 723 Kızılay - Ankara • Posta Çek No: 164860 • İlan Koordinatörü/Ankara Ofis Kapak: Tam Sayfa: 300.000 • Yarım Sayfa: 175.000 • Çeyrek Sayfa: 85.000 - İç Sayfalar: Tam Sayfa: 275.000 - Yarım Sayfa: 130.000 - Çeyrek Sayfa: 70.000 •

Baskı Tarihi: 5.5.1988

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

REJİM ÜNİVERSİTELERİN DEMOKRATİKLEŞMESİNDEN, DERNEKLERİN BİRLİKTE YENİLMEZ BİR GÜÇ OLMASINDAN KORKUYORI

"59. maddeye hayır!"

Bir öğrenci derneği nasıl kapatılır? Bugünkü rejim öğrenci dernekleri kurulduğu günden sonra bu soruya yanıt aramaya başladı. Daha o günden öğrenci gençliğin örgütlenmesinden duyduğu rahatsızlığı açıkça gösterdi.

Öğrenci derneklerinin yönetici ve üyelerine karşı süren fiili baskılarla birlikte (gözaltılar, izlemeler, soruşturmalar) derneklerin önüne inkâr engeller dizilmeye başladı. Anayasanın 33. maddesi "Herkes önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir" biçiminde başlamasına rağmen, dernekler konunu anayasanın vermiş olduğu bu hakkı düzenlemelere rağmen YÖK'ün 59. maddesi "öğrenci derneklerinin kurulabilmesi ve öğrencilerin üye olabilmeleri rektörün izinine bağlıdır" biçiminde yorumlandı. Öğrenci derneği kurulmasını, demokratik hakların kullanılmasını engelleyecek isteyen rejim sürekli olarak 59. maddeyi; öğrenci derneği kurucularına doğru çevirdi.

YÖK'ün engellemelerdik 59. maddesi öğrenci derneklerinin idare mahkemelerine başvurması sonucunda çıkan dernekler lehine kararlarla defalarca aşıldı. Rejim bunu sessiz kalmadı. Bir yolunu bulacak, YÖK altında eğitim öğrencilerin isteyeceklerini bir araya gelmelerini engelleyecek, örgütlü mücadelelerini sona erdirecek bir senaryoyu hemen çizdi. ANAP Bakanlar Milletvekili İsmail Dayı 4 Şubat 1987'de 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 59. maddesinin değiştirilmesine ilişkin kanun teklifini TBMM Başkanlığına sundu. Niyetin yeni bir düzenlemeye gitmek değil gelişen demokratik öğrenci hareketinin demokratik yönünü silikmek, hareketi dizginlemeye almak olduğu görülüdü. Gerici yasa teklifi öğrenci hareketinin tepkisiyle karşılaşıldı. Öğrenciler kendi örgütlerini sürdürdüler. Ağustoslarını bıraktılar. Teklif geri çekildi.

Öğrenci dernekleri kapanma, öğrenci gençliği örgütsüz bırakma planında rejim vazgeçmiş değildi. Dernekler hedef alan girişimleri bugün artarak ve büyük boyutlara ulaşmıştır. Dernek üye ve yöneticileri tutuklandı, bazıları sürgünü. Derneklerin çalışmaları, yapıkları etkinlikler engellenmeye çalışılmaktadır. Okullarında sinema bileti satan dernek üyelerine, basın açıklaması yapan yöneticilere disiplin soruşturmaları açılmış ve okullarından uzaklaştırma cezaları verilmiştir. İstanbul'da dört fakültede 147 kişiye soruşturma açıldı (Yarın, Nisan 88) Yüz sayısı öğrenci derneklerine polis baskısı nedeniyle yer verilmedi.

İktidarın amacı iyice belirginleşmiştir. Önce öğrencilerin örgütlerini yine onlardan soyutlayacaklar, etkisiz bırakacaklar, sonradan kapatarak hareketi sıkıştırılmaya çalıyorlar. Bütün bu niyede ortadaki gün kadar Meclis'e sunulacak olan ve gençliğin görmediği, ne olduğunu bilmediği Adnan Kahveci'nin YÖK'de değişiklikleri içeren teklifinin gündeme gelmesi rastlantı olamaz. Rejim artık görmüştür ki, YÖK istediği konuları işleyecik, istenilen doğrultuda hareket edecek, kışla disiplininin sürdürücek güçte bir kurum değildir. Ve kendisinde de YÖK'ü istediği gibi düzenleme rahatlığı yoktur.

Bugün gençlik üzerine öngördüğü politikaların yaşama geçirmekte çektiği zorluk rejimi iyice telaşa sürüklemiştir. Öğrenci gençlik hareketinin gelişmesi ve özerk demokratik üniversite mücadelesinde kazandıkları rejimi korkutmuştur. Artık üniversitelerin demokratikleşmesinden, dernekleri birlikte yenilmez bir güç olmasından, gençliğin isteklerinin yaşama geçmesinden korkuluyor.

Rejim yasadışı uygulamalarını ara vermeden sürdürüyor. Öğrenci derneklerinin kendi sınırlarını tanımak için bir araya geldikleri platformlara polis her defasında saldırıyor. 5 Mart 1988'de bir saldırı daha yaşadı. İzmir'de sorumlularını konuşmak üzere toplanan dernek temsilcileri toplantı yeri olan ETÜD lokalinden alınarak İzmir Emniyetine götürüldüler. 56 öğrenci 24 saat gözaltında tutuldu. 11 Mart 1988 tarihinde İzmir Valiliği 54. maddeye dayanarak, çalışma alanlarını aştıkları gerekçesiyle ETOD, MÜFÜD, İMYOD ve FENFOD'u kapattı.

Oysa, İstanbul'da 6 Ocak 1987'den önce Serbest Şimşek ve daha sonra 7 öğrencinin gözaltına alınmasıyla devam eden operasyonun 31 Ocak'ta İstanbul DGM'deki sonuçlanmış, biçimi bazı gerçekleri ortaya koymuştu. Mahkeme kararında aynen şöyle diyordu, ...dernekler kurarak sorunlarının çözümünde ortak çalışmalarda bulunmaları, bu yöndeki eylemleri rejime yönelik yasadışı eylem olarak değerlendirilemelidir. Bu yönden sanıkların..., Türkiye'deki diğer üniversitelerden gelen öğrenci derneklerinin kurucu veya başkanlarıyla birarayı gelip buluşmaları örgütsel bir faaliyet olarak değerlendirilemez." İzmir Valiliğ'ne bu açık kararı rağmen polisin 5 Mart 1988'deki yasadışı uygulamasının lakırdısı olmuştur. 15.3.1988'de olay Bornova Cumhuriyet Savcılığına aldığı kararla bir kez daha öğrencilerden yana sonuçlanmıştır. "...sanıkların 2911 sayılı yasaya muhalefet suretiyle izinsiz toplantı düzenledik ilerine Ulişkin dava açılmasına yeter kanıt bulunmadığı gibi, açılmanın nedenler karşısında suçun yasal unsurları da oluşmadığından: ... KOVUŞTURMA YAPILMASINA YER OLMADIĞINA..."

Öğrenci derneklerine yönelik saldırının bir diğer halkası da, Bursa Uludağ Üniversitesi İİBF-OD ve Samsun 19 Mayıs Üniversitesi OD'un Yargıtayca YÖK'ün 59. maddesinde dernek kurucu ve üyelerinin Okul Rektörlüğünden izin alması gerektiği biçiminde yorumlanarak kapatılması oldu. Yargıtay 2. Hukuk Daireasının 28.12.1987 tarihinde "Öğrenci Derneği Kurucularının Yüksek Öğretim Öğrencisi bulunduklarından 2547 sayılı kanun uyarınca Rektörden izin almaları gerekliğine" biçiminde verdiği 10845 sayılı kararı Ankara'daki öğrenci derneklerinin önüne sürüldü. Ankara Valiliği Emniyet Müdürlüğü 12 öğrenci derneğine 11.4.1988 tarihli olarak gönderdiği yazıda, Yargıtay kararını ona sürerek şu istekte bulunuyordu. "...Derneğiniz kurucusu ve kayıtlı üyeleri için söz konusu kanun uyarınca, bağlı bulunduğunuz Rektörlüklen izin alınarak 30 gün içinde Valiliğimize bildirilmesi..."

Yaşanan tüm sorunlar ve peşi sıra gelen saldırılar rejimin açık hedefi haline gelen derneklerini ve onların sahibi öğrenci gençliği susturamadı. Kapatılan 4 öğrenci derneği yapıkları basın açıklamasında iktidarın derneklere yönelik oyununa ve öğrenci gençlik üzerindeki ağır baskılara dikkat çekiler. İzmir'de yapılan ve elinde kapanılan iki derneğin üyesi ve Yönetim Kurulu Başkanının inizasını taşıyan bir diğer basın açıklaması da "Öğrenci derneklerini yok etmeye yönelik bu girişimler, öğrenci hareketindeki durgunlukla, birim derneklerinin yalnızlaştırmasıyla, öğrenci hareketinin merkezi koordinasyon ve birliğinden yoksun olduğu dönemle çakışmakta, kendine bir zemin bulabilmekte ve sonuç alıcı olabilmektedir... Bu bağlamda :Tüm öğrenci derneklerini EYLEM BİRLİĞİ seminide İstanbul'da ... 23-24 Nisan tarihinde toplantıya çağırıyoruz..." diyordu. Ankara'da öğrenci derneklerinin yaptığı basın açıklamasında, kuruluşu günden bugüne kadar derneklere, kurucularına ve üyelerine yapılan baskılar sıralanıyor. saldırıların örgütlülüğüne, bu örgütlenişin oluşmasına yönelik olduğuna dikkat çekiliyor ve "... tüm demokratik kurum ve kuruluşları özelde öğrenci derneklerine, genelde tüm demokratik kurum ve kuruluşlara yönelik saldırılara karşı ortak tavır almaya çağırıyoruz." deniyor.

Bir öğrenim dönemini daha bitirmeye doğru gidiyoruz. 12 Eylül rejiminin yaratığı örgütsüzleştirme, depolitizasyon, rejimin tüm çırpınışına karşı parçalanıyor, parçalanacaktır. Öğrenci gençliğin akademik sorunları öylesine ürt durumu birikmiş bulunuyor ki bu ancak örgütlü birleşik bir güçle kaldırılabilir. Bunun bilincinde olan ilerici, devrimci, demokrat, sosyalist gençlik, öğrenci derneklerini kurma, yaşatma mücadelesinde yılmadan, kararlı bir biçimde demokratik haklarını savunuyorlar. Şimdi öğrenci derneklerini yok etmeye yönelik yeni saldırılar hazırlanıyor. Öğrenci gençliğin ancak kesimleri tüm öğrenci gençliğiyle birlikte bu saldırıya geri püskürtecektir.

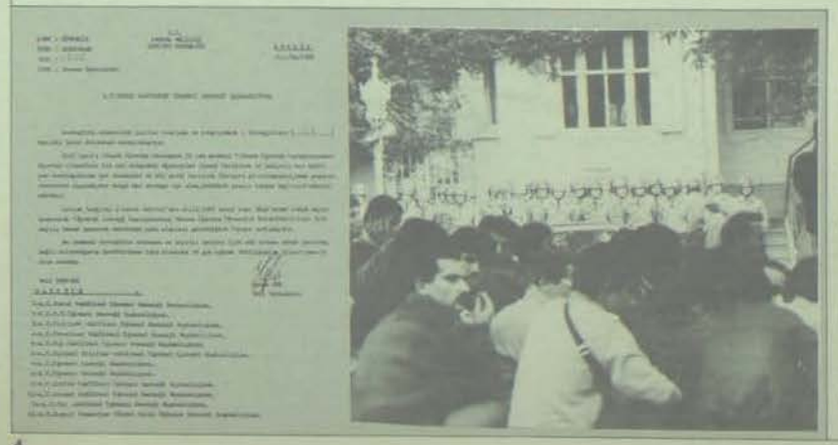

Yeni YÖK Yasası, öğrenci gençliğin iradesinin dışında geniş öğrenci yığınlarının çıkarlarına karşı yasalaşamaz. Öğrenci dernekleri, hangi biçim ve girişim adı altında olursa olsun kapatılamaz. Verilen emeği kimse bir çırpıda yok edemez.

ÖĞRENCİ GENÇLİK BAĞIMSIZ ÖRGÜTLENMESİNDEN VAZGEÇMEYECEK

Mayıs ayına giriyoruz. Mayıs, dünyada ve ülkemizde ilk günüyle büyük önem taşıyor 1 Mayıs, işçi sınıfının birlik, mücadele ve dayanışma günü. İşçi sınıfımızın bayramını coşkuyla kutluyoruz Tüm gençliğini 1 Mayıs'ı kutlu olsun.

Mayıs ayı öğrenci gençliğin savaşımının çetinleşeceği günlere gebe görünüyor. ANAP Hükümeti, "yeni" bir YÖK yasası hazırlığı sürdürüyor. Bugüne kadar izlenen politikaların bir devamı olarak, bir çırpıda YÖK yasasını parlamentodan geçirmenin planlarını yapıyor. Amacı bunda yanılacaklar. Üç yıldır kan ter içinde kurulan öğrenci dernekleri ve öğrenci gençliğin yürütülüğü savaşım ile elde edilen kazanımların bir çırpıda yok edilmesine izin verilemez, vermeyeceğiz.

"Yeni" hazırlanacak YÖK yasasının birçok boyutu var. Bütünsel olarak üniversitenin özerk-demokratik olması yolundaki mücadelede de, öğrenci gençlik sorunlarının tümüne karşı duyarlı davranıyor. ANAP'ın getirmek istediği YÖK tasarısına ve halen varolan YÖK'e karşı sanan içinde çok geniş muhalefet güçleri ortaya çıkmıştır. İnönü, Demirel gibi ANAP muhalifleri yanı sıra, YÖK'ün atadığı bazı öğretim üyeleri, basın, bilim adamları, 1402' lileri, işçi sendikaları, öğrencilerin anaları, babaları gibi. Öğrenci gençliğin çok geniş bir kesimi, YÖK'ün şu ya da bu yanına, kendisini doğrudan ilgilendiren uygulamalarına karşı çıkıyor.

Bugüne kadar YÖK'e karşı çıkan bu güçler, bütünlük içinde aynı noktaya aynı anda yönelecek, geniş güçlerin hareketli ve sonuç alıcı bir çizgisi yaratamadı. Biz biliyoruz ki, bu gerçekleşemeyecek bir durum değildir. Bu süreçte öğrenci dernekleri tüm bu güçleri aynı noktaya yöneltecek bir çalışma ile, geniş güçlerin birleşik eylemliliğinin sağlanmasını gerçekleştirebilir. Oynanmak istenen oyun boozulabilir.

YÖK'e karşı yürütülen savaşım demokrasi savaşımının önemli bir uzantısını oluşturuyor. Bu nedenle sorun yalnızca öğrenci gençliğin sorunu olarak ele alınamaz. Ya da sorunu, öğrenci derneği yöneticileri ve üyelerinin sorunuymuş gibi görmek bir yanılgı olur. Çünkü, öğrenci gençliğin vazgeçilmez hakkı olan kişi hakkı, yurttaşlık hakkı 1982 Anayasasından da geri bir biçimde çiğneniyor. Bu ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uygundur, ne de İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine. Gençliğin bütünü için Dernekler Kanunu'ndaki yasaklayıcı hükümler, öğrenciler için YÖK'ün 59. maddesi ile daha da pekiştirilmiştir. Bu yasakların devam etmesi, hele "yeni" YÖK ile bunun değişik bir ambalaj ile yeniden gündeme getirilmesi, tüm demokrasi güçlerince kabul edilemeyecek anti-demokratik bir uygulamadır.

Öğrenci gençliğin YÖK'e karşı savaşımı, öğrenci örgütlenmesinin ortadan kaldırılmasına yönelik saldırılara verilecek yanıtta somutlanıyor. 23-24 Nisan'da Türkiye öğrenci derneği temsilcileri İstanbul'da biraraya geldiler. Öğrenci gençliğin sorunları ve öğrenci derneklerine yönelik saldırıların değişik boyutlarını değerlendirdiler. Demokratik öğrenci hareketine yönelik saldırılara karşı yapılacak çalışmalar üzerindeki tartışmaları sonuçlandırdılar. Tüm sonuçlar yaşama geçirilmelidir.

Mayıs ayında gündeme gelecek olan YÖK tasarısı, daha ileri bir tarihe de ertelenebilirler. ANAP'ın hazırladığı biçimiyle çıkamayacaktır. Geniş öğrenci kesimlerinin, demokratik kamuoyunun örgütlü birleşik güçlüne çarparak parçalanacaktır. Bunun için bugüne kadar süre gelen çalışmaların daha somut bir içerikte vücut bulması için birleştirici, toparlayıcı adımlar atılmalıdır. Bugün, "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" biçimiyle somutlanan YÖK'e karşı alternatif mücadele platformu çerçevesini belirlemek gereklidir. Bize göre bu, öğrenci dernekleriyle ve diğer kesimlerin, öğretim üyeleri, 1402'likler, sendikalar, meslek odaları, siyasal parti temsilcileri, öğrenci gençlikle ilgili diğer demokratik kuruluşların katılacağı bir tartışma süreciyle "yeni YÖK'e karşı somut bir istemler bütünü çıkmalıdır. Bu alternatif Üniversite taslağı biçiminde de ifade edilebilir. Bu taslakta, öğrenci gençliğin örgütlenmesinin önüne ve ardına hiçbir yasaklama getirilmemelidir. Öğrenci gençlik üniversite yönetiminde söz ve karar sahibi olabilmelidir.

Demokratik öğrenci hareketi çok zorlu bilecek bir öğrenim yılına doğru yönelmiş bulunuyor. Bir yandan kazanımlarımızı koruyacağız, öte yandan daha ileri kazanımlar için öne atılacağız. Rejimin dört bir yandan saldırılarını sürdürdüğü bu koşullarda bu görevin üstesinden gelebilmek kolay bir iş değil. Ama unutmayalım ki, bugüne kadar hangi işimiz öylesine kolay başarılmıştır? Bir dönemeç noktasına doğru yaklaşıyoruz. Bu sürecin sonucunda önümüzde yeni görevler, yeni ufuklar açılacaktır. Bu yeni sürecin nasıl olacağını savaşım, savaşımın niteliği ve savaşımın içinde yer alan güçler belirleyecektir.

Öğrenci hareketinin öncü unsurları dün olduğu gibi bugün de önemli bir görevle karşı karşıyalar. Kazanımların korunmasında, daha ileriye gidişte, birleştirici, geniş kesimleri hareketlendireceek bir çalışma anlayışıyla, öğrenci dernekleri bu süreçte belirleyici bir rol oynayabilirler. Geniş öğrenci yığınlarının bu süreçte katılmasını sağlayabilmek için, en geniş tartışma ortamının yaratılması, kendi sorunlarını ifade edebilecekleri koşullar oluşturulmalı gerekiyor.

Öğrenci gençliğin içindeki farklı görüşleri savunan kesimlerin arasındaki ilişkiler olumlu bir gelişme süreci izliyor. Tartışmalar, güçlü alışverişleri daha nitelikli, karşılıklı olarak birbirini anlamaya yönelik olarak gelişiyor. Politik görüşlerin tartışılması giderek gençliğin sorunlarına politik yaklaşımda ortak noktaların bulunmasına yöneliyor. Politikanın kendisi, uzlaşmalar, geri çekilişler, ileri atılışları içeriyor ve bütün bunlar bir bütünlük oluşturuyor. Gelişme süreci politik tartışmaların, politik ortamın daha verimli, gelişmeye yönelik olduğunu gösteriyor. Bu gelişme süreci, demokratik öğrenci hareketinin gelişmesini, güçlenmesini sağlayacaktır. Böylece öğrenci gençliğin daha geniş kesimlerinin politik savaşıma çekilmesi, rejimin politikaları karşısında yer alması, tutum belirlemesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak, önümüzde çok somut bir iş duruyor. Bunun üstesinden gelmekiyle, Demokratik öğrenci hareketinin gelişme süreci bu etabı kazanılmasıyla sıkı sıkıya bağlı görünüyor.

Yeni YÖK yasası, öğrenci gençliğin iradesinin dışında, geniş öğrenci yığınlarının çıkarlarına karşı yasalaşamaz. Öğrenci dernekleri ne biçim ve girişim adı altında olursa olsun kapatılamaz. Verdiğimiz emeği bir çırpıda kimse yok edemez, etmemeyelim.

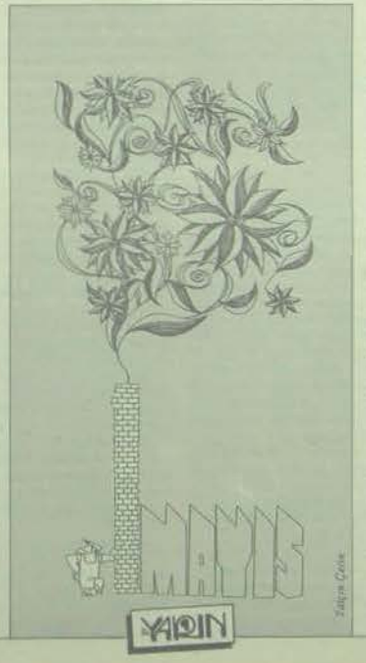

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

23- 24 NİSAN TOPLANTISININ ARDINDAN

Fatih Güven

Demokratik Öğrenci Hareketi Örgütlü Yapılarını Tüm Saldırılara Karşı Korumaya Hazırdır

23-24 Nisan'da öğrenci dernekleriyle yaşadığı durgunluğu aşma yolunda önemli bir adım atıldı. 11 ile düzeyinde öğrenci dernekleri, 5-6 Mart'ta pofa tasarısından engellenen toplantıyı sayıyorsak, uzun süredir ilk kez biraraya geldi ve soyut tartışmalardan kaçınılarak uzak, sonuç alıcı, verimli bir toplantı gerçekleştirdi.

Ülkedeki elli civarında öğrenci derneğini biraraya getiren temel etmen rejimin öğrenci hareketine karşı girişiliği topyekün saldırıdır. Daha çok öğrenci dernek-lerinin bir merkez merkezi-temsilcisi çalıştıkları platformun sürekliliğinin sağlanması konusunda tüm dernek temsilcileri fikir birliğine vardılar.

II

Değişik eğilimlere sahip dernek temsilcilerinin tasdikleri farklılıklara karşın ortak hedefler saptayarak bunlar doğrultusunda birlikte iş üstelikleri ve aynı platformda biraraya gelerek ortak çalışmalar yürütmeleri, demokratik öğrenci hareketindeki gelişmelerin olumlu yönde etkilemiştir. Birçoklarında birlikte olabilme, öğrenci gençliğin akademik, demokratik hakları için birlikte mücadelesinin ulaştığı ve biçeceğini etkilemiştir.

Son bir nokta, öğrenci dernek-lerinin güçlenmesi ve gelişmesi için yürütülen tartışmalarda, öğrenci gençliğin bağımsız örgütlenmesinin yerini bir başka organ doldurarak yeniden gerçeğidir. Öğrenci dernek-lerinin kapatılmasına yönelik saldırıların bulunduğu dönemde dikkatler, tamamen bağımsız örgütlenmelerin çok çeşitli araçlarını kullanmasıyla savunulmasına çevrilmelidir.

Sonuç olarak, demokratik öğrenci hareketi örgütlü yapılarını tüm saldırılara karşı korumaya hazırdır ve bu yönde kararlıdır: "ÖĞRENCİ DERNEKLERİ KAPATILAMAZ!"

Son aylar içerisinde, iktidarın yeni YÖK tasarısı kulislerde dolaşıyor, iddia ediliyor ki bu tasarıyı Devlet Bakanı Adnan Kahveci ile Kemal Karhan birlikte hazırlıyor. Duyumlara çerçevesi ile bu tasarı, YÖK'ün antidemokratik özünden hiçbir şeyi değiştirmeyecek; üniversitelere mürettebi beyefendi getirecek, bütün üniversitelerde daha da baskıcı olacağı kesin olan "yerel YÖK"ler sistemini içeriyor. Bana rağmen, şimdiki YÖK'ten bazı yıpranmış kimseler uzaklaştırılacak, yükseyici ve aldatıcı biraktım değişik. İlkler yapılacak ve 12 Eylül sonrası üniversitelerin sistemi içinde devir-teslim işleri gerçekleştirilerek, ortaya kamuoyunun ve öğrencilerin destekleyeceği umulan bir şeyler çıkıyor olacak.

Bu arada, aksayan yanları ve perde arkası oldukça kolay ortaya çıkarılabilecek bu tasarıya etkili bir muhalefet gösterilmesi olasılığına karşı, iktidar bütün önlemleri alıyor. Bu doğrultuda öğrenci dernek-lerine karşı baskılar yoğunlaştırılacak, yöneticiler ve üyeler sindirilecek, dernek-lerin kendi sınırlarındaki eşgüdümü sağlamaları önlenecek ve yeni tasarının "güdümlü öğrenci birlikleri"ne yer açmak, zemin hazırlamak üzere YÖK'ün 59. maddesi gibi bir hukuki dayanak yeniden "keşfedilip", öğrenci dernekleri kapatılacak.

İşte, iktidarın son bitkav aydır oynadığı oyun budur. Demokratik öğrenci hareketini oluşturan güçlü, en geniş öğrenci kesimlerini ve geniş demokratik kamuoyunu birlikte harekete-indirebildiğinde rejimin bu oyunu tıkanabilir. Demokratik öğrenci hareketi, kendi öz örgütlerini savunarak kapatılmamayı ve yaşatmayı sonuna kadar savunmalıdır.

Bunun için Demokratik Öğrenci Hareketi, öncelikle diğer demokratik güçlerle dayanışma içerisine girerek, öğrencilerin öz örgütleri olan ve onların haklarını YÖK'e karşı savunan öğrenci dernek-lerinin kapatılmamayı ve yaşatmayı hedefleme-ğidir. Bununla beraber, mayıs ayı içerisin-de YÖK sistemiyle demokratik öğrenci dernek-lerince oluşturulmuş bir çerçeve al-

HUFÖD 3. OLAĞAN GENEL KURULU

A.Ü. Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneğinin 3. olağan genel kurul toplantısı yapıldı. Dokuzluğu önceden belirlenen yeri vermeyip, küçük bir sınıfta yapılmasına izin verdiği genel kurula bir öğrencinin saz çalıp, türkü söylemesiyle başlandı. Genel kurulda, daha sonra çalışma programı okunarak, özerk-demokratik üniversite istemlerine, polis-idare ilişkilerine ilişkin konuşmalar yapıldı. Yapılan seçimlerde derneğin yönetim kurulunu Gürkan Evci, Metin Ağca, Aysun Balcılar, Ayfer Kayışı, Bülent Güngör getirdiler.

İZMİR ÖĞRENCİ DERNEKLERİNİN ORTAK BASIN AÇIKLAMASI

İZMİR'deki öğrenci dernekleri, 5 Nisanda Buca Eğitim Fakültesi ile diğer bazı fakülte ve yüksek okullarındaki dernek yöneticisi ve üyelerinin, polis tarafından "Dev Yol operasyonu" yapıldığı gerekçesiyle gözaltına alınmasına ve öğrencilere yapılan baskıları tasasak amacıyla ortak bir basın açıklaması yaptılar. Açıklamada, iktidarın ve cemiyetin gençlik üzerinde sürdürdüğü baskıların kişi hak ve özgürlüklerinin çiğnendiği vurgulanarak, İzmir'deki derneklerin kapatılmasına ilişkin Valilik gerekçesi kamuoyuna sevkiyle tarafından ukipatlık kararı verilmesine karşılık, dernek-lerin hala kapalı olması eleştirildi.

"ÖRGÜTLENME HAKKI VE ÖĞRENCİ DERNEKLERİ" PANELİ

16 NİSAN 1988 günü Mülteçler Başkent Öğün Salonunda A.Ü. Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneğinin düzenlediği "Örgütlenme hakkı ve öğrenci dernekleri" konulu paneli yapıldı. 300 öğrencinin izlediği ve eski öğretim üyesi Haldun Özen'in yönettiği panele, konuşmacı olarak, Av. Hüsnü Ondül (İnsan Hakları Derneğinden), A.Ü. Hukuk Fakültesi O.D. Yönetim Kurulu Üyesi Nurcan Çağlar ve ODTÜ Yönetim Kurulu Üyesi Ayşe Tatar katıldı. Panelde, öğrencilerin örgütlenme hakları ve iktidara keyfi uygulan, öğrenci dernek-lerinin 59. maddesine bahane edilerek kapatılmasın ve iktidarın son saldırıları ve Adnan Kahveci'nin "sözde yeni" YÖK tasarısına karşı neler yapılabileceği konuşuldu.

E.Ü. ZİFÖD 2. OLAĞAN GENEL KURULU

EGE Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğrenci Derneği'nin 2. olağan genel kurul toplantısı yapıldı. Devrim şehitlerinin anısına yapılan saygı duruşuyla başlayan genel kurulda, daha sonra faaliyet raporu okunarak konuşmalara geçildi. Söz alan üyeler, öğrenci gençliğin savaşımına uğradığı baskılara ve özerk-demokratik üniversite sistemine ilişkin düşüncelerini açıkladılar. Daha sonra yapılan yönetim kurulu seçimi ile toplantı sona erdi.

HACI YILDIZ'IN SORULARI YANIT BEKLİYOR

GAZİ Üniversitesi Öğrenci Derneği üyesi Hacı Yıldız, 7 Nisan günü öğrenim görmekte olduğu Mesleki Eğitim Fakültesinin (GÜMEF) kantininden, sivil polisler tarafından dövülerek alınıp, Kantinden alınarak DAL'a götürülmüş ve orada görülüp ifadesini yaptığı bir basın açıklamasıyla kamuoyuna duyuran Hacı Yıldız, açıklamasında GÜMEF Dekanı Rasih Demirsöy'e kimi öğretim üyeleri ve öğrencilerin kimlik kontrollarını hiç aksamayan "bazı" kişi görevlilerinin masalarını kimden aldığı, okul kantininin DAL'ın temsiyle yüzleriyle niye bu kadar içli dışlı olduğu gibi sorular yöneltiyor.

11 Nisan günü, DGM tarafından serbest bırakılan Hacı Yıldız'ın bu ilk olayları son yaşayan kişi olmayacağı bir gerçek. GÜMEF Dekanının kendisine yöneltilen sorulara verebileceğ bir yanıtı olup olmadığı ise hemen belli değil.

ÇOCUKLARIMIZI SAVUNMA HAKLARI ÇİĞNENİYOR

9 Nisan 1988 günü Resmi Gazete'de yayınlanan bir yasa değişikliği ile "Sakıyüzelim Asheri Mahkemelerince tutuklanarak askeri cezaevlerine alınan kişilerin, Adalet Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı arasında varılacak mutabakat metnine, sivil cezaevlerine nakli" öngörülüyor.

Rejim öğrenci dernekleriyle yönelik saldırısını öğrenci gençliğin yoğun olduğu bir döneme getirme hesabı içinde. "Nasıl Bir Üniversite" öğrenci gençliğin dışında rejime muhalif diğer güçlerinde gündeminde yer alıyor. Öğrenci dernekleri ile bu güçler arasında ilişkiler ve bağlar sağlamalıdır. Uzun soluklu mücadelede aşamada elde edilen kısıtlı demokratik kazanımlarımızın korunması için sorunu emiliere ve kesimlere taşımalıyız.

"Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz" Kurultayı çoğulmacı, YÖK'ün kurulut mantığını teşhir edebilmeli, uygulamalarının temel nesnel eleştirilerini geliştirebilmeli ve genel hatlarıyla bir alternatif oluşturulmasına katkıda bulunacak yazı, tebliğ ve diğer çalışmaları derlemelidir. Böylesi bir etkinliğin içerisine, üniversitelerden atılmış ya da kısıtlı emiş öğretim üyelerinin, eğitimcilerin ve aydınların, demokrasi güçleri içerisinde yer alan diğer kuruluş ve örgütlenmelerin de dahil edilmesi, etkinliğin çapı ve duyuracağı ses açısından önemli olacaktır.

Bir yandan okul içinde, öte yandan okul dışındaki demokratik güçlerle, işçi-emekçi, aydınlarla birlikte öğrenci dernek-lerini kapatmaya yönelik girişimleri durdurabiliriz. Gözünü öğrenci dernek-lerinin yer alacağı bir YÖK demokrasik ve özerk olamez. Özerk demokratik üniversite, öğrencilerin özgürce örgütlenebilmeleri demektir.

Bu çalışmalar içinde yer almasında yarar olan bir başka etkinlik, öğrenci gençliğin ve öğrenci dernek-lerinin sorunlarının hazırlanacak dosyalar ile TBMM'ye ulaştırılmasıdır. Bu çalışmanın; iktidar, yüzeysel değişikliklerle YÖK'ü değiştirmeye çalışırken, kamuoyunu uyutucu ve hayayın tez pembe olmadığını anlamaz bir işlevi olacaktır.

Bu etkinlikler ve kurultay çoğalmasına sonucunda, iktidarın yeni tasarısına ebştirici tam olarak yapılabilirse ve sonuçlar kamuoyuna duyurulabilirse, demokratik öğrenci hareketi ve onun bileşenleri gösterilerini tam olarak yerine getirmişlerdir demiş olabiliriz.

Bazısı bir açıklama yapan Ankara Dev Yol davası tutuklıkları yakınları, bu değişikliği olumlu bulduklarını, ancak uygulamada bazı sorunların olabileceğini belirtiler.

Böyle bir nakline gerçekleşmesi durumunda, halen Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde davası süren tutuklıkların Çankırı sivil cezaevine nakledileceklerine ve bu durumda, haftada üç gün duruşmaya süren tutuklıkların duruşmaya nasıl getireceğinin bir sorun olacağına değinen tutuklu yakınları, böyle bir taşınmanın tutuklular için fiziki bir eziyet olacağını belirtiler. Tutuklu yakınları, Ankara, Erzincan, İstanbul, Adana ve Diyarbakır'da askeri mahkemelerde bulunan tutuklıkların sayılarının 50-60'ı geçmediğini ve bunların mahkemelerin güvenlik yaptığı ilçelerdeki sivil cezaevlerine nakledilmelerinin, Ceza Yaptırımı Hukukunun Vicahlık (yaptırımın yine karşılığı) esasına da uygun olacağını ve tutuklıkların savunma haklarının ihlalini de önleyeceğini belirtiler.

Tutuklu yakınları, yakınlarının savunma hakkın çiğnenmesinin sorunun çözümsizdi, yargılamanın devam ettiği sivil cezaevlerine nakillerinin sağlanmasını istediler.

NASIL BİR ÜNİVERSİTE İSTİYORUZ?

GENÇLİK YENİ BİR YÖK İSTEMİYOR

temaslarını oluşturup, iktidarın YÖK değişikliğini yüzeysel bir biçimde geçiştirmesine engel olmamalıdır. Böyle bir çerçeve alternatif, en kısa zamanda gerçekleştirilmesi olanaklı bir "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz" etkinliği biçiminde açılıp, oyunlu olarak ata doldurulmak hedefiyle hazırlanmalı. Kurultayın da önünü açıcı bir işlevi olacaktır. Böyle bir organizasyonun önemi, tam da iktidarın "Yerel YÖK'ler ve Öğrenci Derneklerini Kapatma Yasa Tasarısı"nın TBMM'de gündeme geleceği önümüzdeki haftalarda, kapatılmak istenen öğrenci dernek-lerinin nasıl bir üniversite istediklerinin ilkesel çerçevesini hazırlıyor olmalarından kaynaklanmaktadır.

80 sonrası Demokratik Öğrenci Hareketi'nde kritik bir önemi olan bugünlerde, bu hareketin bileşenlerinin, özellikle sol güçlerin, ortak hareketin ve birlikte davranmanın önemini ve zorunluluğunu kavramış olmaları gerekir. Öğrenci dernek-lerinin yeni saldırılarla karşı karşıya kalduğı bugün, bu gerekliliğe, albüdüğüyle yaşama aktarılmalıdır.

Bugün yapılması gereken, iktidarın saldırılarının nedenini doğru çözümleyip buna karşı en geniş hareketliliği yaratacak bir çalışma içine girmektir. Bunun için, iktidarın hazırlamış olduğu YÖK'ü sözde değiştiren tasarı incelenmeli ve Mayıs ayı içerisinde toplanacak bir Kurultay çalışmasında eksiklikleri saptanmalıdır. Bunuula da kalınmamalı. YÖK'ün öz ve biçim olarak nelerine karşı olunduğu üzerine temel ilkeleri belirleyecek bir çalışma tamamlanmalıdır. Ve bu çalışmayı, "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz Kurultayına" yönelik ön açıcı, geliştirici temel hatları belirleyen bir çalışma olarak görmek; bu günü yarınla bütünleştirmemizi sağlıyacaktır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÜÇ SORUN

Zorluklar, engeller önümüze çıktığında, suçu birlerinde aramak yerine, bunları nasıl aşabilirizi tartışmak ve dönüştürücü girişimlerde bulunmak gereklidir. Devrimci kişiliğin ve düşüncenin temel özelliği dönüştürücü olması değil mi?

Yükseköğretimde öğrenci yıkımı sorunu doğru yaklaşıyoruz. Akademik demokratik istemlerimiz temelindeki mücadelemizde boyutları bir önceki dönemi göre daha da gelişti. Bu süreç, ortamımızdaki güçlerin ulaştığını ve aktifliğini de bir önceki dönemi göre daha belirgin hale getirdi. Ancak bu doğrultudaki mücadelede geçtiğimiz daha dergun bir yılı yaşadık. Bu, bir yanıyla genel süreçle bağlı, diğer yanıyla özelinde öğrenci gençlik mücadelemizin önüne yeni süreçlerin çıkması ve bunlara yönelmede zaman adımlarımı daha ileriye güçlü ölçüde açılmamızdaki yetersizliğidir. Bu sorunları tartışarak, daha ileriye güçlü önümü hep birlikte açabiliriz.

Gerçek kimsenin aklında değildir. "En doğruyu biz biliriz, biz yapara, az olan benim olsun" gibi anlayışlar yaşanacak düzeyi indirgemek olur. Bir yandan tartışalım, öte yandan iş yapalım. Zorluklar, engeller önümüze çıktığında suçu birlerinde aramak yerine, bunları nasıl aşabiliriz tartışmak ve dönüştürücü girişimlerde bulunmak gereklidir. Devrimci kişiliğin ve düşüncenin temel özelliği dönüştürücü olması değil mi?

Öğrenci gençlik hareketinde bir atılım tıkanıklık, kriz, durgunluktan söz ediliyor -ediyorsa. Bu saptamaları yaparken hangi sonuç verilerden kalkarak, neye göre bir kıyaslama yaparak bu sonuçlara varıyor? Bir yıl önceki hareketliliğe göre mi? 1980 öncesinin hareketlilik düzeyine göre mi? Düşünmemiz olmasını istediğimiz, yaşanda olmuyana göre mi? Ya da, ilerici-öncü kesimlerin politik bulunma denk düşecek, onların daha ileri temellerine göre bu hareketlenme ve zorunu göre mi? Eylemlilik için öne sürdüğümüz ölçülerin yığınlarca benimsenmemesi, genel demokrasi mücadelesine göre daha "geri" bir öğrenci gençlik hareketinin ortaya çıkışına göre mi? Nesnel durumu değiştirmediği düşündüğümüz araçlara bu işleri yerine getirmemizden, nesnel ve öznel etkenlerin analizinin yapılmamasıdır objektifliğin olmaması mı? Veya, bir bütünsel çıkışın dinamiği olacak ileri-öncü hesaplarla hem kendi aralarında hem de geniş yığınlarla birlikte hareketlenmeyi sağlayacak bir "dil birliği", orak kalmış zaman yaşanmaması mı? Yaşanıların yetersizliği mi? . . . gibi. Bunlar tartışılmalı durduruyor ve araştırıyor. Ba da gerçeğe yönelmeden bütünsel hareket edebilmenin, sorunun özünü, ona çeliştiklerini yakalayabilmenin yolunu açıyor diye düşünüyoruz.

Çalışmamın temel amaçları birliği ve çeşitliliği, öyleyse bir durumun daha ileriye gidebilmesi için o durumu o anın, somut süreçlerin olgularını ortaya çıkartabilmek, çalışmayı sürdürmek geliştirmek ve iki yanındaki olguları bulabilmekten geçiyor. Gelişme ve ileriye gidiş, hareketlilik nesnel durumdaki karşıtlıkların doğru belirlenmesiyle mümkündür. Bu bize yaşamı dönüştürmeyi başarabilme gücünü verecektir, varolanı değiştirmede çıkarı olanların geniş birliği ve hareketliliğini sağlayabilmenin koşulu oluşacaktır. İşte bu süreçte kime karşı olmamız, kime karşı güçlenmemiz gerektiğini bize gösterecektir. Bu bakış açısı ile öğrenci gençliğin sorunları irdelenmelidir.

Öğrenci derneği durumuna gerçekçi bakmalıyız. Olmasını istediğimiz gibi değil, varolandan hareket edilmelidir. Bir olgu olarak öğrenci dernekleri artık ülkenin yaşamında yeralmıştır. Kendi iç dinamiğiyle gelişmeye çalışıyor. Ancak bu süreç, demokrasi mücadelesi, demokratikleşmenin genel yanıyla da birlikte, öğrenci yığınlarının mücadelesiyle yan yana gelişiyor.

Bize gelen mektuplar, gençlik yayınlarındaki tartışmalardan çıkan, tıkanıklık konusunda değişik görüşler ve yanlar, aynı yanlara değişik bakış açılarıyla yaklaşımlar da bulunuluyor. Bu süreçte üç sorun bizce önce çıkıyor.

Birincisi, öğrenci derneklerinde tıkanıklık. Bu konudaki sorunların çözümü için yürütülen tartışmalarda eksikliğin nesnel yanından çok öznel yanı üstünde duruluyor. Tıkanıklığın nedeni olarak öğrenci derneği kurucuları, ileri-öncü kesimlerin ve sol, devrimci politik kesimlerin eksiklikleri her şeyi belirliyor gibi bakılıyor. Bizce bunun nedeni öğrenci derneklerine yüklenen misyonla, bu süreçte üstesinden gelemeyeceği sorumluluklar ve yükümlülüklerle donatılmak istenmesidir. Bu durum doğal olarak istemlerde, harekete geçebilecek güçlerde bir sınırlılık ve darlık yarattıyor.

Tıkanıklığa çözüm için şöyleme görüşler öne sürülüyor.

- Bütün çalışmaların öğrenci dernekleri etrafında olması, öğrenci dernekleri tarafından yürütülmesi
- Akademik mücadelenin öne çıkartılması
- Ülke düzeyinde merkezileşmenin olmaması
- Öğrenci dernek lerinin yasal süreçlerini tamamlayamaması, bu nedenle çalışmalarındaki kısıtlılık, yer sorunu, çalışmalarını duyurmama, geniş kitleyi bu çalışmalara çekmedeki yetersizlik, olanaksızlık vb.

Bu tespitlerin hemen hepsi en genelde doğrudur. Ancak bunlar her bir birimde, her bir somut süreçte nasıl biçimlenmelidir, belirleyici etken hangisidir, bunlar tartışılmalıdır.

İkincisi, birimler düzeyinde ve ülke düzeyinde iş yapmak, birlikte iş yapmadaki sorunlar. Bugüne kadar birimlerde tüm baskılara karşın önemli sayılabilecek işler başarıldı. Bu süreçte öğrenci derneklerine özellik için yığınsal bir geliş olmadı, birçok problemler çözülmedi, üstelik yenileri de eklendi. O zamen biler bu yeni olguları da göz önüne alarak çalışmalarımızın zeminini ve yönelimini yeniden gözden geçirip, programımızdan, çalışma stilimize kadar eksikliklerci giderici, sorunları çözücü bir çalışma yürütmeliyiz.

Birimlerdeki çalışmada, öncelikle günlük süreçte öne çıkan sorunların çözümü için çalışmalar yürütülmelidir. Bu da dernek aktivistlerinin sahide olmasını getiriyor. Her işi öğrenci derneği aracılığıyla çözmeyi mutlaksalaştırmadan, işin yapılmasını başa almak gereklidir diye düşünüyoruz. Bu bize daha yaratıcı, geniş katılımı sağlayacak ortamları ve olanakları yaratacaktır.

Birimlerdeki çalışmaların önünün açılması için düşünceler, birinci sorundaki önerilere ek olarak; sahide olmak, birim sorunlarını öne çıkartmak, ideolojik mücadeleyi başa almak, öğrenci dernekleri arasında koordinasyonun düzenli yapılması gibi. Düşünceler ileri sürülüyor ve tartışılıyor. Bu olguları her bir birimin özgünlüğü, genelle bütünlüğü içinde tartışmak gereklidir, diye düşünüyoruz. Ayrıca bu olgulardan hiç biri mutlaksalarınlarak her derde deva gibi görülmemelidir.

Ülke düzeyinde öğrenci gençliğin akademik-demokratik istemleri için mücadelede bu dönem başarılı sayılabileceklerin çok az olduğunu düşünüyoruz. Rejimin politikalarına karşı, başta da öğrenci gençlikte rejimin karşı karşıya getirilmesinde zorlanıyor. Bunlardan bazıları şöyle;

- Öğrenci gençliğin politik istemleri: Özgürce örgütlenme, politik faaliyet içinde bulunabilmesi için, üniversiteden ülke yönetimine kadar söz ve katılım hakkının elde edilmesi.
- YÖK'e karşı mücadelede nasıl bir üniversite istiyoruz: Anfideki öğrencinin gündeminde yer almamasına karşın, ülkenin politik gündemine giren Nasıl bir üniversite sorununa yaklaşımdaki, çekingenlik, isteksizlik, belirsizlik. Bu gençliğin bütünsel sorunlarına karşı, ülke düzeyinde bütünsel alternatif yaratabilmedeki eksikliğimiz olarak ortaya çıkıyor diye düşünüyoruz.
- Hükümetin uygulamaları, politik kararları karşısında ani refleks göstermedeki yetersizliğimiz: Bütçe görüşmelerinde, Harçlar, krediler, yurt yemek gibi sorunların getirilememesi, hükümetin YÖK'ü revize girişimine karşı öğrenci dernekleri ve politik gençlik kesimlerinin görüş geliştirememesi.

Bu süreçlerin önünün aşılabilmesi için, bizce bir yandan öğrenci dernekleri merkezi örgütlenmesinin olmaması bir etkendir. Ancak, bu tümüyle engel değildir. Her öğrenci derneği, dernek çalışması yürüten kesimler, öğrenci gençliğin içindeki sol, devrimci kesimler -hepimizsyanı çatı altında, birleşik bir program dahilinde olmasa da aynı noktalara, kendi olanaklarımız, araçlarımız, yöntemlerimizle yönelerek paralel eylemlilik, hareketlilik yaratabilirdik, yaratmalıyız da. A ya da B biriminde, şu ya da bu politik kesimin başlattığı bir girişime mutlaka başka birimler, başka politik kesimler destek vermelidir diye düşünüyoruz. Böylece hem iş yapılacak, hem de bu iş birlikte yapılabilecektir.

Üçüncü olarak, ileri öncü unsurların birlikte iş yapabilmesinin önünün açılması. Bugün öğrenci hareketinin dinamosu öğrenci gençlik içindeki sol devrimci kesimlerdir. Onların birlikte iş yapabilmesi sürecin önündeki tıkanıkların aşılmasında öznel eksikliklerin giderilmesi için önemli bir adım olacaktır. (Yarın'ın Nisan 88'deki "Sol İçi Yeni İlişkiler Biçimi ve Öğrenci Gençlik", yazısıyla bu konudaki görüşlerimizi ifade etmeye çalıştık)

Dinamo işlevini nasıl yerine getirebiliriz. Birlik olmadan bu yapılamaz mı - politik anlamda ve bir çatı altında-. Bir problemi öne koyarak, öğrenci hareketinin önündeki nesnel zorlukların birisini ele alıp bu temelde hem tartışma, hem iş yapmaz mıyız? Bize göre bu mümkündür. Bunu gerek bugüne kadarki pratikten, gerekse 87-88 öğrenim döneminin deneylerinden hareketle ileri sürüyoruz.

Bizce her bir konu için -ideolojik, politik, akademik, entellektüel ve- iş ve tartışma aynı süreçte bir arada yürütülmelidir. Sözümüzle işin uyumu, arkadaşlığın ve dostluğun pekişmesi, güven ve özgüvenin gelişmesi bu süreçte olacaktır.

Bizler mücadele sürecinde karşılıarın aynı yanında yer alıyoruz. Bu birliğin nesnel temelidir. Sorun bunu geliştirebilmesinizdir. Politik görüşlerimizin etki alanınıgeniş leştirebilmek için birbirimize karşı değil, rejime karşı güçlenmeyi başa almalıyız.

Öğrenci gençlik içindeki mücadelede; öğrenci olmanın, öğrenci gibi gündeminin, öğrenci gibi yaşamanın başa alınması gerekiyor. Devrimci, sol ilerici düşüncelerinizin, öğrenci olmanın getirdiği sorunları çözmedeki, varolanı değiştirmedeki girişimciliği bizi tüm kideyle birlikte hareket etmeye yöneltecektir. Başta da devrimci, sol kesimlerin ilk halkada birlikteliğinin sağlanabileceğine, yaşamın pratiğinin eğiticiliğine, birleştiriciliğine olan inancımızla ifade etmek istiyoruz.

Bu süreçte üç olguyu tıkanıklığın önünü açacak belirleyici ana unsurlar olarak görüyoruz. Bu üç olguya ilişkin, görüşlerimizi, ve tartışılan görüşlerin bir bölümünü dile getirmeye çalıştık. Biz, bu konularda daha geniş kesimlerin tartışmaya katılması, düşüncelerini dile getirmesinin yararlı olacağına ve giderek politik planda daha belirgin, birleştirici noktaların ortaya çıkacağına inanıyoruz. Dergimiz, diğer gençlik dergileriyle, gençliğin kimi sorunları üstüne sayfalarında tartışma sayılmasa da görüşlerin netleşmesine yönelik girişim başlattı. Bu girişimin devam ettirilmesi, için elinden geleni yapacaktır. Sonuçta şunun altını bir kere daha kalınca çizmek istiyoruz. GERÇEK KİMSENİN TEKELİNDE DEĞİLDİR. Bu tartışma süreçleri, kimin güçlü, kimin güçsüz, kimin en doğru, kimin en yanlış olduğunu kanıtlamak gibi bir yöne kesinlikle savrulmamalıdır. Birlikte iş yapalım, birlikte araştıralım, tartışalım, hep birlikte rejime karşı güçlenelim, gençliği bu rejimin cenderesinden kurtaralım.

Ali Sel

Yayınını geçtiğimiz ay içerisinde yayınladığı bir özet sayı ile durdurduğunu açıklayan Üniversiteli Dergiainin Yarın'a gönderdiği mektubu yayınlıyoruz.

Üniversiteli Dergisinin Mektubu

"Değerli arkadaşlar

"Yarın dergisinin Nisan sayısında, sahibi olduğum ÜNİVERSİTELİ gazetesi ile ilgili yazılanlar üzerinde düşüncelerini listmek istiyorum. Bu düşüncelerimin Yarın dergisinde yayınlanmasını talep ediyorum.

"Dergimizle ilgili yazıda, yayın politikamız konusunda, bize ait olmayan düşüncelerle karşılaştık. Bizim muhatabımız olmayan bu düşüncelere tek tek yanıtlar vermek yerine, bizi doğruden ilgilendiren bazı düşüncelerimize değinecek ve ard olarak ÜNİVERSİTELİ'nin çıkış gerekçesini biraz daha derinlere açmaya çalışacağım. Düşüncelerimiz ve ÜNİVERSİTELİ'yi çıkarmada emeği geçen tüm arkadaşlarımın adına açıklama yapmanın bizi daha iyi tanımak, öğrenci hareketinin yeni yaklaşımının dönüşümü ve pratik düzeyde daha da zenginleştirilebileceğine inanıyorum.

"Yayın politikamızın temellerine girmeden önce şu noktaları değinmek istiyorum

"ÜNİVERSİTELİ ile ilgili yazılarda ileri sürülüdüğü gibi, ÜNİVERSİTELİ demokratik öğrenci hareketinin sesi olmak gibi bir işlev hiç düşünmedi, düşünmüyor, ve düşünmeyecektir. Ancak bu sayılı görevin ancak gençliği gerçekten temsil edebilecek çok geniş güçler ittifakının gerçekleştirilebileceğinin bilincindeyiz. Bu, sorun yayın faaliyetleri içinde ayrı bir kategoride ele almarak çözülebilir diye düşünüyorum. Yazınızda ileri sürdüğünüz görüşlerinin, ideolojimizin temeli ÜNİVERSİTELİYİ düşündüğümüz yere koymamdan kaynaklanıyor diye düşün üyorum. Sorun bu açıdan ele alınmıyı ileri sürüleo düşüncelerinin ÜNİVERSİTELİ için ileriye gidişin yolunu açacak perspektifler içermediğini, hatalarımız varsa, -ki biz de bir tartışma sayısında bunun altını çizdikte çıkmıştık- bunun düzeltilmesinde bir işlev görmediğini belirtmek istiyorum.

"Daha ilk sayımızda, hatamız olmak gibi bir düşüncemiz olmadı. Kendini beğenmişliğin bize yabancı olduğunu bilincindeydik, bunu açıkça belirtik. Bir alıştırılmıştan ve hatalar yapılırsa bunu tüm kitlenin önünde açıklamamızdan çekinilmemesini düşünüyorduk. Çalışmalarımızın bir sürecinde açıklık, demokratiklik olmalıdır ve bu sürekli geliştirilmesiir düşüncesinden hareket ettik. Öğrenci yığınlarını ayrımsız olarak öne koyduk, yani bakış açısını tamamıyla, pratikte yaşama geçirikan sürekli olarak kendimizi sorgulama sürecinden geçirdik ve geçiriyoruz. Biz gerçek kimsenin tekelinde değildir düşüncesinden hareket ediyoruz.

"Üniversiteli'nin çıkış biçimi üzerine bugünkü düşüncelerimizi belirtmek istiyoruz. Bize yönelik olarak ileri sürülen eleştirel düşüncelerinizde, 'nicin geniş bir muhatabata varılmadan yanlış çıkartılma' noktasını önemli koruyorumuz, ÜNİVERSİTELİ, demokratik öğrenci hareketine yön vermek gibi bir düşünce ile ve iddia ile çıkartılsaydı, demokratik öğrenci hareketinin birliğini sağlamak için bir araç olarak görülmüş olsaydı, ya da üzerinde anlaşılan ancak sonrasın hundan yaz gerçek bu işi tek başına yapmaya kalkan bir durum ortaya çıksaydı o zaman bu dar grupçu, 'parsa toplayıcı' gibi nitelemelerle nitelendirilebilirdi. ÜNİVERSİTELİNİN çıkış foyunde amacını belirlerken böylesine bir amacının olmadığı çok açık biçimde belirtiliyordu. Pratikte çıkan üç sayıda da Üniversiteli kendi yayın faaliyeti alanını belirtemiş, ve çizdiği politikasını yaşama geçirmek için çalışmalarını sürdürmektedir. Ama şunu belirtesim ki, çıkan sayılar bizim önümüze koyduğumuz, çerçevesini çizdiğimiz politikaya ulaşmakta tümüyle başarılı olmuş diyemiyoruz. Bu konuda çabam tüm arkadaşlarımı, Üniversiteliye mektup yazanlar yoğun eleştiriler getiriyorlar.

"ÜNİVERSİTELİ öğrenci gençliğin çağdaş bir kimlik kazanma sürecinde, olanak verirsin yaratmak gibi sınırlı bir görev ve işlev üstlenmiştir. Öğrenci gençlik için de sorunlarına duyarlı, bunun bilincinde olan ileri unsurların, böylesine sınırlı bir amaç etrafında, ORTAK BİR YAYIN ANLAYIŞINDA muhabatata bulunan verilikaşullarında varmalarının mümkün olmadığını gördük, düşüncede bu yüzü, bu düşüncemize ise gelişen süreçlerin sonucunda vardık. Üniversiteliyi çıkartmak için bir araya gelen arkadaşlarımızla, düşüncelerimiz, ürünümüz yaşamda görülüdü, soyut olgular yerine somut bir varlık ortaya çıkartalım. tartışmalar olacaksa somut olarak tartışılabilsindiyedüşündük.

"Yukarıda da değindiğim gibi, ÜNİVERSİTELİ türü projeyi Proje somutlanınca daha sonuç alıcı tartışmalarda daha ileri boyutlara yaratacağı, düşüncelerin yaşamın içinde daha gelişeceğini, eksiklerin ve hataların pratikte görülecegini düşündük. Bu yaklaşımımın belirli olarak doğru olduğunu yaşam bize göstermiştir. Şimdi ortada ÜNİVERSİTELİLERİN ağzıdan katılanıyla çıkan üç sayılık bir ÜNİVERSİTELİ var. ÜNİVERSİTELİ'nin üç sayısı yaşamın somut bir kesitidir. Öğrencilerimizin henüz bir bölümünü bile gerçekleştirmiş olsak, en gecelerde düşüncelerim maddi güce dönüştüğünün somut bir ifadesidir, bu zemin bize zaniş bir potansiyeli, ve geniş kitlenin bunu olan gerekse nicini gösterdi. Sonuç abci bir tartışmanın somut olanaklarını yerıtıtmuz için yazıda ÜNİVERSİTELİ'yi çıkartmış olsak, 'kendimizin güçlenmesi' için değil, öğrencilerin sorunlarına yardımcı olmak anlamında olumlu bir pratik yaratılmanın gerekte ifade etmek istiyorum. Bu süreçte yayın faaliyetimizin düşündüğümüzden çok ote geniş bir enerjiyi açığa çıkartmıştır. Öğrenciler kendi sorunlarına ve ilgi alanları doğrultusunda, popüler nitelikte bu araca sahip olduklarında çokyönlü, birlikte birçok şeyleri yapabilecekleri, bunlara katılmadan gelinebileceğini gördüler, gösterdiler. Bu devam gözü öğrenci gençliğin en ileri noktalarını, birlikte veya aynı somut olgu temelinde parçalı veya şu yada bu biçimde somutlanabilecek zenginlik çeşitliliklere hareketlilik zeminini de göstermiştir.

"Üniversiteliyi çıkartma sürecinde, ÜNİVERSİTELİ'yi daha geniş bir kesimle çıkartmanın bugünkü verili koşullarda olanaksızlığını bilmemize rağmen bu kesimlerle tartışabilir, projemiz konusunda düşüncelerimizi daha iyi anlatabilirdik. En azından bu projeye genel katılımıyla olumlu bakan; dostlarımızın kimi düşüncelerini pratik faaliyetlerimizi iyileştirmede değerlendirebilirdik. ÜNİVERSİTELİ'nin amacı her üniversiteli gencin düşünsel ve pratik katılımıyla çıkmak olduğuna göre değişik görüşlerin üniversiteli çevrelerin şu veya bu düzeyde, ya yada bu biçimde katılımını gerçekleştirmek mümkündür. Bu gördür ilişe bu olanaklar koyduğumuz amacı gerçekleştirmede daha geniş çevrelerle sürekli diyalog ve ilişkiyi ortamı oluşturamamak bu doğrultuda özet bir çaba içine girmemiz çalışmamızda bir eksiklik taşır.

"Yarın'da çıkan yazıda belirtildiği üzere kimi gençlik dergilerine ÜNİVERSİTELİ'yi birlikte çıkartalım diye bir çağrı ne düşünülmüş ne de yapılmıştır. Düşünülen ÜNİVERSİTELİ türü bir çalıtmayı gerek düşünsel gerekse pratik olarak nasıl daha güçlendirebiliriz doğrultusunda bir tartışma ortamı yaratmaktır. Böylesi tartışma ortamlarının ne tür bir sonuç vereceğini daha baştan ipotek altına almamak gerektiği düşüncesindeyiz. Eğer tartışma ÜNİVERSİTELİ Gazetesini güçlendirme sürecinde sonuçlanırsa, ÜNİVERSİTELİ Gazetesi her düzeyde katılım için yasal ve fiili düzenlemelere gidecektir. Fakat öğrenci merkezinin ileri unsurları arasında iletişimsizliğin egemen olduğu koşullarda tartışmaya, ortak yayın çıkartmak gibi bir hedefle başlamamın kısa vadede sonuç alıcı biçimde gelişmeyeceği ve sonlanamayacağı düşüncesindeyim. Sorun bir sonuç almak istediğimiz ötesi ilk elde birbirimizin görüşlerini dolayısı öğrenme ve bu süreçte birbirimizden biraz daha öğrenebileceğimizi düşünüyorum. Diğer tüm dostlarımın yapacağımı çağrının özü budur.

"Yarın dergisinde, dergimiz ile ilgili yazılan çıkış gerekçeleri için de belirleyici olanın ÜNİVERSİTELİ'nin Yarın'la birlikte çıkartılması gözüküyor. Basta ben ve ÜNİVERSİTELİ'yi çıkartan arkadaşların çıkış sürecinin öncesinde ve sonrasında bu tür bir yakınlaşmın olmadığını altını çizerek belirtmek istiyorum. Gazetemiz çıktıktan sonra öğrenciler içerisinde geniş bir ilgi ve sempatiyle karşılanmıştır. Gazetemizi dağıtan okayan, haber, resim, karikatür vb. gibi katkılarda bulunan arkadaşlarımızın içinde her görüşten ve hiçbir politik görüşü olmayan öğrenciler bulunuyor. Bunların içinde Yarın okuru, Yarın'ın görüşlerini benimseyenlerin de olduğu bir gerçektir. Bu doğaldır. Kanımca burada Yarın Dergisiyle ÜNİVERSİTELİ arasında bir paralellik kurmak reel bir yakınlaşım olmayacaktır.

"Yukarıda ifade etmeye çalıştığım düşüncelerim, derginizde çıkan ve ileri sürdün görüşlerin reel durumu yansıtmadığı, bunların bir kısmına açıklık getirmeyi amaçlıyor. Aşağıda ÜNİVERSİTELİ'nin politikasını güçlendirdiğim şu noktaları belirtmek istiyorum.

ÜNİVERSİTELİNİN YAYIN POLİTİKASININ TEMELLERİ

"Öncelikle 'gençlik adına konuşma' anlayışı yerine, 'gençliğin toplumsal ve politik yaşamda kendi bağımsız araçlarıyla yer alabilmesi' anlayışına varmamız ÜNİVERSİTELİ gibi bir gazetayı çıkarmayı düşünmemizde belirleyici etken oldu.

"Gençlik adına konuşma, böylece bir dergi ayrımında herşeyi bir çırpıda yerine getirme anlayışının mümkün olmayacağını gördük. Gençliğin sorunlarına her türlü ilgiden -genç anlamda- yardımcı olmak olanak ve ortam yaratmak gerektiğiv diye düşündük. Her derde deva bir arayı yerine öğrencilerin doğrudan kendilerinin kullanabileceklen çok sayıda araca gerektiğini olduğunu düşündük. Bunu bize yaşam gösterdi. Ve bu düşün ce daha geniş bir ufuktan bakmayı, yaşamın sorunlarına bir yanıyla, her yönüyle yanıt vermek gerektiğini, bunun ise çok yönlü düşünme sorunlarını çözüm aramada en geniş güçleri katabilme, en geniş güçleri çekecek araçları bulabilmenin gerekli ve sorunlu olduğunu gösterdi.

"ÜNİVERSİTELİ yaşamda somut bir ölçüye yanı vereceğini düşündüğümüzden yayın faaliyetlerinin daha çeşitlenmesinin olmaya olarak nitelendirilmesi gerektiğiv diye düşünüyorum. Bu nedenle aşağıda ifade edeceğimiz süreçte somut bir gerekşinin olduğundan hareketle yeni bir yayın çıkartmakta tüm arkadaşlarımız tereddüt etmedi. Bu yeni gazetayı, 'kendi içinden' yönelik bir tür kapalı devre yayın olmayacağına inandığımızdan gerekiyor ki; fasıklık olarak gözülmemdi, görülmemeliydi.

"Gazetemizi kimi arkadaşlar gözü alamak çıkartmamıza neden olan nesnel süreçler naydı?

"12 Eylül'ün yarattığı depolitizasyonun etkileri küçümsenemez. Bugün gençlik içindeki geniş demokrat çevreler bile, gençlik yayın organından beklentilerini 'daha az politika, daha az ciddiyet' diye ifade ediyorsa bu düşünülmemiz. Bu koşullarda gençliği, ülkenin politik ve toplumsal yaşamında etkili kılmanın biçte kolay olmayacağı ortadaydı. Yıkılanmışlık gençliği kimlik arayışına itmiştir. Toplumsal yaşamda hiçbir fonksiyonu olmayan gençlik kendine güvenişi geleceğe kazanacak bakan bir durum içindedir. Bugün bu verili koşullarda kendi sorunları çerçevesinde olsa politik bir çerçevede hareketlenmek bir bilinç sorunudur. Bu sorun kişiliklerde de ilgili bir sorundur. Demokratikleştirmeyi ön plana koyan bir çalıtmayı çerçevelendirmek, kişiliğin oluşma sürecinde gençlik dinamiklerinin bütün dayanıklarını etkinleştirecek araçlara sahip olmaya çalışmalıyız. Artıtır ki gençliğin kendisi bu süreçte

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İzmir'de Dernekleri Savunmak İçin Ortak Çaba

Öğrenci dernekleriyle yönetim bazıkılar çeşitlendiği ay içinde özellikle İzmir'de yoğunlaştı. Kısa bir süre önce, ETÖD merkezinde bir araya gelen 56 öğrenci derneği temsilcisi gazetesi olmuş, 4 öğrenci derneği Valilik kararıyla kapatılmıştı. Bu günlerde de öğrenci derneği yöneticisi ve üyelerini hedef alan disiplin soruşturmaları tüm hızıyla sürüyor. Öğrenciler keyfi olarak gözaltına alınıyor, sivil polislerce izleniyor, tahdit ediliyorlar.

İzmir'de kapanan ETÖD, MÜFÖD, FENFOD, İMYO-ÖD hakkında açılan davada hâkim takipsizlik kararı verdi. Ancak, bu karar öğrenci derneklerine çok geç tebliğ edildi ve dernekleri açılması için hiçbir girişimde bulunulmadı.

YEMEK BOYKOTU

24 Mart 1988 günü, 9 Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi öğrencileri, "dernekleri"nin kapatılmasını ve öğrenci derneklerine yönelik baskıları protesto etmek" için yemek boykotu yapıyorlar. Boykot üzerine öğrencilerle görüşen Dekan Prof. Dr. Akın Sönel, öğrencilerin sorunlarını çözümü için kendisine başvurabileceklerini belirtiler.

YÜRÜYÜŞ

Takipsizlik kararının verilmiş olmasına karşın, derneklerin açılması için hiçbir girişimde bulunulmaması protesto etmek amacıyla, 19 öğrenci, Bornova Kampüsünden İzmir Valiliğine kadar yürüdüler. Bornova Merkez Kampüsü önünden 300 kadar öğrencinin yolcu ettiği, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, 9 Eylül Güzel Sanatlar Fakültesi ve İzmir Meslek Yüksek Okulu ve Ege Diş Hekimliği Fakültelerinden 19 öğrenci, Vali yardımcısı Seyda Balkan ile görüşerek keyfi uygulamaya bir an önce son verilmesini ve dernekler üzerindeki baskıların son bulması gerekliliğini belirtiler. MÜFÖD Baş kanı Orhan Akdoğan bu talebi içeren bir dilekçeyi Vali yardımcısına sundu.

Yaklaşık 2,5 saat süren yürüyüş boyunca polislerin yalnızca izlemekle yetindikleri görüldü. Ancak Vali ile görüşmeden kısa bir süre sonra, MÜFÖD Başkanı Orhan Akdoğan, Yarın İzmir Bürosu'ndan sivil polislerce gözaltına alınarak İzmir Emniyet Müdürü Lütfi Tomuş ile "görüştürülen" Orhan Akdoğan, dergimize yaptığı açıklamada, Tomuş'un "takipsizlik" kararına itiraz ettiğini belirtti. Tomuş özetle şunları söyledi: *"yapılacak toplantının (ETÖD'de yapılan ve 56 öğrenci derneği temsilcisinin katıldığı toplantı) ve yayınladığınız bildirinin hesabı sorulacak. 4 öğrenci derneği hakkında verilen takipsizlik kararına Valilik yeniden itiraz etti. Derneklerinizi açtırmayacağız. Sizlerde 60 kişilik üye kitlesiyle hiçbirşey yapamazsınız. Zaten bir fiskelik canımız var. Ya yok olup gideceksiniz ya da hiç bir şey yapamadan bekleyeceksiniz. Zaten sizler birer mağazasınız. Derneğinize 60 kişiyi temsil ediyor, dernek başkanıyım diye ortalıkta dolaşıyorsunuz. Utanın"*

ÖĞRENCİ PİKNİĞİ

6 Mart 1988 günü, Ege Üniversitesinin çeşitli fakültelerinden 30 öğrenci, YÖK'ün kaynaklanan sorunlarını tartışmak ve öğrenci derneklerine yönelik baskılara ilişkin görüş alış-verişinde bulunmak için piknik yaptılar. Öğrenciler, *"yalnızca bir araya gelip birlikte özgürce eğlenmek için bile bu tür etkinliklere gereksinim duyduklarını, öte yandan sorunlarını tartışmak, çözüm yollarını birlikte arayıp bulmak için de bu tür birlikteliklerin yararlı olduğunu"* belirtiler. Polislerinde öğrenci pikniğine yakın ilgi gösterdikleri görüldü.

İZMİR VALİLİĞİNE

11.4.1988 günü 4 dernek, Dernekler Yasasının 34. maddesi gereğince faaliyetten men edilmiştir. Cumhuriyet Savcılığı Valiliğin gösterdiği gerekçeyi inceleyip takipsizlik kararı vermiştir. Ancak derneklerimiz halâ açılmamıştır. Keyfi uygulamaların kalkmasını ve derneklerimizin açılmasını arz ederiz.

E.Ü. Mük. Fak.
Öğrenci Derneği Başkanı
Orhan Akdoğan

9 Eylül Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu (MYO) yönetmeliğinde" bir günde en fazla iki sınav yapılabilir" denmektedir. Ancak okul yönetiminin 87-88 öğretim yılının 1. dönem sonu sınavlarının 5 gün içinde yapılacağını duyurmasıyla, öğrenciler 1 günde 2-3, altları dersi olanlar 3-4 sınava girmek zorunda kaldılar. Duyurunun yapılmasından sonra başta İMYO-ÖD tarafından olmak üzere çeşitli tepkiler verildi. İMYO-ÖD bu uygulamanın düzeltilmesi yönünde yönetime dilekçe verirken, bir grup öğrenci de yönetimle ve hocalarla görüştü. Okul idaresi, alınan kararı 1. dönem için durdurmayacağını ancak 2. dönemde tanınan sürenin uzatılabileceğini açıkladı.

2. öğrenim dönemi de aynı uygulamayla başlayınca tepkiler daha da yoğunlaştı. Öğrenci derneğinin imzaya açtığı ve *"... 1 haftada yapılan sınavların öğrencilerin başarısını düşürdüğü ... elde edilen başarı çizgisinin gerçeği yansıtmayacağı ... altları dersi olan öğrencilerin atılma stresi içinde olacağı ... bu uygulamanın sınav yönetmeliğine de aykırı olduğu ... en büyük hedefimiz olan Özerk-Demokratik Üniversite'nin olmadığı bu koşullarda talebimiz tüm aksaklıkların giderilmesidir."* denilen dilekçe 500 imza ile İMYO-ÖD yönetimi ve üyelerinin okul idaresiyle yaptığı toplantı sırasında okul müdürüne verildi. Okul müdürü Naci Atmanbölük yaptığı tehditkâr konuşmasıyla dilekçeyi almak istemedi. Öğrencilerin gösterdikleri kararlılık ve dernek yönetiminden bir öğrencinin sorumluluğu alması üzerine dilekçe kabul edildi.

Dilekçenin verilmesinden on gün sonra sorumluluk alan öğrencinin okul idaresi tarafından ifadesi alındı. Sorulan sorular şöyleydi:

— Dilekçe metnini kim yazdı? Kimler onu topladı? "Okul idaresinin 5 günlük final uygulamasında öğrencinin başarısız olmasını göz önüne almamışlar" sözünden ne kastediyorsunuz? Özerk ve Demokratik Üniversite nedir? "En büyük talebimiz, tüm aksaklıkların giderilmesi" sözüyle ne anlatmak istiyorsunuz?"

Birinci gün sonra yaklaşık 400 öğrencinin tek tek ifadeleri alındı. İfadelerin alınmasına 100 kadar öğrenci ise dernek üyesi ya da derneğe yakın idiler. Kilitli kapı arkında alınan ifadelerde sorulan bazıları şöyleydi:

— Kim imzaladı? İmzalarının yanında kimler vardı? Nerede ve ne zaman imzaladınız? Bu dilekçe metni yasal değil biliyor musun? Dilekçeyi okudun mu? Okuduğunda en büyük hedefiniz "Özerk, Demokratik Üniversite" cümleri var mıydı, sonradan mı ilave ettiler?

Tamamen korkutmaya, sindirmeye yönelik bu sorulardan sonra verilen öğütler ise *"böyle şeylerin yasal olmadığı, bunu yapanların niyetlerinin kötü olduğu, bir zaman olursa derneğiniz ya başka yollara değil, okul idaresine başvurmanız gerektiği"* şeklindeydi. Öğrenciler, bütün bu konuşmaları kimseye söylemeyecekleri ve bir yerde ezilerek bırakıldı. Okulun tüm bu keyfi ve antidemokratik uygulamalarına karşılık dernek üyeleri ve bir grup öğrenci kamuoyu oluşturmak, olayı basına yansıtmak ve tüm öğrenci kesimine hakkı olduklarını duyurmak amacıyla gösterilerde bulundular. Okul idaresi ve polisin de dikkatini çeken bu aktiflik, polis-idare işbirliğinin baskısıyla karşılaştı. Dilekçe olayında sorumluluğu alan ve okulun bu keyfi uygulamalarına karşı hakkını arayan bir öğrenci polis tarafından 4 günde 3 kez okul içinde sorguya çekildi, tahdit edildi. Polistik teklifi edilen öğrenciye bu teklifi kabul etmediği takdirde okuldan atılıncağı söylendi. Dilekçeye imza atan 500 öğrenciye birkaç gün sonrasının tarihi, yeri ve saati belirtilerek savunma yapması için çağrı yapıldı ve hatırlatan çağrıyı duyduğuna dair imza alındı. Çağrı yapılırken neyle suçlandığı, nasıl savunma tutacağı açıklanmadı. Disiplin soruşturması yönetimdeki aykırı düşen bu uygulama da İzmir MYO'ndaki keyfilikler zincirinin bir halkasını oluşturuyordu.

100 kadar öğrenci soruşturmanın yönetmeliğe aykırı şekilde yapıldığı, soruların tümüyle kişiliğe yönelik saldırı niteliği taşıdığı ve öğrencileri korkutmaya yönelik bu uygulama olduğunu belirterek savunma vermediler.

Aralarından seçilen 15 öğrenci de bu olayı protesto edilerini müdüre iletti. Okul idaresinin tüm keyfi ve antidemokratik uygulamalarını ve son gelişmeleri içeren bir bildiri hazırlandı. Kişisel başvuru yapmaya giden iki öğrenci sivil polisler tarafından otobüsten indirilerek tartaklandı. Sokak ortasında tüm yeni-edilerin gözleri önünde coplarına kadar arandı, özel mektupları okundu, elinde bildiri metni olanlar alındı. Aynı polisler tarafından bu arkadaşlardan biri üzerinde *YARIN* dergisi olduğu *"gerekçesiyle"* okula sokulmadı, girmek istemesi üzerine de dergisi elinden alındı ve *"YARIN'ın yazıdan birdergi olduğu"* ileri sürüldü.

Okul müdürü Naci Atmanbölük, bütün bu gelişsiz olaylardan sonra öğrencilerin eğlerine, *"çocuklarının illegal örgüt üyesi olduklarını, yasadışı işlerle uğraştıklarını, kız öğrenciler için her türlü ahlaksızlık ilişkilere girdiklerini, erkek arkadaşlar için özgül evlerinde kaldıklarını"* ileri süren yazılar gönderdi, telefonlar etti.

Şu anda 500 öğrenciye açılan soruşturma sonucunda alınan ifade ve savunmalar inceleniyor.

Her geçen gün daha da keyfileşen uygulamalar YÖK'ün gerçek yüzünü daha açık görmemizi sağlıyor. 12 Eylülcüleri öğrencilerin YÖK'e karşı koyuşlarını bastırmak için hoşgörü yapıyorlar. Bir yandan öğrenci gençliğin derneklerde örgütlenen hak arama çabalarını yasa dışı gibi gösterecek çalışıyorlar, diğer yandan da öğrencileri toplumsal yaşamdan soyutlamak için yeni yönetmelik geliştiriyorlar. Gençlik, geleceğine yönelik bu saldırılara sessiz kalmayacaktır.

BİR YÖNETMELİK BÖYLE ÇİĞNENDİ

Hak Aramaya Soruşturma ve Ceza

Feriköy Öğrenci Yurdu'nda Atılmaları Protesto

Feriköy Erkek Öğrenci Yurdu'nda bir grup öğrenci 29 Nisan 1988 akşamı yurdun 3. katında bulunan bir odaya kendilerini kapatarak, bir arkadaşlarının yurttan atılmasını protesto ettiler.

Filistin Halkıyla Dayanışma etkinlikleri çerçevesinde TAYAD ve DEMKAD'ca İstanbul İktisam Sitesi'nde düzenlenen basın toplantısına katılan ve toplantı sonrasında yapılan yürüyüşte gözaltına alınan Kemal Tamcan daha sonra DGM'ce serbest bırakılmıştı. Ancak DGM'nin görevsizlik kararı vererek serbest bırakmasına karşın, Kemal Tamcan hırsımahta olduğu Feriköy Erkek Öğrenci Yurdu'ndan atıldı. Tamcan, polis-idare işbirliğinin yurtlardaki uygulamalarından biri sonucunda atılmıştı. Nitekim, kararı öğrendiğinin ertesi günü Kredi ve Yurtlar Kurumu'na giderek bölge müdürü ile görüşen Tamcan, kendisinin "polisin yurtta kalmasını istemesinden" nedeniyle atıldığını öğreniyordu.

Bunun üzerine Tamcan ve 11 arkadaşı kendilerini 3. katta bulunan bir odaya kapattılar. Talepleri yurt ve bölge müdürü ile görüşmek ve atılan arkadaşlarının geri alınmasıydı. İstekleri o gün reddedildi ve öğrenciler geceyi odada geçirdiler.

Ertesi gün olayın duyulması üzerine çeşitli fakülte ve üniversitelerden öğrenciler destek ve dayanışma amacı ile geniş polisiye önlemleri aşındırı yurt çevresine geldiler.

Saat 15.00 sularında o ana kadar mücadele ettiyip olayı izlemekle yetinen güvenlik güçleri, yurt binasının içine girdiler. 3. kata çıkan çevik kuvvetler, öğrencilerin kendilerini kilitledikleri odanın kapısını kırarak odaya girdiler ve öğrencileri sürükleyerek yurttan çıkardılar; çevik-kuvvet otobüsüne koyarak uzaklaştırdılar.

Bu arada arkadaşları ile dayanışma için yurt çevresine gelmiş bulunan öğrenciler tartaklanarak gözlerden arkadaşlarını desteklemek ve polisin saldırısını protesto etmek amacı ile alkış tutmaya başladılar. Protesto daha sonra "Polis-idare işbirliğine son" sloganıyla yükseldi; öğrenciler toplu halde yürüyerek sloganlarını atarken, alanda kalan çevik kuvvetler toplulugun üzerine saldırdılar. Çevik kuvvetlerin müdahalesi üzerine dağılan topluluktan 4 kişi gözaltına alındı.

12'si yurttaki odalarında, 4'ü sokakta gözaltına alınan toplam 16 kişi daha sonra serbest bırakılırken Kemal Tamcan ve arkadaşlarının yurttan atılması sürüdü dondurulda. Anlaşılan yurt idaresi-polis işbirliği yeni müdahalelerini yapmak için yurttaki dayanışmanın kırılmasını, olayın "yatışmasını" bekliyor. ■

liselilerarası yazı yarışması

KATILIM SÜRESİNİ UZATIYORUZ

Dergimizin Mart sayısında duyurusunu yaptığımız "Liselilerarası Yazı Yarışması"na katılım süresini, okulsonunun yoğun ilgisi nedeniyle 1 ay daha uzatıyoruz. Dergimiz, "Liselilerarası Yazı Yarışması" çerçevesinde Seçici Kurul'un yarışmaya katılanlar arasında belirleyeceği 21'incisi, YARIN Dergisi Büyük Ödülü olmak, ağustos ayı içerisinde Yunanistan Gençlik Barış Komitesi'nin konuğu olarak yurt dışına gönderiyor. Ayrıca Seçici Kurulun saptayacağı yazılara *İnsan Hakları Derneği, BİLAR A.Ş., Türk Tabipler Birliği, Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği* ve *Çağdaş Gazeteciler Derneği* ile çeşitli kuruluşlar *Özel Ödüller* verecek; dergimiz de on elemeyi aşan liselileri çeşitli armağanlarla ödüllendirecek.

YARIN DERGİSİ BÜYÜK ÖDÜLÜ TAŞOZ ADASI GENÇLİK BARIŞ KAMPINDA BİR HAFTA

Taşoz Gençlik Barış Kampı ilk kez 5 yıl önce Balkan gençliği ve halkları arasında bir dostluk girişimi olarak başladı. Bugün kamp, Yunanistan'da gerçekleştirilen her yıl mayıs ayında yapılan Marsilya Barış Yürüyüşü'nden sonraki en büyük barış etkinliği. Kampa her yıl Yunanistan içinden ve dışından gençlik örgütleri temsilcileri, öğrenci barış örgütleri temsilcileri, gençlik komiteleri, demokratik kitle örgütleri temsilcileri, genç sendikacılar, genç işçiler katılıyorlar.

YUNANİSTAN'DA LİSELİLER ARASI YAZI YARIŞMASI

Dergimizin açmış olduğu "Türkiye ve Yunanistan Gençliğinin Ortak İstemi: Barış, Dostluk, Kardeşlik" konulu Liselilerarası Yazı Yarışması için lise okurlarımızdan çok sayıda mektup ve yazı gelmesinin yanı sıra, çeşitli çevrelerin olumlu tepkileri de hem iki ülke halkının barış istemini somutlaması açısından bizleri sevindiriyor.

Ancak tüm bunlar kadar önemli bir gelişmenin bizler kadar liseli okurlarımızı da sevindireceğini umuyoruz. Yarışmamızı kazanan okuduğumuz Yunanistan'da konuk edecek olan Yunanistan Gençlik Barış Komitesi, Yunanistan'da da bir yazı yarışması düzenliyor. Bu yarışmanın konusu da "Türkiye ile Yunanistan Gençliğinin Ortak İstemi: Barış, Dostluk, Kardeşlik". Yarışmayı kazanan liseliler, yaz aylarında Yarın'ın konuğu olarak 1 hafta Türkiye'de kalacaklar.

YARIN LİSELİLERARASI YAZI YARIŞMASI KATILMA FORMU

Tarih: ..... / ..... /1988

Adı, Soyadı : .....

Doğum yeri ve tarihi : .....

Okumakta olduğu okul ve sınıf : .....

Sürekli adresi : .....

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

ADNAN KAHVECİ ANLATIYOR

"hazırladığımız model hoşunuza gitmeyebilir."

Devlet Bakanı *Adnan Kahveci* 1 Nisan günü İTÜ Maçka Kampüsü'nde "TÜRKİYE'DE YÜKSEK ÖĞRENİM" konulu bir sohbet toplantısı yaptı. Toplantının başında Kahveci, ANAP Hükümetinin hazırlayacağı yeni YÖK modeli için öğrenci ve öğretim üyelerinin görüşlerini alacağını belirtti. Bundan sonra karşıtlıklı soru ve cevaplar biçiminde gelişen ve bazı öğretim üyeleriyle, öğrencilerin çoğunun antiyet protesto amacı ile terketmesiyle sona eren toplantının bazı bölümlerini aktarıyoruz...

Öğrenciler adına ilk soru İTÜ Maden Fakültesi Öğrenci Derneği kurucusu *Hakan Kızıldoğan*'dan geldi:

= Ülkemizde ilk üniversitenin Darülfünun adı ile kurulmasından bu yana 118 yıl geçti. Bu süre içinde birçok defa üniversiteler kapatıldı, yenileri açıldı. İlk Darülfünun'un kapatılmasına ve başlayan tasfiyeler, çeşitli zamanlarda ve çeşitli boyutlarda sürdürüldü.

1919 yılında *Darülfünun-u Osmani Nizamnamesi*'nin yürürlüğe girmesi ile Darülfünun bilimsel değerlik kazanmıştır. Ancak sonraki dönemlerde yürürlüğe konulan çeşitli yasalara dayanan bilimsel özgürlük yok edilmiş, üniversitede genel eğitim politikasına değişiklikler yapılmıştır. Nitekim son olarak YÖK döneminde 1402 sayılı yasa ile birçok öğretim görevlisi okulumuzdan uzaklaştırıldı. Siz bunun için ne diyorsunuz?

• KAHVECİ: *1402 sayılı yasayla ilgilenmiyorum öğretim üyelerinin dönmelerini ben de istemiyorum. Bu öğretim üyelerinin birçoğu ile görüştüm. Bunlar bir anlamda ruhsallıklarını kaybetmişler. Onun için pek etkin olamazlar.*

= Şu anki üniversitelerimiz hakkında ne düşünüyorsunuz?

• *Ben 7 yılı aşmada, 6 yılı da yerde olmak üzere 13 yıl öğretim üyeliği yaptım. Yurtdışındaki görevim Amerika'da idi. Hâlâ orasının altında bir eğitim veren üniversitede yapım. Onda öğrenciler okuyorlar. Kütüphanedeki kitapların çoğunu incelendiğini gördüm. Ama ülkemizde böyle değil. Sözde ülkemizin en iyi üniversitesi Boğaziçi Üniversitesi'dir. Orada bile kütüphanedeki kitapların alınmadığını ve üzerinden bir kısmı toz kaplandığını gördüm. Ben de üniversitelerimizdeki eğitimi gösterir.*

= Üniversitelerdeki paralı eğitime biz öğrenciler olarak karşıyız.

• *Üniversitelerin ücretsiz eğitim vermesi yeter olmasını ben de istiyorum, ama vergileri tam olarak toplayamıyoruz. Onun için da öğrencilerden para almak zorundayız.*

= Yeni hazırlayacağınız modelde harçlar konusunda ne düşünüyorsunuz?

• *Her öğrenci okuduğunun karşılığını kurulana kadar devlete ödesin. Öğrenci okurken borçlansın, okul bitiminde devlet kollemesinde görev alınsa bu borcu ödesin, özel sektörde çalışırsa tüm borcu ödesin.*

= Şu anda Üniversitelerimizin tüm bölümlerinde kapasitenin üzerinde öğrenci bulunmaktadır. Laboratuvarlar (labilaboratuvar demekiliğine) dolup taşmaktadır. Bu kadar öğrenci mezun olduğunda devlet bunları finanse edebilecek, iş alanı yaratabilecek midir?

• *Devletin üniversiteyi bitiren her genci finanse etme gibi bir zorunluluğu yoktur.*

= Sayın Bakan, biz öğrenciler olarak demokratik eğitim ve demokratikleşmeden şunları anlıyoruz:

Demokratik eğitim, hatta eğitim öncesi her gencin eğitim hakkını elde edebilmesi ve bir mesleğe sahibi olabilmesidir. Eğitim hakkının her kademede kullanılmasına resmi ve fiili engellerin ortadan kaldırılmasıdır. Size göre demokratikleşmeye demokratik eğitim nedir?

• *Bence demokratikleşme halkın kendi kendilerini alt düzeylerde, yani belediyelerde, meclislerde, muhtarlıklarda yönetmesidir. Eğer bunlar olmazsa demokratikleşme de olmaz.*

Demokratikleşme ve demokratik eğitim sorularına orsoolu ders kitaplarının demokrasi anlayışı ve yönetime katılım örnekleri ile geçiştiren Kahveci, daha sonra konu ile bir bağlantısı olmamasına rağmen mahalli idarelerdeki yolsuzlukları anlatmaya başladı. Toplantının başında bir da konuşma yapmayacağını belirten Kahveci, yöneltilen tüm soruların ANAP iktidarının ekonomik politikası ve Amerika'daki yüksek öğretim modelini anlatan sözlerden başka yanıt vermedi. Buradan da anlaşılıyor ki, toplantının amacı başta belirtildiği gibi "öğrencilerin ve öğretim üyelerinin görüşlerini almak" değildi. Toplantı, Kahveci'nin geçiştirme ve gönül alma politikasının bir adımı olarak hazırlanmış, bu arada öğrenci ve öğretim görevlilerinin yeni tasarıya karşı tepkisini ölçmede hedeflenmişti.

Diğer yandan, Kahveci'nin konuşmasında, yeni tasarının öğretim üyeleri ve öğrencilerin katılımı ile hazırlanacağı konusunda bir ifade de bulunmaması, üniversite yönetimi için Amerikan sistemlerden uyarlanan müteveffi heyetlerinin kurulacağını belirtmesi, modelin belirlendiğini gösteriyor.

Kahvecinin sohbet sırasında sıkıla vurguladığı şu söze dikkat etmek gerekiyor: *"Hazırladığımız model, siz öğrencilerin ve siz öğretim görevlilerinin hoşuna gitmeyebilir."* Bu sözde hazırda bir modelin bulunduğunu ve bu modelde yüksek öğretimin temel taşları olan öğrenci ve öğretim üyelerinin görmezden edildiğini, bu iki kesimin katılımına set çekildiğini gösteriyor. Tam bu noktada bir öğretim görevlisinin yönelttiği soruyu tekrarlamakta yarar var: *"Niz hangi yeni ile kendi bannıza eğitim modeli hazırlamaya çalışıyorsunuz? Hazırlayacağınız modelde bir öğretim üyesine başvurmanız gerekmiyor mu?"*

Bu noktadan sonra Kahveci'nin sohbeti önce bazı öğretim üyelerinin, daha sonra salondaki öğrencilerin "YÖK Kaldırılsın", "Yaşasın Özerk-Demokratik Üniversite" sloganlarını atarak toplantıyı terk etmeleri ile sonuçlandı.

Hasan Celal Güzel'in "Bir Dost Nikahı Konferansı Öncesi"

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı *Hasan Celal Güzel*, 14 Nisan günü İTÜ Maçka Kampüsü'nde "Milli Eğitimimizin sorunları ve çözüm yolları" konulu bir konferans verdi. Konferansın düzenleme yeri daha önce Maden Fakültesi G Amfisi olarak duyurulduğu halde salonun son anda değiştirilmesi, duyurunun zamanında yapılmaması gibi nedenlerle katılım beklenen sayıda olmadı.

Bakan konuşmasında YÖK'ü, anasözleri ve değinişleri ile milli eğitimimizin sorunlarına ve çözüm yollarına ilişkin "teşhis" görüşlerini dile getirdi. Kısa olarak yapacak;

"Milli eğitimimizin temel sorunu finansman. Bu noktada ekonominin talepleri karşılandığı müddetçe eğitimdeki istikdam sorunu da çözülmelerdir."

Amacımız, eğitimin bilgisayarlı, yabancı dile ağırlık veren, özellik 21. yüzyılın çağdaş insanlarını karşılar niteliğe olmasını sağlamaktır.

Temel hedefimiz, milli kültüre sahip, geleneklerine bağlı, Türk kültürüne sahip gençler, insanlar yetiştirmektir. Biz iyi insan tipi yetiştirmeyi hedefliyoruz. Ancak eğitim ürünün içindir şeklinde belirtilen materyalist görüşlere katılmıyorum."

Bu genel çerçevede görüşlerini aktaran Güzel, sorular konusu geçildiğinde ise yapı ve güçlükler doğuran. Bir öğretim görevlisinin "Neden üniversiteler hakkında görüş bildirmediniz?" şeklindeki sorusuna yanıt olarak: "YÖK benim yetkilerimin dışındadır. Ancak YÖK'ün değiştirilmesi ve üniversiteler sorununa ilişkin çalışmalarımız devam etmektedir" dedi.

İTÜ Maden Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Remzi Gedikoğlu ise Güzel'e, "Fakültelerde öğrenciler dişlerin sorunlarına uğramakta, öğrenci dernekleri tek tek kapatılmaktadır. Eğitim sürecinden doğrudan doğruya etkilenen biz öğrencileri söz hakkı tanınmamaktadır. Siz değerli görüşlerinizi aktardınız ancak eğitimin temel sorunu demokratikleşmeyi sağlamaz değimmelinin" biçimindeki değerlendirmesini kaydetti. "Öğrenci Derneği Başkanı olarak bir bakanla konuşabiliyorsun. Bundan iyi demokrasi mi olur? Zaten ya en bir dostumun nikahına yetişmem gerekiyor. İnşallah bir gün tekrar görüşürüz" diyerek toplantıyı topladı ve dostunun nikahına gitti.

İstanbul Büro Haber Birimi

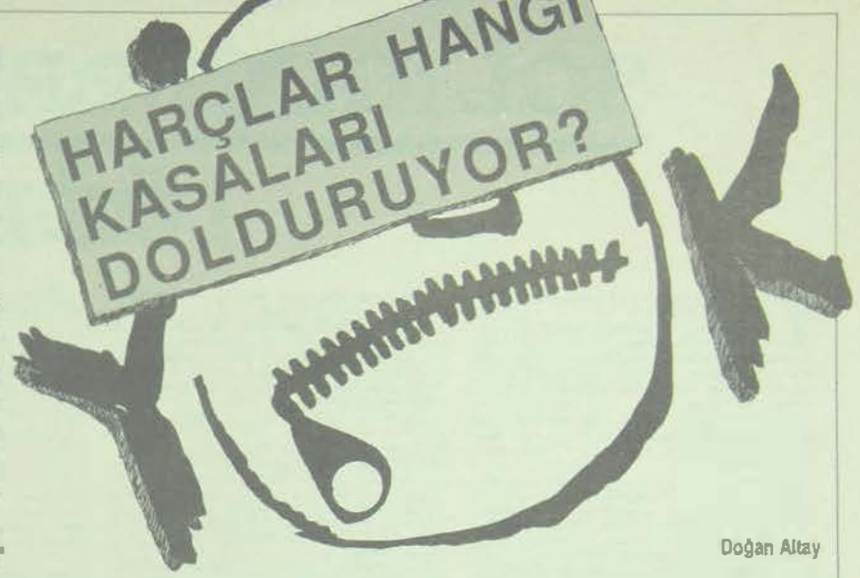

Doğan Altay

Eğitim ve öğretim alanlarının tüm vatandaşlara çağdaş ve adil biçimde sunulması ve bunun güvence altına alınması devletin sorumlulukları arasındadır, anayasa bunu öngörüyor. Ancak günümüzde eğitim olanakları, her geçen gün daha da belirgin bir biçimde, belli bir kesimin hizmetine sunuluyor. "Harçlar" bunun üniversitedeki yansımasını oluşturuyor.

Harçlar uygulanmaya başlandığı günden beri öğrencilerden tepki görüyor. Bu yıl ise ilk defa tam anlamıyla bir *"devlete borçlanma"* sistemi uygulandı. Bu durum aslında öğrencilerin geleceğini ipotek altına almaktan başka bir şey değildi; yalnıza geçici bir çözümdü. Ancak rejimin üniversite eğitim giderlerini öğrencilerden almak planı sürdü. Yapılan yüzde 100 oranındaki zamla borçlanılan meblağ sabit kalacak, kalan yarısı da öğrenciler tarafından peşin olarak ödenecekti. Yine verilen yoğun tepki nedeniyle, ilk borçlanmanın dışında kalan yarısının okula borçlanılması biçiminde bir uygulama başladı. İlk fırsatta yeni bir zam ve öğrenciden para almanın yeni yollarının üretilmesi beklenirken bir yılı öğrenci gençlik kazanç bulmuş oldu.

Ancak ilgililerin bu konunun üstünde yoğunlaşmadığı bu dönemde tam bu konuda yeni bir salondan girişiminde bulundu. 9 Eylül Üniversitesi Rektörlüğü 30 Mart'ta yapığı bir duyuruyla öğrenim *harçlarının bu tarihten sonra okul tarafından karşılanmayacağını* açıkladı. Ustalık bu karar rektörlüğün 2 Şubat'ta yapığı açıklamayla çelişiyordu. Rektörlük ilk açıklamasında, *"Kredi ve Yurtlar Kurumu'nca öğrencilere verilen öğrenim karşı miktarının, içinde bulunulan öğretim yılında 100 000 TL'ye çıkarıldığı ve bu ödemenin sınıf ayrımı yapılmaksızın tüm öğrencilere yapılacağı"* belirtilmişti.

Rektörlük, harçların ödenmesinde gerekçe olarak Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun okula gerekli parayı göndermemesini gösteriyordu. Öğrencilerin bu durumdan hiçbir şekilde sorumlu olmamalarına karşın, fatura yine öğrencilere ödetiliyorda.

Rektörlük, herşeyi en son 5 Nisan'a kadar öğrenciler tarafından ödenmesini istiyor ve aksi halde çok sert yaptırımlar uygulamaya sokacağını açıklıyordu. Harcını yatırmayan öğrencilerin isim listeleri yemek fişi satılan yerlere ve sağlık hizmetleri verin yerlere asıldı. Adı listede olan öğrenciler bu hizmetlerden yararlanamıyorlardı. Bununla da kalmamayıp, okuldan atılma konusunda olan öğrenciler sınavlara almamıyordu.

Kamu tüm tepki 9 EÜ İİBF'de yemek boykotuyla verilyordu. Paralı eğitimi protesto etmek amacıyla, çoğunluğunu öğrenci derneği üyelerinin oluşturduğu grup yemekhanede birazaya gelerek, paralı eğitimi kınayan bir konuşma yapıkten sonra alkışlarla yemekhaneyi terketdiler.

Rektörlüğün bu kararı 1 Nisan'da Tıp Fakültesi öğrencileri tarafından da kınandı. 250 öğrenci rektörlük binasının önünde toplanarak öğrenci derneği yöneticilerinden birisinin yapığı konuşmayla hesapsızca okul tarafından ödenmesinin ve öğrencilerin üzerindeki yaptırımların derhal kaldırılması gerektiği vurgulandı. Bu arada aynı ilke mürci içeren bir dilekçe de imzaya açıldı. Öğrenciler dekanla görüşme talebinde bulundular. Öğrencilerin talebini kabul etmek zorunda kalan dekan yapığı konuşmada, öğrencilerin hukuksal açıdan haklı olduğunu, ancak üniversite yönetim kurulundan çıkan kararı sorgusuzca uygulayacağını söyledi.

Daha sonra, hazırlı Öğrenci Yurdu'nda, çoğunluğunu Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin oluşturduğu bir grup, akşam yemeği yemeyerek protestolarını sürdürdüler. Basında çıkan ve fakülte yönetim kurullarının aldıkları kararları durdurduklarını açıklayan haber asılsız çıktı.

Böylece rejimin sürdürdüğü saldırılara bir yenisi daha eklenmiyordu. Öğrenci düşmanı politikaların ardı arkası gelmiyor. Nereye gittiğini, nasıl kullanıldığını bilmediğimiz harçları ödemek zorunda bırakılıyoruz. Devlet bütçesi silahlanma harcamalarına akıtılıyorken eğitime komik oranlarda para ayrılıyor. Tüm bu olumsuzlukları sorgulayan öğrenci derneklerinin nedeni ortadan kaldırılmaya çalışıldığı açıktır. Ancak öğrenci dernekleri örgütlü birlerek gücüyle çıkarlarını savunmaya devam ediyor, bundan sonra da edecek.

19 Mayıs Gençliğin Bayramıdır

Her 19 Mayıs'da, "gençliğin, ülkenin yarını, geleceğinin güvencesi" olduğu vurgulanan, gençlik bayramları kutlanır. Ülkemizde gençliğin bayramının olması, bu bayramlarda söylenen sözler, ilk bakışta insana sevindirici gelmesine karşılık, rejimin gençlik politikası ve bu politikaya bağlı olarak bayramların kullanış biçimi nedeniyle geçilik için bir takım resmi törenlerin ötesinde, bu anlamı taşımaktan uzaktır.

Oysa gençlik bu bayrama Ulusal Kurtuluş Savaşında 14 yaşında elne aldığı silahı ile, emperyalizme karşı dağlarda efe, kırsalı, cephede Mehmetçik olarak, hesapsızca , sadece ülkesi, ülkesinin bağımsızlığı için ölecek, ölmekten çekinmeyerek kazanmıştır.

Bu yıl kutlanacak olan 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 12 Eylül 1980'den sonra kullanan ilk Gençlik ve Spor Bayramı olacak. 8 yıl içinde binlerce insan, demokrat gencin zindanlara doldurulduğu, onbiferce genci (İstiklâl Mahkûmu ediildiği), üniversitelerin doldur boşalt sistemiyle binlerce genci üniversiteden attığı, gençliğe sürekli bir güvensizliğin pompalandığı, gençliğin her türlü örgütlenme uğraşının anarşizmle olarak nitelendirildiği, bir ortamda birileri, 8 bin gençlik adına "gençlik bayramı" kutladılar.

Kutladıkları bu bayramda gençliği ülkesine yararlı olan sağlıklı bol bol gelecek vaad ettiler. Gençliğin ülkesine bağlanmasına, bugünün sorumluluğuna sahip çıkmalarından özellikle kaçıdılar. Gençlik bayramlarında gençlerin giyecekleri elbiseler, kulağın etek uzunlukları bile resmi gençliğinde taşrası. Gençliğe ise kendi bayramında figüranlık yapma hakkı verildi. Ünün görsel söylenen biçimde giyinerek, söylenen etkinliklerde istenilen biçimde davranmak olarak belirlendi. Bayramımızı nasıl kutlayacağımızı belirleme hakkımız ile nasıl olsa bizim olacak olan geleceğe bırakıldı. Her zamanki gibi "gençlik gelecek sizlerindir, sizler yarınların güvencesinisz" sunukları bayram hediyesi olarak gençliğe sunuldu.

"Herşeyin doğrusunu bilen büyüklerinizse" sözü; gençlik bugüne karışmasın, kendi bayramını bile nasıl kutlayacağına karar vermemeliydi. Çünkü gençlik, dinamizm, hakkıdır; başkaldırı, en iyiyiin en güzelin arayışı, yerleşik bir toplumun sorgulanmasıdır demektir. Bu nedenle de önce uyuşlaştırılmalı, terbiye edilmeli, her söylenene "olur efendim" diyecek kıvama geldiğinde ise (artık büyük ölçüde geç olmakma çıkmaya tabikeli değildir) ülke emanet edilebilir.

Yıllardır, gençlik bayramı bu anlayışla geçiştiriliyor. Fakat yıllarda, yürüdüğümüz hakları geri alma, ülkemin bu günlerde söz sahibi olma hakkını elde etmemin onurlu savaşımını veriyoruz. Kurtuluşta ise yine bankayla, sorbalıkla ortamın kuma, sindirme politikası çıkıyor.

Oysa gençlik için geç olmasından, "ülkenin yarınlarının sahibi olmasından" kaynaklanan (yarının sahibi olarak demokratik bir Türkiye'den bekledikleri) örgütlenme hakkı demokratik bir yapıda öğrenim örgörülüp, gelecek güvencesi, ülkenin sorunlarına bugünden sahip çıkarak sesini duyurma savaşımından doğal, bundan mutlu hiçbir insan olamaz.

19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı bir ihtiyaç değil Türkiye gençliğinin kazandığı, ülkenin yazgısında ne denli etkili olduğunu olabildiğini kanıtlama hak ettiği bir bayramdır. Bayramını nasıl kutlayacağını gençlik kendisi karar verebilmeli, dernekleri, sendikaları ile, sesini duyurduğu, kendi sorunlarına ve ülke sorunlarına çözümler üretiğe, her türlü eskuluğe açık bir platforma dönüştürülmelidir.

Yusuf Korkmaz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SOL GÜÇLER, POLİTİK DERGİLER VE ÖĞRENCİ HAREKETİ

Yorum, 1988 yılının ilk üç sayısında (Ocak-Şubat, Mart ve Nisan sayıları) sırasıyla *Yeni Çözüm, Demokrat Arkadaş, Gençlik Dünyası* ve *Yeni Atılım* dergileriyle yapılan söyleşilere yer verdi. Bu söyleşiler toplamının içerdiği görüşler, yaratılığı etki ve sonuçlar açısından, bir *hatırı* olduğu düşüncesindeyiz. Söyleşilere katılım derg temsilcisi arkadaşlara birkaç de bakabilecektir sağlıyorsa.

Yorum'la aynı politik dergiyle aynı konuda, aynı şeyi yaptığı bu söyleşileri neden bir "katkı" olarak nitelendiriyoruz? Öncelikle söyleşilerin çerçevesini belirlemek zorunluluğu var.

"Dergiler Tartışıyor" ortak başlığıyla yayınlanan söyleşilerin konusunu demokratik öğrenci hareketi oluşturuyordu. Söyleşi yapılan dergilerin seçilmesinde belirleyici olan demokratik öğrenci hareketine ilişkin düzenli yazı yazma, görüş oluşturma ve temsil kanalı ilişkisiyle, söyleşilerin yapıldığı dönemde (Ocak 1988) yayınlarını büyük aksamalar olmaksızın sürdürüyor olmasıydı. Bu dört dergide, sol, devrimci, sosyalist gençlik içinde farklı eğilimleri yansıtan yayın anlayışları ve politikalar taşımalarının belirleyici olduğunu da söylemek gerek.

Bu söyleşilerde yaralan dört politik dergiye de, hep sorunu öncelikle, ilişe dönük tanımlamalara ortaya çıkmasını kolaylaştırmak sorular sormaya, böyle yanıtlar almaya çalıştık. Sonuçta, sol içindeki farklı çizgilerindemokratik öğrenci hareketine ilişkin görüşlerini sıralamalarına fırsat verdiler, hem sorunlar ve politikalarına bağlı olarak biçimlendirmiş olarak *Yorum* okuyucusuna ulaşmasını, hem de öğrenci hareketine bakışındaki ortaklık ve farklılık noktalarını belirlemesini kolaylaştırarak söyleşide kendisini aşan bir diyalog kapısını aralıyor.

Ancak, İstanbul ve İzmir'de ortak etkinlikler için bunuyla gelen dergi temsilcilerinin görüşmelerinden, öğrenci demokratik merkezi platformunun uzun bir aradan sonra ortak tavırlara ulaştığı bir toplantı gerçekleştirilmiş olmasına kadar pekçok olumlu sonuçlar, sol gençlik içinde giderek daha çok sahiplenilen yapıcı diyalog havasının etkili olduğu gözlemiyor.

Burada sevinç duyuyuz, bu havayı canlı, yaygın, kalıcı kılmak, bu havayı sağlayacak eylemleri yaşatmak için uğraş vermeliyiz. Ortak düşünceletimizin ve tartışma noktalarımızın belirgin olması, bu uğraşı da kolaylaştıracaktır.

SOL DERGİLER DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİNİ NASIL BAKIYOR?

Yeni Çözüm, Demokrat Arkadaş, Gençlik Dünyası ve *Yeni Atılım* dergilerinin demokratik öğrenci hareketine bakışlarını, sorularımıza verdikleri yanıtlardan yola çıkarak birkaç alıntıyla özetleyivermek gerçekçi olmaz. Bu dört sol dergisini yürütüyor dek yazıtlarını, dernekler de bu görüşleri benimseyen arkadaşlarını sorunduklarını hep birazda değerlendirmeden başlıktaki sorunun yanıtını tam olarak veremeyiz.

Ancak söyleşilerde yansıyan kimi görüşler, hem öğrenci hareketinin gündeminin, hem de sol gençlik grupları arasındaki diyalogun önemli saptırılarını oluşturuyor. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

* Öğrenci hareketinin içinde bulunduğu duruma ilişkin saptamalar
* Birlik
* Kitleselleşme
* Dernek çalışması ve dernek içi demokrasi
* Merkezi platform, merkezi yayın ve ülke düzeyinde örgütlenme
* Ülke düzeyinde etkinlik önerileriniz ve "nasıl bir üniversite istiyorsunuz?" çalışmaları

Bu konularda belirginleşen kimi ortak görüşler önem taşıyor. Farklı bakışımızı da tartışmaya değer buluyoruz. Gençlik dergilerinde demokratik öğrenci hareketinin göç kendisinden ortak duyarlılığıyla yaşayacakları görüş alışverişinin yararına olan inanıyoruz bu etrafınlarındaki kimi yaklaşımlarına alanı çizmek istiyoruz.

* Söyleşilerde dikkat çeken bir nokta, 1987-88 akademik yılının ikinci yarısı başında, öğrenci hareketinin içinde bulunduğu durumun, "durgunluk" (*Yeni Çözüm*), "uykunun derinine" (*Gençlik Dünyası*), "iyi değil" (*Demokrat Arkadaş*) ve "aşılması gereken bir ortam" (*Yeni Atılım*) gibi sözlerle nitelendirilmesi. Aynı aylarda *Yorum* da, "ülke düzeyindeki platformda ortaya çıkan durgunluktan, bilim demokrasisinin çalışmalarına da olumsuz yönde etkiledi" (Ocak-Şubat 88, Hayri Ekicci, sf. 7) yorumunu yapıyordu.

Öncelikle şöyle bir noktayla yaşıyılmamalı, süreçte farklı şekilde yaralan yayın anlayışları ve politikalar taşımalarının belirleyici olduğunu da söylemek gerek.

Bu söyleşilerde yaralan dört politik dergiye de, hep sorunu öncelikle, ilişe dönük tanımlamalara ortaya çıkmasını kolaylaştırmak sorular sormaya, böyle yanıtlar almaya çalıştık. Sonuçta, sol içindeki farklı çizgilerindemokratik öğrenci hareketine ilişkin görüşlerini sıralamalarına fırsat verdiler, hem sorunlar ve politikalarına bağlı olarak biçimlendirmiş olarak *Yorum* okuyucusuna ulaşmasını, hem de öğrenci hareketine bakışındaki ortaklık ve farklılık noktalarını belirlemesini kolaylaştırarak söyleşide kendisini aşan bir diyalogun kapısını aralıyor.

Ancak, İstanbul ve İzmir'de ortak etkinlikler için bunuyla gelen dergi temsilcilerinin görüşmelerinden, öğrenci demokratik merkezi platformunun uzun bir aradan sonra ortak tavırlara ulaştığı bir toplantı gerçekleştirilmiş olmasına kadar pekçok olumlu sonuçlar, sol gençlik içinde giderek daha çok sahiplenilen yapıcı diyalog havasının etkili olduğunu gözlemiyor.

Burada sevinç duyuyuz, bu havayı canlı, yaygın, kalıcı kılmak, bu havayı sağlayacak eylemleri yaşatmak için uğraş vermeliyiz. Ortak düşünceletimizin ve tartışma noktalarımızın belirgin olması, bu uğraşı da kolaylaştıracaktır.

SOL DERGİLER DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİNİ NASIL BAKIYOR?

Yeni Çözüm, Demokrat Arkadaş, Gençlik Dünyası ve *Yeni Atılım* dergilerinin demokratik öğrenci hareketine bakışlarını, sorularımıza verdikleri yanıtlardan yola çıkarak birkaç alıntıyla özetleyivermek gerçekçi olmaz. Bu dört sol dergisini yürütüyor dek yazıtlarını, dernekler de bu görüşleri benimseyen arkadaşlarını sorunduklarını hep birazda değerlendirmeden başlıktaki sorunun yanıtını tam olarak veremeyiz.

Ancak söyleşilerde yansıyan kimi görüşler, hem öğrenci hareketinin gündeminin, hem de sol gençlik grupları arasındaki diyalogun önemli saptırılarını oluşturuyor. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

* Öğrenci hareketinin içinde bulunduğu duruma ilişkin saptamalar
* Birlik
* Kitleselleşme
* Dernek çalışması ve dernek içi demokrasi
* Merkezi platform, merkezi yayın ve ülke düzeyinde örgütlenme

Bu konularda belirginleşen kimi ortak görüşler önem taşıyor. Farklı bakışımızı da tartışmaya değer buluyoruz. Gençlik dergilerinde demokratik öğrenci hareketinin göç kendisinden ortak duyarlılığıyla yaşayacakları görüş alışverişinin yararına olan inanıyoruz bu etrafınlarındaki kimi yaklaşımlarına alanı çizmek istiyoruz.

* Söyleşilerde dikkat çeken bir nokta, 1987-88 akademik yılının ikinci yarısı başında, öğrenci hareketinin içinde bulunduğu durumun, "durgunluk" (*Yeni Çözüm*), "uykunun derinine" (*Gençlik Dünyası*), "iyi değil" (*Demokrat Arkadaş*) ve "aşılması gereken bir ortam" (*Yeni Atılım*) gibi sözlerle nitelendirilmesi. Aynı aylarda *Yorum* da, "ülke düzeyindeki platformda ortaya çıkan durgunluktan, bilim demokrasisinin çalışmalarına da olumsuz yönde etkiledi" (Ocak-Şubat 88, Hayri Ekicci, sf. 7) yorumunu yapıyordu.

Öncelikle şöyle bir noktayla yaşıyılmamalı, süreçte farklı şekilde yaralan yayın anlayışları ve politikalar taşımalarının belirleyici olduğunu da söylemek gerek.

Bu söyleşilerde yaralan dört politik dergiye de, hep sorunu öncelikle, ilişe dönük tanımlamalara ortaya çıkmasını kolaylaştırmak sorular sormaya, böyle yanıtlar almaya çalıştık. Sonuçta, sol içindeki farklı çizgilerindemokratik öğrenci hareketine ilişkin görüşlerini sıralamalarına fırsat verdiler, hem sorunlar ve politikalarına bağlı olarak biçimlendirmiş olarak *Yorum* okuyucusuna ulaşmasını, hem de öğrenci hareketine bakışındaki ortaklık ve farklılık noktalarını belirlemesini kolaylaştırarak söyleşide kendisini aşan bir diyalogun kapısını aralıyor.

Ancak, İstanbul ve İzmir'de ortak etkinlikler için bunuyla gelen dergi temsilcilerinin görüşmelerinden, öğrenci demokratik merkezi platformunun uzun bir aradan sonra ortak tavırlara ulaştığı bir toplantı gerçekleştirilmiş olmasına kadar pekçok olumlu sonuçlar, sol gençlik içinde giderek daha çok sahiplenilen yapıcı diyalog havasının etkili olduğunu gözlemiyor.

Burada sevinç duyuyuz, bu havayı canlı, yaygın, kalıcı kılmak, bu havayı sağlayacak eylemleri yaşatmak için uğraş vermeliyiz. Ortak düşünceletimizin ve tartışma noktalarımızın belirgin olması, bu uğraşı da kolaylaştıracaktır.

SOL DERGİLER DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİNİ NASIL BAKIYOR?

Yeni Çözüm, Demokrat Arkadaş, Gençlik Dünyası ve *Yeni Atılım* dergilerinin demokratik öğrenci hareketine bakışlarını, sorularımıza verdikleri yanıtlardan yola çıkarak birkaç alıntıyla özetleyivermek gerçekçi olmaz. Bu dört sol dergisini yürütüyor dek yazıtlarını, dernekler de bu görüşleri benimseyen arkadaşlarını sorunduklarını hep birazda değerlendirmeden başlıktaki sorunun yanıtını tam olarak veremeyiz.

Ancak söyleşilerde yansıyan kimi görüşler, hem öğrenci hareketinin gündeminin, hem de sol gençlik grupları arasındaki diyalogun önemli saptırılarını oluşturuyor. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

* Öğrenci hareketinin içinde bulunduğu duruma ilişkin saptamalar
* Birlik
* Kitleselleşme
* Dernek çalışması ve dernek içi demokrasi
* Merkezi platform, merkezi yayın ve ülke düzeyinde örgütlenme
* Ülke düzeyinde etkinlik önerileriniz ve "nasıl bir üniversite istiyorsunuz?" çalışmaları

Bu konularda belirginleşen kimi ortak görüşler önem taşıyor. Farklı bakışımızı da tartışmaya değer buluyoruz. Gençlik dergilerinde demokratik öğrenci hareketinin göç kendisinden ortak duyarlılığıyla yaşayacakları görüş alışverişinin yararına olan inanıyoruz bu etrafınlarındaki kimi yaklaşımlarına alanı çizmek istiyoruz.

* Söyleşilerde dikkat çeken bir nokta, 1987-88 akademik yılının ikinci yarısı başında, öğrenci hareketinin içinde bulunduğu durumun, "durgunluk" (*Yeni Çözüm*), "uykunun derinine" (*Gençlik Dünyası*), "iyi değil" (*Demokrat Arkadaş*) ve "aşılması gereken bir ortam" (*Yeni Atılım*) gibi sözlerle nitelendirilmesi. Aynı aylarda *Yorum* da, "ülke düzeyindeki platformda ortaya çıkan durgunluktan, bilim demokrasisinin çalışmalarına da olumsuz yönde etkiledi" (Ocak-Şubat 88, Hayri Ekicci, sf. 7) yorumunu yapıyordu.

Öncelikle şöyle bir noktayla yaşıyılmamalı, süreçte farklı şekilde yaralan yayın anlayışları ve politikalar taşımalarının belirleyici olduğunu da söylemek gerek.

Bu söyleşilerde yaralan dört politik dergiye de, hep sorunu öncelikle, ilişe dönük tanımlamalara ortaya çıkmasını kolaylaştırmak sorular sormaya, böyle yanıtlar almaya çalıştık. Sonuçta, sol içindeki farklı çizgilerindemokratik öğrenci hareketine ilişkin görüşlerini sıralamalarına fırsat verdiler, hem sorunlar ve politikalarına bağlı olarak biçimlendirmiş olarak *Yorum* okuyucusuna ulaşmasını, hem de öğrenci hareketine bakışındaki ortaklık ve farklılık noktalarını belirlemesini kolaylaştırarak söyleşide kendisini aşan bir diyalogun kapısını aralıyor.

Ancak, İstanbul ve İzmir'de ortak etkinlikler için bunuyla gelen dergi temsilcilerinin görüşmelerinden, öğrenci demokratik merkezi platformunun uzun bir aradan sonra ortak tavırlara ulaştığı bir toplantı gerçekleştirilmiş olmasına kadar pekçok olumlu sonuçlar, sol gençlik içinde giderek daha çok sahiplenilen yapıcı diyalog havasının etkili olduğunu gözlemiyor.

Burada sevinç duyuyuz, bu havayı canlı, yaygın, kalıcı kılmak, bu havayı sağlayacak eylemleri yaşatmak için uğraş vermeliyiz. Ortak düşünceletimizin ve tartışma noktalarımızın belirgin olması, bu uğraşı da kolaylaştıracaktır.

SOL DERGİLER DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİNİ NASIL BAKIYOR?

Yeni Çözüm, Demokrat Arkadaş, Gençlik Dünyası ve *Yeni Atılım* dergilerinin demokratik öğrenci hareketine bakışlarını, sorularımıza verdikleri yanıtlardan yola çıkarak birkaç alıntıyla özetleyivermek gerçekçi olmaz. Bu dört sol dergisini yürütüyor dek yazıtlarını, dernekler de bu görüşleri benimseyen arkadaşlarını sorunduklarını hep birazda değerlendirmeden başlıktaki sorunun yanıtını tam olarak veremeyiz.

Ancak söyleşilerde yansıyan kimi görüşler, hem öğrenci hareketinin gündeminin, hem de sol gençlik grupları arasındaki diyalogun önemli saptırılarını oluşturuyor. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

* Öğrenci hareketinin içinde bulunduğu durumun merkezi platformda etkilendiği görüşünde, *Yorum*'da katarak diyebiliriz ki, beş dergi birleşiyor. Burada ülke düzeyindeki platformda yaşanan olumlu ve olumsuz gelişmelerin hareketin bugününe yansıdığının kabul edilmesi tüle önemli bir başlangıç noktası. Söyleşi yaptığımız tüm dergiler, merkezi platforma "önem" verdiklerini, gerekliliğini kabul ettiklerini belirtiyorlar. Ancak platforma yüklenen işlev, öncelik ve tercihler değişebiliyor.

Yeni Çözüm, öncelikle örgütlenme sorununu ele alacağız. Bu da öncelikle pratikte yaşadıkça ve ortak noktalar geliştirilerek konular olduğunu görmekten geçiyor. Bu noktada en önemli sorun, merkezliğin yaratılması sorunu. Merkezliğin yaratılmasında en önemli nokta da ilkeli bidiğim yaklaşımdan..." sözleriyle merkezi örgütlenmeye öncelikli bir önem verdiğini ortaya koyuyor. *Gençlik Dünyası* da "gündemin merkezinde olan sorunun, merkezi dernekte ve merkezi otorite inşaığı olduğu kanısındayız" diyor. *Demokrat Arkadaş* ve *Yeni Atılım* ise "ağırlığın birimlere verilmesi" görüşünü savunuyorlar. *Demokrat Arkadaş*, "yöntem olarak platformun önemsenmesini ikinci planda görüyoruz. Türkiye çapında ortak eylemlerin örgütlenmesi elbette ortak bir hedef, ortak bir anlayışı sektör oluşturabilir. Ancak bu yapılırken birim dernekleri daha fazla yüklenmek gerekir" derken, *Yeni Atılım* "dernekleri kitleselleşme aktıtıları çekiliğini biliyoruz. Bu aktıtıları merkezi bir organ çözer, dernek fazla yükmerlik gibi. Platformun anlamını bulmuyoruz, zaten gündülük birim çalışmalarının önemi tartışılmaz" şeklinde özetliyor yaklaşımı.

Yorum, hem merkezi örgütlenmenin, hem de birim çalışmalarının önemini vurgulayan bu görüşleri değer veriyor. Platformu, ülke düzeyinde yığınsal, demokratik, sendikal bir öğrenci örgütlenmesinin de biçimi olarak görüyoruz. Bünyede etkin çalışma yürütülmesi gerekliliği görüşüne katılıyoruz, ancak birimlerdeki çalışmaların ülke düzeyindeki platformda koordine edilmesiyle hem daha sonuç alını, hem de rejimin saldırılarının merkezi nitelikte ortaya bir yayınlıktır hareketlenmayacatınınsanın sem derece önemli olduğunu düşünüyoruz.

* Platforma ilişkin görüşler ortaya atılırken, ilkeler ve birlik konusu da farklı bakışlarla ele alınıyor. *Demokrat Arkadaş*, ilkeler tartışmasının uzun süre öğrenci hareketinin gündemini belirlemesini "gündemin gereken bin dışına taşınması" olarak nitelliyor. "Pratikte birleşiyle yapılılmamın kutulu, bir platformda birazya gelip ilkeni çıkıdı, ilkem budur demek değildir. Birlik konusunda yakalanman gereken ana hatta gıdı gin kendidir. (...) Platformun ya ilkeleri vardır, bu ilkeleri kabul etmeyenler bu platformda yaralamaz şeklinde bir anlayışımız yok. (...) Farklı görüşler olabilir. Onlarda bir birliktelik sağlanınca ne ala, eylemler birlikte yapılır. Yok eğer sağlanamazsa bunu anlayış ne doğrultuda çalışma yapmak istiyorsa, o doğrultuda yapsın (...) Birlikte iş yapacağı dayıp iş yapamama noktasına geldik. Bu yanlış. Platformu öyle alabildiğine bir tartışma zemini olarak da görmemek lazım."

Yorum'un düzenli okuyucu, sek merkezi platform ve eylembirliği konusunda yazdıklarımızla bu sözler arasında ortak noktalar olduğunu görden kaçınmayacaklardır. *Gençlik Dünyası* dergisinin yaklaşımı da benzer bir durumu yansıtıyor: "Mevcut potansiyel yıldırak yükselen bir hareketliliğe sokabilmek için ülke tartışması fetişizminden kurtulmalıyız. Tabii ki ülkeler dahil her türden temel sorunlar ayrıntılı tartışılacak, görüş ve eylem birliği bunun üzerine inşa edilecektir. Bilim sağlamamı istediğimiz yaklaşan "ekim yemek yerine bağcı-lermek" diye nitelendirebilecek hazırlıkçıcı, verimsizleştirici tartışmadan kaçınacaktır." *Yeni Atılım* ise, birlik sorununu kitleselleşme ile birlikte ele alıyor:

"Eskiden beri en çok tartışılan konuların başında birlik geliyor. Bir çıkış olabilir mi? Birce hayır! Çünkü dernekleşen öğrenciler, genelin yüzde onu dolayında. Bu yüzde onun yüzde yetmişbeşi birazya gelse yüzde on gerçeği ağırlaşı olacak mı? Birce birlik, kitlelerle sağlanan eylem birliğidir."

Yeni Atılım ayrıca, "dernekleri solun birliğinin sağlandığı alan" olarak görüm anlayışının yeroldığından sözediyor ve bu durumu "dernekleri farklı mayonlar yükleyen yanlış bakışların ürünü" olarak görüyor.

Kitleselleşme ile birlik arasında beş kırma yaklaşımı dikkat çekilmesi gereken bir yaklaşım. Ancak *Yorum*, öğrenci hareketindeki önder kocumanın nesnel bir gerçekliği olan sol güçler arasındaki ilişkilerin kitleselleşmeye bağlanması da bunun bir parçası olarak görüyor. Öğrenci hareketinde etkinlik gösterme sol, sosyalist, devrimci gençlik, akademik demokratik mücadele alanına ilişkin ortak anlayışlar gerçekleştirmeye çalışmalı. bulanmalıdır, kendi iç çekilmelerinin öğrenci gençliğin ortak çıkarları karşısında yükselecek ortak işlerin önüne geçmesine karşı koymalıdır. Bu tutum, dernekleri sadece sol güçlerin varolduğu bir örgütlenme kanalı olmamasının da güvencesi olacaktır.

Platformun "ilkeli birlik platformu" olması gerektiğini söyleyen *Yeni Çözüm* dergisinin konuya kendi deyimiyle "ikili bir yaklaşımı" var: "Varolan dernekler platformunda ortak noktalara yaklaşıp eylem birliği çerçevesinde geliştirilmesi ve yanısıra gerçekten Türkiye çapında benimsenecek ilkeli bir platformun yaratılması. İlkeli birlik platformu bugüne kadar varolan tüm öğrenci derneklerini kapsayabilir veya kapsamaz. bu öğrenci dernekterinin durumuna bağlı... Türkiye'yi ve Türkiye'nin koşullarını kavrayan, öğrenci dernekterine uygun düşen mücadele anlayışını kavrayan gruplar arasında ilkeli birliğin yaratılmı ve bunu yaratarak dernekterle merkezi bir yapılanmaya eldilmesi. Bunun dışında yine en geniş birliği yakalayabilmek çerçevesinde, bu ilkeli birlik sentinl dışında kalan anlayışlara sahip dernekterde de bir güçbirliği üzümme gelzilmeli."

Birce burada 5 dergi arasında ortaklaşan ve farklılaşan yaklaşımlarda yakalanmamı, öne koyulması ve geniş tartılınmı gerekeni halka "birlik zeminini oluşturma" tabanının ya veya bu boyutuyla herkes tarafından kabulü. Yıgınsal, demokratik, merkezi tek bir öğrenci örgütünü oluşturma konutundaki düşünceler ancak böyle bir birlik zemininde tartışılıp her yönüyle ele alındıktan sonra somutlanma olanağına kavuşacaktır. Öte yanıdan, *Yeni Çözüm*'ün "Türkiye'nin koşullarını, öğrenci dernekterine uygun düşen mücadele anlayışını kavrayan grupları arasında" bir ilkeli platform, bunun dışında tabanlarda da bir güçbirliği şeklinde tanımladığı çalışma modelinin doğrudan öğrenci dernekterinde misyonunu belirli bir siyasi bakışla yaklaşan grupların bir yapı, farklı düşen grupları diğer yana uyumayı öngörüyor, sendika), yığınsal tek bir örgütün oluşturulmasını sorlaştıran bir anlayışı var. Ancak bugünün koşullarında çok da tredi olmayan bu tartışmanın, yapılacak ortak çalışmalarda yazı biçimler kazanacağı kanısındayız. Bu nedenle, öğrenci hareketine siyasi bakışları farklılaşabilecek sol gençlik gruplarının en azından bir güç ve eylembirliği perspektifiyle hareket etmeleri önerisini de benimsiyoruz. Bugün, merkezi platformun tam katılımla toplanmasını ve ortak görüşe dayalı kararlar alması, üzerinde anlaşılamayan konularda eylembirliği ilkesini gösterilerek, en azından iş yapmak isteyen dernekterin etkinliklerine engel olunmaması gerekiyor.

* Kitleselleşme perspektifinin gerçekçiliği, bugün dernek içi demokratik işleyişin sağlanıp sağlanmamanın doğrudan bağlı. Gerek birim dernekterde, gerekse platformda karar alma süreçlerinde tam demokratik işleyişin yaşama geçirilmesi, demokratik katılım kanallarının her zaman açık tutulması hareketin hem niteli, hem niceli gelişimini güvencesi. Sorunların ürümünü demokratik katılımı yoluyla çözümüş çalışmak gerekiyor.

Yorum, bu çerçevede, "dernekterin önündeki en önemli güvenin kitleselleşme olduğunu söyleyen" *Gençlik Dünyası*'nın görüşüne katılırken, "kitleselleşme için katılımın sağlanması, katılım için demokrasi gerekliğini" diyor. Kitleselleşme konusunda diğer gençlik dergilerinin de yaşanan süreçlerin nesnel değerlendirmesine dayanan yolaçtan görüşleri var. *Demokrat Arkadaş*, "ortada yüksektimsel gereken bir kitle hareketi perspektifi yok" eleştirisini getiriyor ve bir yıpalan, bir ed elim mantığı bir ce siyasi çalışma salamında da yanlış. Çünkü sanırı sayı da insanı siyasi alana çekmemiş çok fazla anlam taşımıyor. Birim için önemli olan, hareketin yaratılması. (...) Yokse bugünün sanırı sayıda insanlarını kendi adamımı yapmak gibi bir kaygımı hiç yok birim. (...) Derslikler olarak alabildiğine rahat, sıradan insanlı olunmamı tazı. Öğrenci kitlesiyle araya mesafe koymamalı lazım. (...) Varolan mekanizmalar katılımı artırıcı biçimde işletilmeli. Sürekli sizamlı dernek toplantıları yapılmam ve bu toplantıların karar alma mekanizmaları olarak işletilmesi gerekir." diye birce de dikkat çekilmesi gereken görüşlerini özetliyor.

Yorum'da dernek içi demokrasiyle bir güvence olarak ortak yönetim kurulları, ortak çalışma programları oluşturulmaz, her görüşün iyice tabanında gördüğü destek oranında yönetime yansımasını sağlayacak seçim sistemleri nin uygulanması, kararların salt çoğunlukta değil oybirliğine dayanılarak alınması için çaba gösterilmesi şeklindeki 5 nerkezi geçerliliğini sürdürüyor. Çünkü hem tabanda, hem yönetimde farklı görüşlerin birazda temsili, katılım mekanizmalarında birlikte çalışmaların, karşılaşan kabiliyeti temalardan sonra alınmasını, hareketin başarısının ve birliğinin güvencesi olarak görüyor. Yönetim Kurullarında derneğe üyelerinin çoğunlu kazanmış öğrencilerin herhangi bir grube üye olmasa da görev alabilmesine özel bir önem veriyor.

Ancak, *Gençlik Dünyası* kısa yanıtında, "Kongrelerde öğrencilerin katılımını esas alan çalışma programı, iş işleyiş ve eylem bütünlüğünün kurulmasını savunuyor. *Yeni Çözüm* ve *Demokrat Arkadaş* dergilerinin homojen, yani tek görüşün egemenliğindeki dernek yönetim kurullarından yana olduğu görülüyor. "Çoğunluğa sahip bir grup varsa, o çoğunluğun gücü oranında programını da geçirebilir. Birce yüzde 55 çoğunluk sağlayan görüş, yüzde 45 azınlıkta kalan görüşün yönetime yansımasını engelleyebilir." (*Demokrat Arkadaş*) "Yönetim mekanizmasından anladığımız gerçekten örgütlenmeyi gösterecek bir yönetimin homojen olmasıdır. Fakat bu homojenlik bugünün koşullarına uygun mudur, değil midir? (...) 12 Eylül sonrası yaşanan birtakım gerçekler, siyasi arenanın yeterince derinleştirilmemiş olması ve benzer nedenlerden dolayı, günün koşulları homojen yapılan bulunmuyor durumda değil birim dernekterde, merkezi örgütlenmelerde de bu böyle. Ama hedef alınmaı gereken budur." (*Yeni Çözüm*)

Yönetim anlayışı olarak "demokratik merkeziyetçilik" benimsediğini söyleyen *Yeni Atılım* ise, "tabanın etkin katılımını yaratıldığı, seçimle işbaşına çekmiş, istenildiğinde yeri çağrılabilen, tabanın katılım araçlarıyla gerçekleşmiş kollektif önderliği temsil eden" tanımlamayla kendi demokratik merkeziyetçilik anlayışının içeriğini özetliyor.

"Bugün merkezi sendika bir yapıya dayanan gerekliliğin ortadan kalkmamıştır. Birincisi, yapıı, federasyonlaşma hakkının önüne politik engellerin dikildiği koşullarda öğrenci dernekterinin merkezi örgütlenmesinin bir ödbiçimi olarak önemlidir. İkincisi, öğrenci dernekterinin yığınsallaşmayı başarmalarında ortak bir örgütleyici araya karşılık gelmektedir." (Yanı, Ocak-Şubat sayısı, Hayri Ekicci, sayfa 7)

Bugünlerde, öğrenci dernekteri arasında yapıp etkin ülkeri ve merkezi bir yapıı kurmamadaki çarpıcılarda yeniden bir canlanma, bir arayış gözlemleniyor. Ortak bir yayında, farklı görüşlerin yansıtılması, sol gençlik gruplarının da etkin katılımı, demokratik çalışmanın ve yayının birlikteliğinin kolaylaşmasına çalışılmalıdır. Öğrenci Postası deneyimi, bu yayın birliğinin destekleyen ve desteklemeyen tüm çevreler için derslere çıkarılması gereken bir deneyimdir.

Yeni Atılım ve *Gençlik Dünyası* böylesi merkezi bir yayının gerekliliğini savunurken, *Demokrat Arkadaş* ve *Yeni Çözüm* dergilerinin merkezi örgütün kurulmasını merkezi yayının çıkarılmasının öncelemesi gerekliği yolunda bir görüşleri var. "Bu yayın organı çıkartacak bir gücümüz kendisini oluşturmadığı, bu yapılanmanın sağlanmadığı bir aşamada, yayın organı mutlaka elinde kalan bir yayına dönüşecektir. Merkezi bir yayın organının çıkarılması, yaşamak merkezliğinin doğru oranlılı bir olayıdır." (*Yeni Çözüm*) "Şu andaki örgütlülük düzeyinde merkezi yayın yaşama geçmez, yıran da olmaz. (...) Ancak zaman zaman o ortak bültenler çıkarılabilir." (*Demokrat Arkadaş*)

Buna karşılık, *Yeni Atılım* "merkezi yayına ihtiyaç olduğu açık. Konfederasyonlaşmayı önüne hedef olarak koyan öğrenci dernekleri açısından merkezi yayın organı kitle diyaloğunun aracı olacaktır" diyor, ancak değişik eğilimleri denzil biçimde yansıtacak bülten ve dergilere de önceliik tanıyor.

Gençlik Dünyası ise benzer bir yaklaşımla, "tam yetkilibirim dernekleri temsilcilerinin toplanarak, yeni bir öğrenci gazetesi çatısı altında iletişari değil, fonksiyonel, pratik hareket birliğini gerçekleştirmesini, hedefin merkezi önderlik boşluğunu giderici yasal konfederasyon hakkının hep birlikte kanıtlıştırılmasını" istiyor.

Bu isteğin yaşama geçirilmesinin nesnel koşulları tartışılabileceği gibi, yayınsız bir örgütlülüğe yoksa örgütlülüğün tek yayına hizmet edeceği konusunda bir tartışma da yapılabilir. Öğrenci dernekleri içinde merkezi bir yayına gereksinme duyan ve bunun gerçekten ortak bir çalışma olması duyarlılığını taşıyan herkesin böylesi bir yayın etkinliğinde, katılım, yönlendirme, yöneltim olanağının tüm görüşlere açık tutulması için kararlı davranması, böyle bir yayın açı gömeyenlerin de eğer yayın çalışması geniş bir çevre tarafından yürütülmeye başlanınca içinde yaranmayı görev bilmesi demokratik öğrenci hareketinin bu girişimlerdeki katkı eğilimlerini kolaylaştıracaktır.

* *Yorum*, öğrenci dernekterinde yürütülen eğitim araçlarının çalışmalarının sonuçlanmasına, YÖK'ün anti-demokratik yapısı ve içeriğine alternatif bir üniversite yapısı oluşturulması girişimiyle öğrenci gençlik, öğretim üyeleri ve üniversiteyle ilgili tüm çevreler arasında bilimsel bağlı yıldırak öğrenim, özerk demokratik üniversite tartışmalarının tartışılıp biçimlenmesi için bir "kurultay" toplanması önerisini Temmuz 1987 ayısında kapsamlı bir yazıda da almıştı.

Daha sonra bazı *Yorum*, hem de diğer sol dergilerde bir bölücü bölücü bir kurultayın amacının, hedefleri, işleyişi konusundaki görüşlerini aktaran yazılar yazıldı. Sol dergiler içinde aynı konunun işlenmesi bir anlayış zenginliği oluşturdu, kurultay önerisinin içeriğini zenginleştirdi. Sol, devrimci, sosyalist gençlik içinde ortaklaşa önemsenen, farklı görüşlerin biçimlendirildikçe kapsamı da genişleyen bir etkinlik ve bu etkinliğe birlikte katılım yolunda önemli bir görüş birliği oluştu. "Dergiler Tartışıyor" söyleşilerinin ortaya koyduğu en önemli ortaklık noktalarından biri de "Nasıl bir üniversite istiyorsunuz?" etkinliğinin gerçekleştirilmesiydi. "Özerk-demokratik üniversite kurultayı çalışması derneklerin platformunun gündemine gelmek durumunda" (*Yeni Çözüm*), "Platform toplantısına-gündülük kaydıyla- bilgi alışverişini sağlamaya yönelmeli. Bu arada Nasıl Bir Üniversite İstiyorsunuz? Türkiye Kongresi çalışmalarının sonuçlanması için önerisine dönemi yaymalı" (*Yeni Atılım*). "Kitleselleşme bir yandan dernekleridki birlikleri her zaman yapmaları gereken çalışmaları içeriksiz. Öbür yandan da "YÖK'e hayır", "Demokratik Üniversite Kurultayı" tıkırdamı son gerici, etkin kamuoyunu içerir." (*Gençlik Dünyası*) "Böyle bir kurultay, mücadelemiz belli bir temele oturtulmuş anlamında yararlı olacaktır." (*Demokrat Arkadaş*) sözleri, hem platform çalışmasını yönelik önerilerindeki ortaklaşmayı, hem de böyle bir etkinliğin demokratik öğrenci hareketi açısından sonuçlarını dile getirmeleriyle önemli altı çizilecek sözler.

DERGİLER PLATFORNU, SOL İÇİ İLİŞKİLER VE ÖĞRENCİ GENÇLİK

Bazı temel tartışma konularına yaklaşımlarımızda demokratik öğrenci hareketinin gündemi açısından, sol, devrimci, sosyalist gençlik gruplarının ve yayınlarının öneri ve politikalarının önemli bir etkisi yapabileceği son iki yıllık pratikte açık biçimde görülüyor. Bu dergiler arasında güncel çalışmaların değerlendirilip, önerilerin tartışılmasına olanak verecek, dergilerin yayınlarında birbirleriyle yıpratmaktan çok, birbirlerinin görüşlerini de kendisi katarak ve ortak özellikle bulanmayı hedef eyleyek, yapıcı, sonuç alıcı bir tartışmaya yönelmesini sağlayacak bir diyalog ortamına önem verdiriyor. "Dergiler Tartışıyor" söyleşilerini de bu çerçevede bir katkı olarak görüyoruz. Dergiler platformunun, demokratik öğrenci hareketi açısından önemi, aralarında yeni bir ilişkiler biçimi oluşturulması, öğrenci gençlik alanındaki çalışmalarının etkinliği ve kitleselleşmenin sağlanması açısından da belirleyici olan sol, devrimci, sosyalist, gençlik gruplarının birarayı gelmesini sağlamasıdır. Bu platformda, ilim politik gençlik dergileriyle, gençlik alanında yayın yapan, demokratik öğrenci hareketine ilişkin görüş üreten tüm politik dergilerin birarayı gelmesini sağlamak ve çalışmaların düzenli akımını için yayın göstermek Türkiye'deki toplumsal mücadelenin gelecekteki de sonuçları bakımından onurlu bir çaba olacaktır.

Yasemin Çongar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

POLİTİK GÖÇMENLERİN TÜRKİYE'YE DÖNÜŞÜ

Demokrasiyi Kazanma Mücadelesinde Yeni Adım

Yıl naz Uslu

12 Eylül darbesiyle egemen blok demokrasi düşmanı yönünü açık bir şekilde ortaya koymuştu. Darbe, ülke sorunlarına ve geleceğe yönelik farklı düşünce, yaklaşım ve girişim içinde olan insanları, örgütleri, bütünüyle demokrasiden yana güçlerin toplumsal varlıklarını ortadan kaldırmaya yönelikti. Bunun için bütün demokratik bir politik alternatif tanımlayan insan hakları, özgür düşünce ve örgütlenme hakkı gibi en temel unsurlar ağır ağır alınmıştı. Peşi sıra 12 Eylül Hukuku denilen düzenlemelerle darbe öncesi yasalarda suç olmayan davranışlar suçlu, yasal olan örgütler yasa dışı kılınmış, toplumun çeşitli kesimlerinden pek çok insan suçlanmış, gözaltına alınmış, işkence görmüş, hapsedilmişti.

İşte 12 Eylül 1980'le başlayan bu kısır, belirsizlik, işkence ve terör ortamında çok güvenliksizlik ortadan kaldığını gören, düşüncelerinden dolayı suçlanan birçok değerli insan ülkesinden ayrılmak, yurtdışına çıkmak zorunda kalmıştı.

"Niçin gittiniz? Her şeye rağmen mahkemelerde ne olduğu sorulmuş, suçsuzluğunuzu kanıtlıyordunuz" sorusuna birçok yanıt verilebilir. Ancak bu düşünde işkeneyle birçok insanın öldürülmesi, işkence ile alınan ifadelerin ve zor yöntemleriyle sağlanan kanıtların mahkemelerde kabul görmesi ve birçok insanın bu şekilde mahkum edilmesi bu soruyu anlamsızlaştırmaktadır.

Yurtdışına çıkmak zorunda kalan insanlara birçoğu çeşitli demokratik, sendikal yağma tağıtlarında ve partilerde yöneticilerdir. Darbe sonunu her türlü etkiye açık yargılama örnekleri de kanıtlamıştır ki, yalnızca kendilerini değil örgütlerini temsil edebilen insanlar yurt dışına çıkmayıp, mahkemelerde her şe söyledikleri, kanıtlayabilecekleri kendileri ve örgütleri hakkında kaydettiğimiz yargıdan değişmeyecekleri. Çünkü 12 Eylül'le oluşturulan bulunk düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü ortadan kaldırmıştı. Bu insanlar düşüncelerinden dolayı suçlanıp, yargılanıp, uzun yıllar hapsedilmekteydi.

Şimdi düşüncelerinden dolayı suçlanan, yurtdışında yaşamak zorunda bırakılmış binlerce yurtsever ülkelerine gönüllü olarak dönmek istiyorlar. Bu insanların ülkeye dönüşünde güvenliği için ülkeden ayrılmalarına yol açan nedenlerin ortadan kaldırılması aynı zamanda Türkiye'de demokratikleşme sürecine ciddi katkılar sağlayacaktır.

DEĞİŞEN NEDİR? NİÇİN DÖNMEK İSTİYORLAR?

12 Eylül rejimi korku, yılgınlık, güvensizlik ortamında örgütsüz, lekpkisiz ve suskun bir ülke yaratmaya çalışmıştı. Bugün de toplumun her alanında egemen anlayışa uygun davranış biçimini yaratmaya yönelik baskı ve sıkıntı politikaları sürmektedir. Ancak gerek demokrasiden yana geniş kesimlerin istemlerini yakalama gayretiyle hareketlenen muhalefet güçleri, gerekse işçi ve öğrenci örgütlenmesinin yükselen eğilimleri, özellikle son üç yıllık dönemde önemli değişimlerin, gelişimlerin yaratıcısı olmuştur. Bir bütün olarak bu örgütlenmeler ve gelişmeler 12 Eylül rejiminin yaratmaya çalıştığı toplumsal ve bireysel prototipin karşısında bir yandan dağılan siyasal ve demokratik örgütlerin ve güçlerin toparlanmasında, derlenmesinde bir yandan da yığınların en temele siyasal, demokratik, sendikal hak ve istemlerinin kazandırılması ve savunulması mücadelesinde demokrat güçlerinin kararlılıklarını göstermiştir.

Bugün geniş anlamıyla demokrasinin kazanılması diye adlandırabileceğimiz mücadeleye toplumun her kesiminden pek çok insan katılmaktadır. Ancak mücadelenin çekirdek unsurları sol, devrimci güçlerdir. Bu önünde kararlı, mücadeleci ve örgütlü davranış bilincinin sonucudur. Bunun için en basit temel haklarının özgürlüklerin kazanılmasında sol, devrimci güçlerin ortaya çıkan, kararlı, girişken adımlar, demokrasiden yana geniş kesimlerin de özgürlük istemlerini ve demokrasi anlayışlarını ortaya koymalarında yol açıcı olmuştur. Artık ülkenin ve geleceği konusunda duyarlı her insan özgürce düşünebilecekti, düşüncelerini özgürce açıklayabileceği, korku duyup, işkence görmeyeceği bir toplum istemini daha sesli, daha kararlı açıklamada, harekete geçmektedir. Açık gerekli, yemek boykotları, mitinger, vb. bir yazı, bakkalda, pazarda, dolmuşta, sokakta yükselttiğim hoşgörülük sesleri; kulağı kilişte kesimleri rahatsız etmektedir.

DEMOKRASİ GÜÇLERİ, POLİTİK GÖÇMENLERİN DÖNÜŞÜ VE İLİŞKİLERİ

Demokrasi bilinci her ülkede daha geniş hak ve özgürlükler çerçevesinde yeniden ve yükselmiştir. Ülkemiz insanı da 12 Eylül sonrası yaşananları, şimdi daha sağlıklı düşünebilmekte, değerlendirip tartışabilmektedir. İşkence, düşünce özgürlüğü üzerindeki yasaklar (141, 142 ve 163. maddeler), örgütlenme özgürlüğü, Kürt halkı ve özgürlükleri gibi daha dün tartışılamayan pek çok konu geniş kesimlerde tartışılmaktadır. Yalnızca tartışmakla kalmamakta, ilgili alanlarda destek ve dayanışma girişimleri canlılık kazanmak sürmektedir. Kısaca değişen toplumun her kesiminin yaşam tarzına, ülke sorunlarına geleceğine bakışı ve duyarlılığıdır. Her türlü baskısızlığa, adaletsizliğe, baskıya ve işkenceye, sömürüye karşı çıkan insanlar sonunun çözümünün demokrasi ve özgürlük olduğunun bilincinde hareket etmektedirler.

"Niçin dönüyorsunuz?" sorusuna Türkiye'ye dönme girişimi içinde olan politik göçmen, "*Bir insana ülkene niçin dönüyorsun' diye sorulmasın, ne yalan söyleyeyim bana garip geliyor, çünkü ülkeme dönmek en tabii hakkım...*"[1] "... *Ülkemi yendiğim için, onda halkıma yararlı olacağım düşündüğüm için dönüyorum; niye daha önce olmadı diye düşünülebilir bu dönüş olayı: Türkiye'ye birkaç ay önce eski bir parti sekreterinin girişimi bana yol gösterdi diyebilirim. Bunun için döneceğim...*"[2] gibi çeşitli yanıtlar veriyorlar.

Tüm benzer açıklamaların ortak özelliğinin, demokrasiyi kazanma ve demokratikleşme süreciyle ilgili olduğu görülmektedir. AT'a giriş, işkence sözleşmelerinin imzalanması, Türkiye'de insan hakları ve işkence konusundaki uluslararası duyarlılık, özellikle iki parti sekreterinin ülkeye dönüşü sırasında gerici bir gazetenin elinden geleni ardına koymayan, düzmece, jurnalci ifadaları içeren kampanyasına rağmen, yurt dışındaki tüm (ilerici) sol, sosyalist ve komünistlerin ülkeye dönüşüne olmalı yaklaşım içinde olan geniş demokrasi güçleri pek çok politik göçmenin geline istekleri artırmıştır. İki genel sekretere düzenme gücü önünde işkence yapılması, tayp, kuşku ve tipkalara yol açmıştır. Ancak, dönüşle ilgili girişimler sürekli derginizin söylediği yapılışı Sayın Nihat Sargın ve Sayın Haydar Kutlu, "*Dönüş için bazı koşullar oravarları anlayışla karşılamak gerekir... fakat öte yanden 'dönüş' zorlamasından politik göçmenlere kimse kendiliğinden ev özürlülerini vermeyecektir. Politik göçmenler tüm Avrupa komuyunda kendi sorunlarını onbaşıbildiler. Biraz eskitik birşey ama şimdi ayıp ülkede, halkımıza anlamaya geliyor*"[3] derken bu gerçeği sapıyorlar.

Gerçekten de en küçük demokratik hak ve özgürlüğü kazanmada, küçük, ancak kararlı ve sınırlı adımlara atılması gerekli ve zorunludur. Bunun için atılan adımlara yurt içinde de geniş demokrasi güçleri dayanışma ve destekleme girişimlerini yaşama geçiriyorlar.

DÖNÜŞ İLE İLGİLİ DAYANIŞMA GİRİŞİMLERİ

İşte tam bugünlerde ülkemizde insan hakları ve özgürlükleri konusunda birçok sonuç alıcı, olumlu ve değerli girişimlerde bulunan İnsan Hakları Derneği'nin, "Türkiye'ye Dönmek İsteyen Yurt Dışındaki Siyasal Göçmen ve Sığınanların Sorunları" başlığını taşıyan basın toplantısı yapılıyordu.

Dernek basın açıklamasında, "*İHD olarak istediğimiz, olağanüstü koşullarda uygulanan, olağandışı yargılama yöntemlerinden ötürü güvenli ve adil biçimde yargılanmayacakları görüşü ile yurt dışına çıkarak sığınmak zorunda kalan ve bu arada uyruklığını yitirenlerin, Türkiye'ye güvenli bir biçimde dönüşlerinin sağlanmasıdır. Sayıları on binleri bulan bu kimselerin ülkeye dönüşleri ve hakların, yeniden kazanmaları, salt onların yararına değil, uluslararası saygınlık açısından Türkiye'nin de çıkarınadır. Sonuç olarak, insan haklarına aykırı olan bu durumun giderilmesi, Türk kamuoyu kadar dünya kamuoyunu da tedirgin eden bir hukuksuzluğa son vermiş olacaktır.*"[4] derken, politik göçmenlerin dönüşünün kamuoyuna duyurulmasında ve demokrasi güçlerini duyarlı kılmada önemli ve değerli bir girişimde bulunmaktadır. Aynı toplantıda, dönmek isteyen insanların durumlarını incelemek üzere İHD tarafından, Prof. Dr. Hüsnü Göksel başkanlığında, Prof. Dr. Çetin özek, Prof. Dr. Rona Aybay, Prof. Dr. Sadun Aren, Emekli Büyükelçi Mahmut Dikerdem, Doç. Dr. Nurkut İnan, Dr. Muzaffer Sencer, Av. Halit Çelenk, Av. Güney Dinç, Av. Turgut Kazan ve Yazar Aziz Nesin'den oluşan bir komite oluşturulmuştur. Basın toplantısında ayrıca, ilk elde Prof. Dr. Mümtaz Soysal, Mustafa Ekmekçi, Refik Erduran, Varlık Özmenek, Selçuk Altan, Ahmet Abakay gibi gazetecilerden oluşan bir komitenin dönüş konusunu yakından izleyeceği duyurulmuştur. Burada, konuya duyarlı olduğumuzu ve girişimleri izleyip, gelişmeleri duyuracağımızı belirtelim.

Yazımızı, İsveç'te politik göçmen olarak yaşayan ve ülkeye döneceğini açıklayan Genel-İş Sendikası'nın Kocaeli Şubesi Sekreteri Zekal Bayakadem'in sözleriyle bitiriyoruz: "*Basına bu konuda büyük görevler düşüyor. Türkiye'de bugün halâ baskı vardır. Basın genellikle tek yanlı yazıyor. Yani, bizim düşüncelerimizin, bizim görüşümüzün de alınması gerekir. Biz ne söylüyoruz? Bugün Türkiye'de herkes demokrat olduğunu söylüyor. İyte günüdür; gerçekten demokrat olup, olmamanın ölçüsü, bu dönüşler konusunda alınacak tavırdır. Basın bu dönüşleri gerçekten saygıyla karşılamalıdır. Bizi alkışlasınlar demiyoruz; ama gerçeği, doğruyu, bizim dönüşümüzdeki erdemi görüp, yansıtmalıdırlar diye düşünüyorum...*"[5]

1. Gün Dergisi, Mart 88 Sayı 37, sayfa 18.
2. age, sayfa 19.
3. Yarın Dergisi, Nisan 88, Sayfa 21.
4. İHD Basın Bülteni, 6 Nisan 1988, sayfa 3
5. Gün Dergisi, sayı 37, sayfa 18, 19.

SARGIN VE KUTLU DAVASI YENİ BİR AŞAMADA

sorun, düşünme ve örgütlenme özgürlüğü sorunudur

Selim Demirci

Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun Türkiye'ye dönmeleri ile başlayan sürecin ilk aşaması iddianamenin hazırlanarak, davanın açılması ile sona erdi. Bundan sonra yargılama aşaması başlayacak.

Soruşturma aşaması olan ilk aşama, yasadışılığın ve keyfiliğin ağır bastığı, savunma hakkının çiğnendiği bir dönem oldu. Tutuklanacaklarını ve yargılanacaklarını bile bile yurda dönen genel sekreterlerin, hayvanlarına inler ismez gözaltına alınmaları, gözaltı sürelerinin aşılması, soruşturma belgelerinin savunmanlarına incelettirilmemesi, bu yasadışılığın ve keyfiliğin hemen sayabileceğimiz örnekleridir. Gözaltı süresinde uygulanan işkenceyi de Sayın Nihat Sargın olanak bulduğu ilk anda dile getirmiştir. Bu yasadışılık ve keyfilik öyle boyutlara ulaşmıştır ki, genel sekreterlerin savunmanlarının DGM binasına girişleri yasaklanmış veya izne bağlanmıştır.

Soruşturma aşamasının böylesine yasadışı ve keyfiliklerle dolu olmasının nedeni nedir? Ülkemizde tüm yargılamalarda hazırlık soruşturma aşamasının yasadışı ve keyfi uygulamalara sahne olduğu bilinmektedir. Ancak tüm dünyanın gözü Türkiye'de iken, hatta çeşitli ülkelerin parlamenterleri doğrudan olayı incelemek üzere Türkiye'ye gelmişken, bu uygulamaların dünyada doğuracağı tepkileri bile bile yasadışı ve keyfi davranışlardan vazgeçilmemesinin nedeni nedir? Ülkede korku ve yılgı havasını dağılmasının istenmemesinin ve bu havanın devamının bugünkü yönetimin ayakta durabilmesi için vazgeçilmez bir koşul olarak görülüyor olmasının, bu uygulamaların önemli bir nedeni olduğunu sanıyoruz. İşkenceye ilişkin imzalanan sözleşmelerden hemen sonra basında işkence haberlerinin yer almasını da bu bağlamda değerlendirmek gerekir. "...İşkence korkusu toplumun üzerinden kalkmamalıdır. Dünyanın gözünün üzerimizde olduğu bir olayda böylesine tanınmış insanlara işkence yapıldığına göre, kimse işkenceden kurtulamaz' inancı yığınlara yayılmalıdır." Bugünkü yönetim geleceğini böylesi kuşkuların, korkuların toplumu devamlı baskı altında tutmasıyla güvencede görüyor.

Hazırlanan iddianame de böyle bir içeriğe ve niteliğe sahiptir. Açıkça belirtilmese bile genel sekreterlerin idamının istenmesi, tüm sol düşünceyi tehdit etmek anlamına geliyor. İddianame incelendiğinde hukuksal yanının son derece zayıf ve suçlamalarda belirsizliğin egemen olduğu görülüyor.

Hukuksal bakımdan zayıf olan iddianamede ağırlık siyasallığa verilmeye çalışılmıştır. Hiçbir tanımında, suç olarak belirtilen eylemin ne kadar kötü, insanlık için ne kadar tehlikeli olduğu tartışılmaz. Bir eylemin suç sayılıp sayılmaması öğretide veya kamuoyunda tartışılır. İddianame yalnızca suç olan eylemle ceza kanunu maddesi arasındaki ilişkiyi ve sanıklarla suç sayılan eylem arasındaki ilişkiyi tartışır, kanıtlanı sunar. Örneğin adam öldürmeye ilişkin bir davada, adam öldürmenin ne kadar kötü bir eylem olduğuna ilişkin hadis, ya da çeşitli kişilerin görüşlerine yer verilmez. Bu iddianamede ise uzun uzun komünizmin ne kadar "tehlikeli" ve "kötü" olduğu, kaynağı belli olmayan ahıntılarla desteklenerek anlatılmaya çabalanmıştır. Ancak bunu yaparken çok becerikli ve özenli davranılmadığı görülmektedir. En azılı Rumelili kişilerin bile gülerek geçeceği, kim tarafından, nerede söylenildiği veya yazıldığı belli olmayan ahıntıarla iddianamenin "kuvvet" kazandırılmak istenmiştir. İşte kadar ileri götürülmüştür ki, başka ülkelerdeki komünist partilerinin durumu bile "bilimsel" olarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Tabii "ulak-tefek" bilgi yanlışlarıyla birlikte. Bunlar bir yandan iddianameyi hazırlayanların kendilerinden ve hazırladıkları iddianamede ne ciddi olamamalarından kaynaklanırken, bir yandan da bu davaya destek verebilecek kimi kesimleri irkitmek hedefine yöneliktir. Bu iddianameyi hazırlayan savcılar açıkça siyaset yapmışlardır. Başka kamu görevlileri, görevlerine bu kadar siyaset karıştırmasınlar, kendilerini bulacakları yer DGM savcılarının karşısı olacaktır.

Bu davanın bugüne kadarki aşamasında demokratikleşmedeki yana kimi kişi ve tutumlar yasadışı ve keyfi işlemlere karşı verilen mücadelelere destek vermekten kaçınmış; düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önüne konan engeller, işkence ve yıldırma politikaları kendilerini ilgilendirmemiş ya da yalnızca Sargın ve Kutlu'yu ilgilendiriyormuş gibi hazırlık soruşturması aşamasındaki uygulamalara yeterince duyarlı davranmamışlardır. Oysa bugün yaşananlar yalnızca Sargın ve Kutlu'nun sorunu olarak görülmemelidir. Sorun 141-142 sorunudur, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü sorunudur.

Önümüzdeki günlerde bu davanın ikinci aşaması başlayacaktır. Elbette ki bu aşama ilk aşamadan farklı olacaktır. Savunma hakkının kullanılması veya engellenmesinin kolay olmayacağı bir aşamadır. Şimdi söz sanıkların ve savunmanlarındır. Savunma hakkının engellenmesi çabaları yargılama sırasında da gündeme gelebilecektir. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünden, demokratikleşmeden yana tüm kesimlerin bu davada savunma hakkına getirilebilecek kısıtlamalara karşı çıkma ve düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önünüzdeki en büyük engellerden biri olan TCK'nın 141 ve 142. maddelerinin kaldırılması istemini kararlılıkla savunmak görevi düşüyor.

Bu dava sanıklarıyla, sıradanlarıyla, yurgularıyla ülkeye düşeni yapmalarıyla, kararlarıyla tarihe geçecek bir davadır. Bu davayla ilgili olan herkes bunu bilmelidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

1 MAYIS 1910 - 1 MAYIS 1988: MÜCADELE İÇİNDE HEP VARDI - HEP KALACAK

İÇİMİZDEN BİRİ: BEHİCE BORAN

Demet Yalçın

İlimselliğini ekin, sanat ve yazın konularındaki yazılarında da kullanıyordu. Roman eleştirilerinde kişileri tek tek ele alıyor; çağının, döneminin ve kuşağının kişileri olup olmadıklarını inceliyordu. Örneğin Halide Edip'in Sinekli Bakkal ve Tatarcık romanlarındaki Rabia ve Lale karakterlerini bilim adamı duyarlılığıyla ele alıyor ve her iki karakterin de gerçekçi olmadığı sonucuna varıyordu.

Kırklı yıllar bütün dünyada faşizm rüzgârının estiği yıllardı. Aldıkları açık ve ısrarlı anti-faşist tavır, 1948'de Boran ve arkadaşlarının üniversiteden uzaklaştırılmasına neden oldu. Ancak O'nun, güzel bir dünya istemi hiçbir biçimde engellenemeyecekti. Bunun en açık göstergesi de savaşın tüm dünyaya yıkım ve olumsuzluklar getirdiği bir dönemin ardından kurulan Barışseverler Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer almasıydı.

Politik yaşamı 1965'te Türkiye İşçi Partisi'nden Orta milletvekili seçildiğinde daha farklı bir boyut kazanıyordu. İşçi sınıfının sözcülüğünü bundan böyle parlamento kürsüsünden yürütecekti. Behice Boran o dönemde TİP'te bilimsel sosyalizmin kararlı savunucusu ve partinin teorisyeni olarak yoğun mücadelesini aralıksız sürdürüyordu. Parti 1970 yılında nitel olarak en güçlü dönemine Behice Boran'ın önderliğinde kavuşacaktı.

* * *

Ciddi görünümü, çauk kaşları ve derin çizgilerin çevreledi'ği gözlerinde perıtıılı, zeki bakışlarıyla, tepeden tırnağa ölkeli. Kişisel ya da özsel değil, sınıfsal ölkeli... Ama içinde bilimsellik ve iyimserliği canlı tutuyor. Koşullar ve ortam ne kadar güç olursa olsun, mutlaka bilimle desteklenen bir iyimserliktir bu.

Behice Boran'ın parti toplantılarında çizdiği tablo, şu sözleriyle zafere ve başarıya mutlak inancını duyumsatıyor bizlere: *"Bugün değilse yarın. Sosyalistler yarınlara yönelmiştir. Geçmişten oluşup gelen bugün'ü yarınların ışığında değerlendiriliriz. Bugün kaybedilmiş gibi görünen şeyler yarın daha üst bir düzeyde ve daha geniş çapta kazanılır."*[2]

Her toplantıda önce dünya olayları üzerine bir çerçeve çizer, oradan bölgedeki durama göz gezdirerek Türkiye özelindeki konulara geçerdi, diye anlatılır. Türkiye'yi ve Türkiye sosyalist hareketini kendi özgün koşullarıyla dünya tablosu içine oturtmak; teoriye egemen ama mutlaka pratiği de yaşayan bir insan olarak kullandığı bilimsel yöntemin bir sonucuydu.

Behice Boran'ın bilimsel kişiliği mücadeleciliğiyle, dansına derin inancıyla donanmıştı: *"...bireylerin inandıkları fikirleri, evet, ama toplumu değiştirmek bireylerin yapacağı iş değil, büyük iş dir. Yani parti iş..."*[3] O'nun kişiliğini yoğurup biçimlendiren de Partiyle kuşkusuz; geçmişten bugüne akıp gelen işçi sınıfının mücadelesiydi. *"Sosyalist olunmaz, sosyalist yaşanır"* derdi Boran, *"sosyalist olursak bunun sertifikası, diploması olur. Oysa bu yaşamaktır, son nefesine kadar yaşıyor."*

Son nefesine kadar sosyalist yaşayan Boran'ı kısa olmakla suçlanmış, yakından tanımayanlar. Aşılmıda düşüncesini dümdüz söyleyenleri, göçü, yanlarını açıkça belirtenleri ayıplamaz, dostluğunu esirgemezdi. Bahaneler uydurarak, ikiyüzlülük edenlere katıymış O yalnızca. İnsan sevgisiyle, doğa sevgisiyle, çocuk sevgisiyle dolu bir insan. Neşesi, espriti konuşma anlayışıyla sohbetlerde sıcak ve rahat ilişkiler kurar; ama en çok da kadınlarla kaynaşmıştı Behice Hanım.

Bir de "keçi" tarafı varmış. Mücadelesine yürekten bağlıydı, inç santıradan inatla yoluna devam etmesi nedeniyle, "keçi gibi kadın" tanımlamasını Cüneyt Arcayürek yakıştırmış O'na. Kendisi de kabul ediyor ve bir sohbet sırasında şöyle açıklıyor bu özelliğini nereden geldiğini: *"1968'de parti çalışmaları sırasında, parti liderlerinden biri yazıyor: ... 'Köylü, memur, esnaf, işçi sınıfı... Ben de diyorum ki '...işçi sınıfı (virgül), köylü, memur, esnaf...' Ama bu 'virgül' işçi sınıfından sonra atılacak. İşte o gün bugündür bir keçi inadı oldu gidiyor bende."*

Evindeki düzeniyle, toplantılardaki disiplinliyle, sohbetlerdeki sıcaklığıyla, kahkahalarıyla yurtsever Boran'ın güncel yaşamının parçacıkları, bir bütün, doğal bir mozaik; evet, tüm doğal tavırlarıyla içimizden biriydi O.

* * *

1910 Bursa'sının bağrında yeşeren bir "Mayıs" tomurcuğu işçi sınıfının o coşkun ırmağının sularına karıştığında, elli yıllık bir mücadele türkülerinin müjdeci verilmiş yordu. Ve O, emeğin yüzyıllardır yükselen mücadele ritmiyle, çoktan donanmıştı bile. "Mayıs" tomurcuğu aydınlık bir geleceğe doğru meydanlarda esecek bir BORAN'dı artık.

Elli yıl evli de Boran. Meydanlarda, kürsülerde, yanlarında sosyalizmi anlattı, kapıdan kapıda birgü ödü, türkü söyledi. Meclisteki bilimselliğin saygın ışıklarını yaktı; yoğun seçim çalışmalarının ardından yorgun yoldaşlarına yemek hazırladı. Dünya olaylarını yabancı kaynaklardan izliyor, ta İmrahor'da doğarken, yurt olaylarına derin ilgisi yüzünden yönetici çevrelerden ezikli alıyordu. Anne oldu, mahkemelerde yargılandı, hapisler yattı Boran; 1 Mayıs alanlarında işçilerle, gençlerle aydınlık geleceğin bayrağını taşıdı. Toplantı aralarında hasta yazım eşi Nevzat Halko'ya koşup, toplantıya yine zamanında geldi.

Ve O, dostu düşmanı, sosyalisti olanı, olmayanı tüm bu özellikleriyle kabul ettirdi kendisini. Sonuncu karşıyor şimdi, ardında bıraktığı tüm bu mirasla.

1 Mayıs 1910'da doğmuştu Boran. 78. yıldönümünde anısını, geçmişe bıraktığı inancı, kararlı, kavgacı mirası sahiplenen, dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceği yolunda verilen mücadeleyle selamlıyoruz. Bugüne kadar mücadele içinde hep vardı, hep kalacak. Genç yoldaşımız yaşıyor, hep yaşayacak.

1 Mayıs 1970. İstanbul'da sabaha çıkma yemeği konuşmuştu Behice Boran 330 arkadaşıyla birlikte sabaha çıkarak Taksim Meydanı'na yürüyüşe geçti. DİSK Genel Merkezi önünde yapılan 1 Mayıs şenlikleri için ayrılan duruma sonra, yürüyüş arasında polis TİP'lileri yere yatırıp copla üzerlerine saldırdı.

Boran daha sonra partili arkadaşlarıyla yürümekten sorgusunu yapan mahkeme hâkimiyle arasında şu konuşma geçiyordu:

Hâkim — *Niye sabaha çıktınız?*

Boran — *Taksim Meydanı'na 1 Mayıs kutlama yeri demektim.*

Hâkim — *Peki Mevlet neresi, Taksim neresi? O yolu nasıl yürüyecektiniz?*

Boran — *Ee, tabii dinlenmekten gelecektim.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İŞÇİ SINIFININ BİRLİK, MÜCADELE VE DAYANIŞMA GÜNÜ

Zeki Yücel

Günümüz Türkiyesinde 12 Eylül ve onunla bütünleşmiş olan ANAP iktidarının antidemokratik uygulamalarına karşı yükselen toplumsal muhalefetin sesi her geçen gün daha da gürleşmekte ve politik ürünler karşısındaki sağır gideren bağrışmalaşmaktadır. Yeni yılın sağlık bir dönüşü uygulanmakta olan antidemokratik yasaların yürürlüğe girdiği bazı ve yıkımlık kanun içerisinde sindirilmek istenen emekçi kitleler, günden güne bütün kesen ekonomik koşullar karşısında sesini yükseltmeklen başka çaresi olmadığını görmüş ve iktidarın yanı sıra muhalefet partileriyle birlikte meydanlara koşmaya başlamıştır.

Böylesi bir ortam içerisinde ilerici, demokrat sendikalar, sikmasıyla 80 yıllık bir geçmişe sahip olan 1 Mayıs'ı kutlama geleneğini yeniden alanlara çıkmak istemekte ve bu amaçla çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Bu başvuruları "istesenize Taksim Abanı versinler!" gibi düzeysiz ve geçmişi çağrıştıran tehdidlerle dolu bir dille reddeden Ortadoğu, demokratik hak ve özgürlükler konusundaki tavrını bir kez daha net bir biçimde ortaya koymuş oluyor.

Bugünkü konumunu kaybetmek istemeyen siyasal iktidar, yasakçı zihniyetini sonuna kadar sürdürerek, demokratik güçleri korkusundaki azınlığı gücünü yaşatmakta da. Sıkıştığı her dönemde, elde kalışına sert önlemlere başvurmaktan ve bu uğurda demokrasiyi ortadan kaldırmak da dahil olmak üzere her türlü baskı ve terör yöntemini kullanmaktan çekinmeyen egemen güçler, çareyi hep muhalefet güçlerini susturmak, insanların temel hak ve özgürlüklerini çiğnetmek, düşün ve sanat ürünleri olan kitapları yakmak, demokrat ve ilerici yayınları yasaklamak, başta sendikalar olmak üz ere demokratik kitle örgütleri ve partileri kapatmak, insanları tutuklamak ve işkence etmekte bolmaktadır. Geçmiş katliamların ve gömülmede de ölmemekte olan işkencelerin failleri özgürce dolaşırken, bugün halâ onbinlerce insan düşünceleridenden dolayı cezaevlerinde yatmakta ya da tutsak de yaşamak zorunda bırakılmakta, demokratik ülkelerde serbestçe kurulan partiler yasaklanmakta, üyeleri tutuklanmakta ve işkence görmektedirler. Demokrasinin ufunu olan bu çağdaş uygulamaların sona verilmesi istemi, demokrasi mücadelesinin onuru günleri olan 1 Mayıs'ların da gündeminde oğrak kazanmaktadır.

Özellikle yurt dışındaki politik sürgünlerin toplu olarak yurda dönme kararı aldığı ve birçok Avrupa Ülkesinde, Türkiye'de tutuklu bulunan Türkiye Birleşik Komünist Partisi liderleri Nihat Sargın ve Haydar Kutlu ile dayanışma kampanyalarının yoğunlaştırıldığı, çeşitli toplantılar, çekilen telgraflar ve gönderilen kartlarla ortaçağ cezaevlerinde kapatılarak yalnız TBKP önderlerine değil, tüm politik tutuklu ve hükümlülere açılmasını istemini yükselterek. Özel Hükümetinin kınandığı bir dönemde ise 1 Mayıs'ın anlamı ve önemi daha da artmakta ve kapsamı ilim-bilgelemleri içerecek bir zenginliğe ulaşmaktadır.

Bu nedenle, 1988 yılı Mayısının ilk gününde, işçi sınıfının sendikal ve siyasal haklarının yanı sıra, bütün halkımızın düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü elde etmesinin demokrasinin temel

"On'ar ümidin düşmanıdır sevgilim;
akan suyun,
meyve çağında ağacın,
serpilip gelişen hayatın düşmanı..."

UNUTTURULAMAYACAK BİR GELENEK

Her yıl Mayıs ayı yaklaştıkça, uluslararası tekellerin gücünün de iktidarlara giderek artan bir telaş hâkim olmaktadır. Duydukları panik duyu vurarak sert önlemler alma yoluna giden egemen güçler, kimi zaman basın ve terör uygulayarak tam bir yıkıcılık politikası güderler. Sanı ülkelerde ahyönetimler ilan edilir, sokağa çıkma yasakları konur, ordu ve güvenlik güçleri alarma geçirilir, halk evlerine kapanmaya zorlanır; siyasal partilerin, sendikaların ve düşün-sanat dünyasının önde gelen isimleri gözaltına alınır, kısacası tam bir karşaşa yaratılır. İşbirlikçi basın ahlâksızca "kanlı ihtilal provaları"ndan, saldırı ve yağmalardan dem vurularak, yaşatılan devlet terörüne gerekçe hazırlamaya çalışır. Tüm bu telaş ve çaba, işçi sınıfını ve onun tüm örgütleri olan sendikaları bir düşman gibi göstererek, tüm emekçilerin uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günü olan 1 Mayıs'ı kutlamalarını önlemek, seslerini duyurmalarına engel olmak içindir.

Oysa, sosyalist ülkelerin yanı sıra, ABD ve NATO üyeleri de dahil olmak üzere çok çok ülkede 1 Mayıs'a ilişkin herhangi bir engellemeye karşılaşılmamakta; sendikalar, siyasal partiler, demokratik kitle örgütleri, aydınlar, öğrenciler ve tüm emekçi kitleler bu tarihsel günü sokamma yaraşır bir görkemde kutlamaktadırlar.

1 Mayıs'ı kutlamak, özünde demokrasinin, emeğe saygının bir gereğidir. Bu nedenle, böylesi bir genel kutlama bakımı ancak antidemokratik güçlerin iktidarda bulunduğu ülkelerde gerçekleşmektedir. İşçi sınıfı ve onun müttefiklerinin ezilerini duyumsatan engellemecesidir. Bu ülkelerde, kaçınılmaz olarak düşünce, örgütlenme, toplantı ve gösteri özgürlüğünün ifadesi olan 1 Mayıs kutlamalarını gerçekleştirme isteği, doğrudan demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olmuş ve siyasal iktidarlar kazanılan eğitim, sömürülen sınıfların kazanılan gereken bir mevzi haline gelmiştir.

Bunun bilincinde olan ve varlıklarını engellemeye çalışanlar, işçilerin sınıfsal bilinçlenmelerinin hızlandığı ve iktidara karşı bir gösteri niteliğinin belirginleştiği oranda da baskıcı, kıyımcı, faşizan bir yol izlemeye başlamakta, çeşitli kışkırtmaları açık saldırı ve terörle dönüştürmekten çekinmemektedir.

Tüm bu umutsuz girişimlerin ardında yatan amaç, işçi sınıfını uluslararası varlıklarından koparmak, kendisine yabancılaştırmak, geleneklerinden uzaklaştırmak 1 Mayıs'ları unutturmaktır. Bunu sağlamak için de, zor kullanmanın yanı sıra, iktidarda olduğu gibi, bayramların adını değiştirmek, başka bir güne kaydırmak ya da tamamen ortadan kaldırmak gibi adaletsizlikleri başvurulmakta, bu gelenek yok sayılmak istenmektedir.

Oysa 1 Mayıs geleneğine, en zor koşullar altında dahi sahip çıkılmış ve işçi sınıfının onuru her dönemde yaşatılmıştır. Tüm engellemelere karşın, kimi zaman kırmızı karanfiller eşliğinde, kimi zaman mitinglerden ülkelerde, dostlarımın sohbetlerde ya da cezaevi koğuşlarında bayram yerlerine dönüştürülerek bile kutlanılabilen bu günü unuttunuz çabaları boşunadır. İşçi sınıfının zorlu ve uzun erimli mücadelesini simgeleştiren ve yüz yıl aşkın bir geçmişe sahip olan bu tarihsel gün, zaman içerisinde de bir çığ gibi büyüyerek tüm dünya emekçilerine malolmuştur.

CHICAGO'DAN YÜKSELEN SES

Bilindiği gibi kapitalizmin feodalizmin yerini almasıyla birlik sahnesine çıkanlaşçı sınıfı, sanayi devriminin sancılarındaki makineleşme süreciyle birlikte fabrika ve atölyeleri doldurarak kalabalık ve ucuz işgücünü oluşturmuş ve dayanılmaz koşullar altında çalışmak zorunda kalmış. Zamanla, önce dayanışma sandıkları sonra da sendikalar birbiri ardına kurulmuş ve aynı sorunları yaşayan işçilerin aynı istemleri paylaşması ve yaşama geçirmesi gerekliliği, ortak örgütlenmelerin temellerini yaratarak, işçi sınıfı ile sermaye sahipleri arasındaki uzun erimli mücadeleyi de başlatmıştır.

İşte 1880'lerin Amerika'sında da, günde 14-15 saat çalıştırılmakta olan işçilerin yoğun olarak bulundukları Chicago kentinde, Uluslararası İşçiler Birliği ile Amerika İşçi Federasyonu, sekiz saatlik işgünü ilkesini işverenlere kabul ettirmek için yoğun bir çaba ve mücadele içerisindeydiler. Bu ilkeyi yaşama geçirmek için patronlara tanıdıkları iki yıllık süremin sonunda, 1 Mayıs 1886 günü, tüm işçi örgütleri kentin en büyük meydanı olan Haymarket Square'de toplanıyor ve yaptıkları konuşmalarda, intanes yaşamının gereği olan sekiz saatlik işgünü istemlerini dile getiriyorlardı. Ancak toplantı dağılırken, ekonomik çıkarlarının yanı sıra politik çıkarlarının da zarar görmeye başlayacağını anlayan burjuvazinin işbirlikçi ajanlarının kurşunlarına hedef oluyorlardı. Ölüm ve yaralamalara yol açan bu kurşunu bahane eden polis de, sopalarla merkezlerini basıp, yalıp yakmak, önüne ne çıkarsa yakalayıp dayak atmaya, işkence etmeye başlıyorda.

Bu süreç sonucunda, işçi sınıfına 4 önderi Parsons, Spies, Engel ve Fisher'in yargılanmadan idam kararıyla sonuçlanıyordu. Bu yiğit insanların anılarını tüm dünyada genç yankılar yaratıyor ve çeşitli din, dil, ırk ve politik görüşe mensup milyonlarca insan yoğun bir sıkıntıyla dayanışma içerisine giriyordu. Enternasyonal'in 2. Konferansında olmak kararı doğrultusunda, emeğin sömürülmüş sınırlandırılması için 8 saatlik işgünü dünya işçilerinin ortak sloganı oluyor ve o günden sonra her yıl 1 Mayıs'lar, işçi sınıfının ve tüm emekçi güçlerin savaşımının simgesi olarak kutlanmaya başlanıyordu.

1 MAYIS'LARIN ANLAMI VE ÖĞRETTİKLERİ

Sömürüye başkaldıran insanlığın, eşitlikçi ve özgürlükçü yeni bir toplumsal düzene olan özleminin ve bu uğurda verilen, verilmiş ve verilecek olan savaşımın da simgesi olan 1 Mayıs geleneğinden ve bugüne kadar yaşanmış deneyimlerden çıkartılacak kimi dersler vardır.

Birincisi, demokratik hak ve özgürlükler hiçbir zaman yönetici sınıflar tarafından ve kendiliğinden verilmemiş, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm demokrasi güçlerinin ortak savaşımı sonunda kazanılmış ve kitlelere malolmuştur. En küçük ve bugün için önemsiz gözüken haklar bile büyük uğraşlar, sokak eylemleri ve kanlı savaşımlar sonucunda yaşama geçirilebilmiştir.

İkincisi, bu hakların kazanılmı için yürütülen savaşımın başarısı, doğrudan işçi sınıfının ulusal ve uluslararası dayanışma ve birliğinin gerçekleşmesine bağlıdır. 1800'lerin ABD'sinde 8 saatlik işgünü için yürütülen güçbirliğinin ülke dışına taşınarak, dünya çapında grevler, protesto yürüyüşleri ve imza kampanyalarıyla somutlanan ortak bir hareketle dönülmesi ve başarıya ulaşmanın bunun çarpıcı bir örneği olup, aynı zamanda ulusal farklılıkların karşın, bir bütün olan işçi sınıfının enternasyonalist niteliğini vurgulamaktadır.

Üçüncüsü, 1 Mayıs, yalnızca işçilerin sahip çıktığı bir gün olmayıp, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi veren tüm kitleleri kapsamaktadır. Türkiye'de işçi sınıfının ve onun partisinin öncesi olan Behice Boran, bu gerçeği 1 Mayıs 1976'da yaptığı konuşmasında şöyle dile getirmektedir: *"1 Mayıs işçi Bayramıdır. Ancak işçi sınıfının yanı sıra, aynı zamanda tüm emekçilerin, tüm köylü ve kol emekçilerinin, ezilen, sömürülen, horlanan tüm halk kitlelerinin, düşün-sanat-bilim özgürlükleri kısıtlanan tüm aydınların, günümüz koşullarında can ve öğretim güvenliği kalmamış olan gençliğimizin de bayramıdır. Hepimizin bayramıdır. Çünkü işçi sınıfı, tüm bölünüklerinin kaynağı olan sömürü düzeninin kaldırılmak ve insanca yaşama ulaşılmak konusunda verdiği mücadeleyi, diğer tüm emekçi sınıf ve tabakaların, halk kitlelerinin yürütülüğü demokratik mücadeleyle birleşip kaynaşarak ve önculüğü elde görevini yüklenerek yürütür."*

Orgalki birleşik güçlerin meydanları dolduracağı günlere olan inançla, 1 Mayıs'a kutlu olsun diyorum!

"... Ve elbette ki sevgilim, elbet,
dolaşacaklar elini kolunu vallaya sallaya,
dolaşacaklar en şanlı elbiseyle:
işçilululuğuyla
bu güzelim memlekette hürriyet..."

koşulu oktuğunun altı tekrar tekrar çizilmeli ve tüm siyasal tutukluların salıverilmesi gerektiği vurgulanarak, bu konuda yürütülen kampanyalarla en geniş kesimlerin dayanışmasın sağlanmalıdır.

Hepimizin bildiğiyle demokrasi mücadelesi bir bütündür ve bu bütün içerisinde her unsur vazgeçilmez bir rol ve öneme sahiptir. Demokrasi güçlerinin atılımları da, bu anlamda çok geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Ve doğrudan en geniş kesimlerin siyasal yaşama katılımının sağlanması da başta sol ve devrimci güçler olmak üzere demokrasiden yana tüm kesimlerin önünde güncel bir görev olarak durmaktadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BİR SOHBETTEN

1 MAYIS GELENEĞİ

Nihat Sargın - Haydar Kutlu

1 Mayıs İşçisınıfının birlik, mücadele ve dayanışma günü, dünya işçi sınıfının birlik, mücadele ve dayanışmasını sembolü.

12 Eylülden sonra, her alanda şaha kalkmış olan gericiliğin, yılların mücadeleciliğiyle elde edilmiş bütün demokratik kazanımlara, kazanılmış bütün mevzilara göze dönmüş saldırısı sırasında, 1 Mayısı en önde bir hedef saçacağı açıktı.

Ellerinden gelse takvimlerden bile kazıyacaklardı 1 Mayısı günümüz. Bugün artık anı anmak, kamuda olmak üzere izinli edilmiş "bahar bayramı" bile yok. Sıkıdı dyleşina dosdoğru, dyleşina açık.

Ve saldırılar bilinçte gerilerden her noktada, yok edilen her kazanım, aklı galebalan bütün biçimlerde "yasal" ve yasadışı zincirlere vurulmuş, halkalara bağlanmıştır, bulunduğu yerden yeniden kıpırdamasın, yeniden özlenip boy atmasın diye.

Ama bilmezlerdi, yasaların üstünde toplumsal yasalar, onlarında üstünde gelişim yasaları vardır ve er geç hükümlerini yürütecektirler. Eninde sonunda kanunlar yasaklar kırılır, engeller aşılır; ve nihayet, her bakımdan muhkem bir bütün oluşturduğu sanılan bütün "yasal" destekler ya kalkar veya fiilen kadük olur, çöp sepetine boylar.

Zaman, yüz yıllık geleneği bir kalemde silip yok edivermek kimin haddine. Gericiliğin saldırısının en şiddetli anlarında dahi 1 Mayısı kutlamıştır: o günün koşullarının elverdiği bir biçim mutlaka bulunmuş, birlik, mücadele ve dayanışma mutlaka gösterilmiştir. Bugün, gayet masum bir bülten yemek yemeye girişiminden bu kadar telaşa düşüp ürkülmesi, hatta toplusa bayramlık elbise giyilmesinden bile böylesine rahatsızlık duyulması boşuna değil herhalde. Bildikleri neler çağrıştırmaktadır, kimbilir? Ve hatta bir küçük kırmızı karanfil bile.

Ve sonra, ilk olanakta eski mevziler, hem de aşılarak geçilir: yasakçıların, engellerin hayret ve dehşete düşürecek biçimde, kazanım daha daha ileriye götürülür. Bugün onun savaşımı var. İlk kez 1 Mayısta mitingler için, toplantılar için girişimlerde bulunuluyor. Ama herhalde, herhalde dağıl mutlaka önlenmek istenecek, olağanüstü hal yasası, sıkıyönetim yasası veya bilmem hangi yasa yahut yasadışı bir bahane bulunacak ve önlemeye çalışılacak. Ama bunu yapabilecek güçleri var.

Ama dikkat edilsin: Savuruyu şimdi bağımsızlarla birlikte Türk-İş'e bağlı sendikalar yapmakta. O Türk-İş ki, bir yıl kadar 1 Mayısı yerine bambaşka bir günü İşçi bayramı diye kutlamaya kalkışırdı. O Türk-İş ki, genel sekreteri 12 Eylülün bakanı olabilmişti. Bugün başvuru onlardan geliyor. 1 Mayısın, 1 Mayısçıların ulanarım daha ne kadar genişlemiş olduğunu gösterecek bundan ilâ örnek mi olur? Ve bugün olmazsa yarın gene meydanlarda, gene yürüyüşlerde işçi sınıfının yüz yıllık birlik, mücadele ve dayanışması sergilenecek, ve de albette eski örneklerini kat kat aşmış olarak.

1 Mayıs'ın bizler için ayrı, özel bir anlamı daha var. 1 Mayıs, büyük önder Behice Boran'ın da doğum günü ve artık Boran aramızda değil; Boran'ı yitirdik.

İnsan ölüler istemez dalıp gitmekte. Yıllarını, çok uzun yılların tanışıklığını, dostluğunu, kardeşliğini, arkadaşlığını hatırlamakta. Pırıl pırıl aydınlık kafa yapısı, olguları sırasına dizip, verileri önem sırasıyla dahal yeni yerine oturup keça, karmaşa görünüşünü karşısındakinin gözünde de silip atma, olayların dolaşık yumağında çözücü ipi daihal çekip çıkarabilme yeteneği; güzel konuşma, güzel yazma becerisi . . . ama belki de hepsinin üstünde ve ötesinde ve hepsini kendine bağlayı, kılan mücadeleci, yiğit, militan kişilik.

O, yıllar öncesinin Yurt ve Dünya ile Adımlar dergilerinin yazarı ve yöneticisi iken de, genç bir doçent olarak mahkeme karşısında kürsüsünü, bilim hürriyetini savunurken de, Barışsever Derneği kurucu başkanı olarak Askeri Siyasi mahkemede milli mandatlara zarar bir yana, nasıl korunduğunu belirtirken de, Türkiye İşçi Partisi yöneticisi, milletvekili ve başkanı olarak Medeş kürsüsünde olsun, meydan mitinginde veya kapalı salon toplantısında olsun, köy kahvesi veya Sıkıyönetim Mahkemesi sanık sandalyesinde olsun, makalelerinde veya kitaplarında olsun her durum ve koşulda sınıfının ve halkının davasını savunurken de o, aynı kişiydi; mücadeleci, yiğit, militan . . . Ve daha yaygın, daha çok kuflamlan tanımıyla da militandı o, koltuğunda dergiler Ankara bülbülcülerini kapı kapı dolaşıp bizzat değinmini yaparken, Barış Derneği olarak hazırladıkları "Kore'ye asker gönderme kararı"nı protesto eden bildirilerini İstanbul Köprübaşında "azıcık halkımıza" bizzat ilerlerken de dyledir. 1 Mayısı sokağa çıkma yasağı protestosunda ilerlemiş yaşıyla herkesin önünde bizzat yürüyüşe çıkarken de ve nihayet rahatsızlığının çok ağırlaştığı son günler, son anlarında Göçmen meydan okuyarak gerçekleştirdiği Brüksel'deki basın toplantısında de aynı kişidir; mücadeleci, yiğit, militan Boran'dır, son mücadelesini zamana karşı yapan ve basın toplantısında zafer'le noktalayan Boran.

Bu kişiliğiyle o, hepimize örnektir; sade bizlere değil, herkese, aynı görüşleri paylaşsın veya paylaşmasın herkese. Bütün insanlığa örnektir: onurlu yaşamının, dopdolu, insanca yaşamının hergünü her anından dersler çıkarılacak bir örnek.

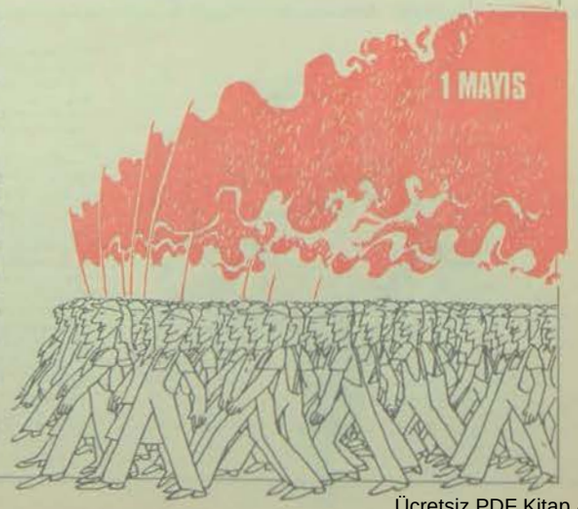

Cemil Turan

TÜRK-İŞ'TE DEĞİŞİM

BAĞIMLI SENDİKACILIKTAN KİTLESEL EYLEME

Türk-İş 1952'de kuruluşunun ilk aylarında sınıf sendikacılığını temsil edenlerde yönetildi. Kısa bir süre sonra bu eğilim yönetimden dışlandı. Ondan sonra, Türk-İş hep devlete ve işverenlere bağımlı, hükümetlerle işbirliği içinde ve anti-komünist bir politika izleyegeldi. "Partilerüstü" ve anti-komunist bu politika başlangıçtaki çok kısa bir dönem hariç, Türk-İş tarihinin ürününe damgasını vurmuştur. Bu, Amerikan tipi sendikacılık, diğer adıyla "Gompers sendikacılığı"ydı. Türk-İş yöneticileri ve bağlı sendikalardan çok sayıda sendikacı yollar boyunca Amerika'ya taşındılar, "oğlum" gördüler. Böylece anlaşmacı, bağımlı bir sendikacı kuşağı yetiştirilmiş oldu. Bu yıllarda, Türk-İş'in Avrupa sendikacılık hareketi ile bir ilişkisinin olmadığını, bu hareketin demokratik ve militan geleneği ve ilkeleriyle beslenmesinin istenmediğini belirtelim. Türk-İş yıllar sonra ancak geçtiğimiz haftalarda Avrupa Sendikalar Konfederasyonuna (ETUC) üye oldu. Türkiye'nin Avrupa Topluluğu kapısında olduğu bir sırada Türk-İş'in Avrupa sendikal hareketi ile bağ kurması, ısrarlı davranışlarına rağmen, resmi politikanın da istediği bir üyelikti. ETUC Türk-İş'im daha önce yapılmış olan üyelik başvurusunu, Türk-İş'in 12 Eylül hükümetleriyle olan ilişkisi nedeniyle bir süre askıda tutmuş, DİSK'i ise üyeliğe kabul etmişti. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonuna (ACFTU) üye olan Türk-İş'im, bu örgütün kollarından biri olan ETUC'a da üye olması ve onun etkilerine açık bir duruma gelmesi yanlı olmuştur.

GELENEKSEL SENDİKACILIK ÇATIRDIYOR

Kabaca "12 Eylül'ü selamlayalım, sonraki sivil hükümetler zamanında yürüdüğümüz hakkın geri alınız" şeklinde özetlenebilecek yaklaşımın ne derece boş olduğu, 1984-1987 döneminde yaşanarak görülüdü. 12 Eylül'ün ozanısı ve uygulayıcısı olan ANAP iktidarının yürürlüğü hakkın geri vermeye niyetli olmadığı gibi, izleyegeldiği ve izlemekte kararlı olduğu kamu açıklarını vergi ve fiyat politikalarıyla işçi ve emekçi sınıfların sırtından kapatma politikası, ödünsüzce yürütüldü. İşçilerin alım gücü son 10 yıllık dönemde reel olarak yüzde 30'dan fazla düştü. Türk-İş açısından onun yıllar süren tazli ve sıkıntılı dönem sona ermişti artık. Hükümetlerle mutabarak, büyük çoğunluğu kamu kesiminde çalışan üyelerine görece yüksek ücretler elde edip onları politika ve eylem dışı mutabıklıkları satılı günler bitmişti. Sermaye, 12 Eylülle birlikte yeni bir birikim modelini uygulamaya koymakta gecikmemiş, ücretler Yüksek Hakem Kurulu eliyle 1980-83 döneminde sınırlanmış, ücretlerin yetişemediği yüksek bir enflasyon süreci, ne denli "düşünme" tahtı edilirse edilsin inkârı mümkünüz, seçeli politikalarıyla çalışan kesimlere ek yükler getirilmiş, sendikaların elini kolunu bağlamak için de Anayasadaki kısıtlamaları tamamlayıcı yasaklar çalışma yasalarına da geçirilmişti. Siyasi yasağı, çoğunluk ilkelerinde grev yasağı, grev sorbestisi olan ilkelerinde getirilen türlü hükümlerle fiilen işleyen grev yasağı, mali denetim ve burada saymakla bitmeyecek yasaklar kısıtlamalar, engeller . . . DİSK'in de kapatıldığı koşullarda açılan sermayenin savaşı Türk-İş yöneticilerini ve bağlı sendikaların yöneticilerini taşkına çevirmişti. Türk-İş yine de diyalog politikasını sürdürdü, uzlaşma yolları aradı, istekilerini kabul ettirmediği zaman gücendi, eylem yapacak dedi, eylem kararını aldı, ama bir türlü gürleyen Türk-İş yağmadı. Arada yapılan eylemler ise, hep tabanın baskısı savuşturma, onun sabrının taşmasını önlemek için yapılan eylemdi. Hiçbir eylemin büyük kitlesellikleri ve coşkularına olaşması istenmedi. Eylemlerin kendilerini de aşacağı korkusu Türk-İş'in sendikacılarının çoğunluğuna egemen olageldi.

Şimdi artık eylemden kaçınamayan gündeydiyiz. Kapalı kapılar ardında uzlaşma eğilimleri sürse de, bir eylem sürecine girilmiş bulunuluyor. Tabanın baskısı burada sözcüklerle anlatılamayacak ölçüde. İşyerlerinde yüksek bir kaynama yapılan toplantılarda, sendika yöneticileri hakaretler gömeye dek varan bazılar ülmedular. Her sıra arası, "uyuyorsunuz, satılmışlar" gibi suçlamalarla, "genel grev" talepleri ile geçiyor. Yıllarını kaybetmiş, uzlaşmacı, üyelerini eylem dışı tutabilmiş sendikacıların sözcüğün tam anlamıyla şaşkınlık içinde olduklarını söylüyorlar.

İşte bu koşullarda ülkede yaşanan DYP olgusu da Türk-İş'ten yansımasını bulıyor. Bugün Türk-İş yönetiminde DYP'nin etkin eğilim olduğunu söylemek gerek. DYP, ANAP'a karşı yaşama ve güçlenme savaşı verirken, güçsüz olduğu kentlerde de ilerlemek için tercih ve aylıklı çalışanlara yanaşıyor, onların toplumsal ve ekonomik kazanımlarını önemseyen, örneğin ilk kez hiçbir zaman savunmamışlı uyumlarını sendikalaşması istiminde olduğu gibi sosyal devletçi ve sosyal demokrat renkleri taşıyan bir politika izliyor. Bugün Türk-İş'te, DYP'liler, sosyal demokrat ve diğer eğilimler, artık hedefler için, hatta belirgin çizgilerle ifade edilemese de, işbirliği eğilimine girmiyorlar. DYP ile SHP'nin Meclis'te çalışma yaşamına ilişkin ortak tutum almada anlaşmaları, Anayasa ve Çalışma yasalarındaki değişikliklere ilişkin ortak önerileri geliştirmeleri, Türk-İş'te de bir sağ-sol saflaşmasını değil, ANAP'a karşı emekçilerin birliğini geliştirmede olanaklar sağlamakadır. Şimdiye dek Türk-İş'e uzak bir tutuma sahip olan RP eğilimli sendikacıların yönetiken Hak-İş Konfederasyonu da Türk-İş'le işçi hakları konusunda işbirliğine yanaşıyor. Kısacası ANAP'ın temsil ettiği oluşumun ve ikdeci sermayenin ödünsüz saldırılarına karşı bir saflaşma gerçekleşiyor. Bunu sağ-sol saflaşması demek çok yanlış olur. Bir yanda ANAP ve yandaşları, diğer yanda geniş bir yelpazeye benzeyen muhalefet. İşte bu ortamda, Türk-İş, tarihinde ilk kez bir hükümete karşı cephe aldı, referandumda "evet" için etkin bir çalışma yürüttü, seçimlerde ANAP'a oy verilmemesi çağrısı yaptı. Gelinen koşullarda Türk-İş'in geleneksel politikası çatırdamış, partizansız politika fiilen terkedilmiş, anti-komünizm bayrağı eğilim olmaktan çıkmıştır. Devlete, işverenlere ve hükümetlere bağımlılık kayışları gevşemiştir. Sermaye bir savaş açmıştır ve bütün yukarda sayılan bağımlı özelliklerine karşın bir işçi örgütü olan Türk-İş, en hayta tabanının görü kara tutumu nedeniyle bu savaşı karşı kartlarını açmıştır.

EYLEMLERİN TARİHSEL DEĞERİ VE ANAP'IN BÖLME ÇABALARI

Ulusal gelirin bölüşümüne ilişkin verimsiyeden yana politikasını ve sendikal yasak ve kısıtlamaları değiştirmemiş olmasına rağmen ANAP'a karşı emekçilerin birliğini geliştirmede olanaklar sağlamakadır. Şimdiye dek Türk-İş'e uzak bir tutuma sahip olan RP eğilimli sendikacıların yönetiken Hak-İş Konfederasyonu da Türk-İş'le işçi hakları konusunda işbirliğine yanaşıyor. Kısacası ANAP'ın temsil ettiği oluşumun ve ikdeci sermayenin ödünsüz saldırılarına karşı bir saflaşma gerçekleşiyor. Bunu sağ-sol saflaşması demek çok yanlış olur. Bir yanda ANAP ve yandaşları, diğer yanda geniş bir yelpazeye benzeyen muhalefet. İşte bu ortamda, Türk-İş, tarihinde ilk kez bir hükümete karşı cephe aldı, referandumda "evet" için etkin bir çalışma yürüttü, seçimlerde ANAP'a oy verilmemesi çağrısı yaptı. Gelinen koşullarda Türk-İş'in geleneksel politikası çatırdamış, partizansız politika fiilen terkedilmiş, anti-komünizm bayrağı eğilim olmaktan çıkmıştır. Devlete, işverenlere ve hükümetlere bağımlılık kayışları gevşemiştir. Sermaye bir savaş açmıştır ve bütün yukarda sayılan bağımlı özelliklerine karşın bir işçi örgütü olan Türk-İş, en hayta tabanının görü kara tutumu nedeniyle bu savaşı karşı kartlarını açmıştır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Şeker-İş, Tez-İş, Demiryol-İş, vb.) tabanının önemli bir bölümü, kimisinde tamamı; ilk kez eylem coşkusunu, birliktelik gücünü, üretimden gelen farklılıklarını görüyorlar. Bu süreç, uzlaşmacıları ve kısmı sermaye yanlılarını ürkütmüyor demek yanlış olur. Yeni bir dinamik sendikacı kuşağının bu eylemler sonrası gelecek şube ve merkez kongrelerinde doğması çok uzak bir olasılık değildir. Ancak eski yapının kolayca ve tümüyle değişeceği beklentisi içerisinde olmamak gerekir.

Bir yanda geleneksel Türk-İş sendikacı kuşağı, öte yanda ölüm ve eylemle sınanmış bir taban. Kendileri için çelişkilerle dolu bu süreçte, hem eylem doğrultusunu ivme kazandırmak, hem de sendikacılık yaşamlarının son günlerini yaşama korkusu. Amerikan sendikacılığına dönüşümü bağlamış geleneksel Türk-İş sendikacıları için uzamakta olan geçişmeden başka birşey değil. Bu da onları kapalı kapılar ardında pazarlık aramaya yöneltiyor.

ANAP ise bir yandan 12 Eylül sopasını sallayarak, siyasal yasaklamaları ve diğer sendikal kısıtlamaları öne sürerek baskı ve tehditlerle durumu egemen olmaya çalışırken, öte yandan da Türk-İş'i içinden fethetmeye çalışıyor. Türk-İş'te etkinlik gösteren DYP eğilimini kırmak için hizmet sendikacıları kullanıyor. Türk Metal, Koop-İş gibi sendika yönetimlerindeki kendisine yakın sendikacılar eliyle, hem tabanın istemlerini karşılamamalarına eylemlerin kendilerini ayacağını bilen Türk-İş yönetimini yıpratmaya ve gerilemeye çalışıyor, hem de bunlar eliyle eylemleri baltalamaya uğraşıyor. Nitekim Türkiye işçi sınıfı tarihinin en kapsamlı eylemi olan 1.5 milyon işçi mıntıkalarda son yemek boykotuna iktidara yakın sendikacılar katılırken görünüp birçok işyerinde engeller getirdiler, eylem ruhunu sönümlemek için uğraştılar. Bunun yanısıra ANAP; Türk-İş'i ve yönetimi bölmeye uğraş veriyor. Hava İş, Denizciler Sendikası, Basisen, Belediye-İş gibi sendikalar ANAP iktidarına açıkça tavır almasına karşı çıkıyorlar. Bunlardan Hava-İş başkanı İbrahim Özürk ANAP'tan milletvekili adayı ve bütün görüşmelerinde Meclis'te sendikal yasaları savundu. Bu da görüyor ki, son Türk-İş genel kurulunda demokratik muhalefetim Cevdet Selvi başkanlığındaki listesine karşı Şevket Yılmaz başkanlığındaki sağ listeye destek verenler ordan da ayrışıyorlar ve tabanın dayanışmasıyla ANAP'ın karşısına geçen Şevket Yılmazın temel eksiği eğilime karşı ANAP saflarına doğru kayıyorlar. Şevket Yılmaz ise ANAP karşısı olan bütün muhalefetle bağlantımaya yöneliyor.

Bütün bu gelişmeler içinde işçi sınıfımızın savaşım-ilerici örgüte DİSK nerede? Yöneticileri beş yıl kadar hapste yatan, faaliyetleri durdurulmuş olan DİSK'in varlığı hissedilmiyor mu? Kuşkusuz evet. DİSK, ilkeleriyle Türk-İş'in ilerici yönünü sendikalarında, üyeleriyle tüm Türk-İş tabanında yaşıyor, ortamdaki dinamizme damgasını vuruyor diyebiliriz. Üyelerinin çok büyük bir kısmı 1983 sonrasında kendi sendikaları kapalı olduğu için Türk-İş'e bağlı sendikalara geçen DİSK üyesi işçiler Türk-İş'e yeni bir ruh ve dinamizm getirdiler. 1986 sonundaki Türk-İş kongresinde demokratik muhalefetin, Türk-İş'te ilk kez, sosyal demokrat sağ yanşmanın, nerede başladığı - nerede biteceği hiç bilinmemiş bir sosyal demokratlığa değil, bu sendikal anlayış farklılığına dayanarak ve ilkesel farklılıkların ortaya koyarak çıkması DİSK tabanının Türk-İş'e getirdiği etkilerden biri başkasıydı.

12 Eylül dönemiyle, bütünüyle sendikal hareketin yediği ağır darbe, DİSK tabanının koşullarını zorlamasıyla Türk-İş'te birleşmesi, bunun sonucunda ücret olarak işçi sınıfının birliğini Türk-İş'te sağlaması, hükümetlerin kayıplarına karşı savaşım zorunluluğumuzdayamızı sermayenin sağ politik yelpazede bölünmesi ve bunun Türk-İş'e dayanmasını esas en önemlisi DİSK'lilerin de katılımıyla iki milyon işçide görülen radikalleşme ve savaşım kararlılığı, Türk-İş'i bildiğimiz Türk-İş olmaktan çıkarmıştır. İşçiler yapıyı eylem biçimleriyle bu savaşımda öğrenciyor ve yorumlıyorlar. Yemek boykotları, açlık grevleri, iş yavaşlatmalar, iller düzeyinde temsilcilik şubelerinin yasal işbirlikleri, vizelere bölüsel yıkılıp, yürüyüşler...

Tekelci sermaye iktidar olmakını gelen bin türlü olanağa sahip olmanın dezavantajlarını yaşasa da, Türkiyede işçi sınıfı ve demokratik güçler de var olduklarını kanıtlıyorlar, kanıtlıyorlar!

yeni darağaçları kurulmasın!

Tam 16 yıl önce bugün, üç genç insan idam edildi. 16 yıl önce üç genç insan, yiğitçe idam sehpasına çıktılar ve anları yargılayan ve mahkum edenlerin yaşasalar da görmeyecekleri bir gerçeği görmenin, bilmenin güvenciyle, "halkın mutluluğu ve bağımsızlığı için, faşizme ve emperyalizme karşı yükseltilmiş mücadele bayrağını" yine halka emanet ederek gittiler ölüme.

Ve o baysak eiden ele, kuşaktan kuşağa geçiyor. 16 yıl öncesini anımsayamayacak kadar küçük olanlar ya da o günler belleklerinde silik birer anı olanlar bugün bayrağa sahip çıkıyorlar.

***

16 yıl içinde daha pek çok idam kararı verildi, pek çok genç insan idam edildi. 12 Eylül'ün olağanüstü koşullarında, devlet terörü elli can aldı. Elli genç insan, işkencede alınan ifadeleriyle suçlu sayıldılar, bağımsız karar veremeyeceği çok açık askeri mahkemelerde yargılandılar ve idam edildiler. Bugün 150 idam kararı meclisin onayını bekliyor.

Dünya idam cezalarının "Her türlü suç" için kaldırılması gerektiğini tartışıyor, idam cezasının bir ceza olmayıp, bir öç alma olduğu, insanlıkdışılığı vurgulanıyor.

Ülkemizde ise, iktidarın idamlara yaklaşımı, idamın bir "öç alma", olduğunu karıtlar biçimde sergiliyor. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, idam istemleri için "ne yapalım asmayalım da besleyelim mi" diyerek, hukukun, analyasının, yargı organlarının ve "herşeyin" üstünde açıklamalar yaparken, Özal, bu konuda bir "denge" kurulması gerektiğini söyleyebiliyor.

Buna karşın, geçtiğimiz Aralık ayında, İnsan Hakları Derneği ve tutuklu ailelerinin katılımıyla 120 bin imza "Genel Af ve idam Cezalarının Kaldırılması" istemiyle TBMM'ye sunuldu. Yaklaşık 30 bin imza da 26 Nisan'dan sonra yine aynı istekle TBMM'ye ulaştırılacak. İdam cezalarının kaldırılması istemi bir kez daha gündeme gelecek.

***

İdam ilkel bir öç alma biçimidir. Olağanüstü dönemlerin olağanüstü koşullarında verilen idam kararları, yine o dönemlerin politikalarını destekler politik öç almalardır. "Her türlü suç için idam cezasını" tanetlayan dünya kamuoyuna ülkemiz insanları da meclise verdikleri binlerce imza ile katılmışlardır.

***

6 Mayıs'ta darağacında verilen üç can, 12 Eylül'ün darağacına gönderdiği onlarca can... Canlarınıza karşı bir darağacı rejimi dikilmiş durıyor. Darağaçlarını yıkacağız.

Beyhan Sunal

DD GF'NİN DÜZENLEDİĞİ "ÇAĞDAŞ TOPLUMLARDA GENÇ KADIN" TOPLANTISININ ARDINDAN

Dünya nüfusunun yarısını oluşturan genç kız ve kadınlar toplumda eşit haklar ve görevler elde etmek, toplumun gelişmesine katkıda bulunmak için ulusal ve uluslararası platformlarda mücadelelerini sürdürürken, bu hakkına sahip olmanın vekenduklerini kazanlarla olanaklarının dışında ülkeden ülkeye değişiyor. Bu durum ülkenin ekonomik durumuyla ve gelişme düzeyi, devletin kadınlara ve genç kızlara geniş toplumsal katılım olanaklarını sağlamaya hazır olmasıyla sıkı sıkıya ilişkili.

Ancak sonuç koşullar farklı sınıflardan olmasa genç kız ve kadın kesimlerinin daha gelişkin, daha aktif bir katılımla mücadeleyi yürütülmesilerini gerektiriyor. Genç kızlar ve kadınlar adaletsiz sosyo ekonomik ilişkiler, ayrımcı yasa ve düzenlemeler, toplumsal ve kültürel kalıplar, gelenekler, yargılarla baskı altında bulunuyor.

Toplumsal gelişmeyi gerçekleştiren ve onu yön veren işçi sınıfı ve diğer demokratik güçlerin baskı altında tutulduğu ülkelerde kız öğrencilerin, genç kadınların eşit haklar için mücadeleye katılımı daha güç gerçekleşiyor. Sınırlı eğitim olanakları genç kızlar arasında cahilliğin, bilgisizliğin yaygınlaşmasına neden olurken, bu durum onların toplumsal ve politik yaşamla doğrudan bağ kurmalarında, toplumun ekonomik ve kültürel gelişimine katkılarında engel oluşturuyor. Oysa eğitim, kadının durumunu geliştiren, güçlendiren ve toplumsal yaşamda daha aktif olmasını sağlayan en önemli etkenlerden biri.

Geçtiğimiz Ocak ayı sonunda Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF/WFDY) na üye gençlik örgütleri "Çağdaş Toplumlarda Genç Kadın", konusunu tartışmak üzere Viyana'da bir araya geldiler. Toplantıya katılan gençlik örgütü temsilcileri genç kız ve genç kadınların her alanda tam eşitlik elde etmeleri için kendi ülkelerinin örgüt yapı ve koşullarına bağlı olarak çeşitli istemler yükseltiler, bu konudaki çalışmalarını sunduler. Hemen hepsinin istemlerinin başında, her alanda eğitim hakkı - her alanda iş olanakları geliyor. Öne çıkan diğer istemler şöyle sıralanıyor:

— Kadının işlerinin aileyle sınırlanmasına son verilmeli, eski kalıplar, gelenekler aşılmalıdır.

— Genç kız öğrencilere ve öğrenci annelere eşit sosyal haklar garanti edilmeli, yaşam koşulları, sağlık durumlarına önem verilmelidir.

— Genç kızların politik ve toplumsal işlerde daha aktif olmaları için gerekli koşullar yaratılmalı; kısır alma, tartışma alıştırmalarına katılımları sağlanmalıdır.

Şimdi bu toplantıda aktarılan istemleri, sorunları ve saptamaları da dikkate almak konumuzu aşmaya çalışalım.

Genç kızların üniversite ve yüksek eğitim kurumlarına devam etme oranı çok düşük. Üniversiteye girenlerin büyük bir bölümü de dil eğitimi, öğretmenlik, sosyoloji gibi toplumsal bilim dallarında tercihlerini yoğunlaştırıyor. Örneğin; Federal Almanya'da 1984 yılında yapılan bir araştırmada genç kızların % 80'inin bilinen 439 meslek dalı arasından yalnızca 20'sinde öğrenim gördüğü tespit edilmiş. Mühendislik, fizik, kimya gibi uygulamalı bilimler ve doğal bilimlerde yoğunluklu erkek öğrenciler okuyor. Bunun en büyük nedeni mezun olunca iş bulamama kaygısı. Sosyal bilimler alanına giren meslekler kızların daha kolay iş bulabileceği alanlar oluşmuyor. Bunlar egemen kültürel yapının "en az sayıyı" gördüğü, düşük ödemelerde bulunan meslek dalları durumunda. Sanayi dallarındaki aynı meslekler ise daha yüksek ücret verilen meslekler oluyor. Kadınlar bu alanlarda giderek artan bir biçimde yer almalar da aynı niteliktekiler erkeklere göre düşük ücret alıyor. Kapitalist sistemde genç kızların gerçekten uzmanlaşmak istediği alanlarda değil de, iş bulabileceği sınırlı alanlarda yüksek öğretime devam etmesi olgusunun arkasında yatan temel nedenlerden birinci kadın emek gücünün etek olarak değerlendirilmesidir. Kadınların iş yaşamına, üretime katılmaları ya da evde onarmaları ekonomide istihdam edilecek iş gücü gereksinimine göre belirlenmiyor. Gençliğin tümü, ama ayrımcı istihdam politikası nedeniyle özellikle de genç kızlar emek piyasasında güçsüz bir durumla karşılaşmaya çalışılıyor. Bununla birlikte kadınların işçi sınıfı hareketine yarar sağlayacak girişimlerini engellemek için hetiürlü yola başvuruyor. Üzerlerindeki baskıyı arıtıyor.

Bütün bunlar genç kızların ve genç kadınların mücadelelerinde yeniliklere ve somut istemlerde yoğunlaşmasını gerektiriyor:

— Genç kızların oğlanın bütün biçimlerine ve düzeylerine eşit olarak katılmaları; çağlılı meslek okulları, yüksek öğretim kurumları ve üniversitelerde geniş eğitim olanaklarına sahip olmalarının koşulları yaratılmalı.

— Eğitsel ve kültürel standartların yükseltme olanakları en geliştiğ biçimde sağlanmalı.

— İş konusunda özellikle üniversite mezunlarında tartışma ve karar alma süreçlerine katılmaya, önderlerini gösterici konumlara gelmesi; onların toplumsal üretime, ekonomik işlere hazırlayacak, bilimsel araştırmaya yöneltecek genç eğitim olanaklarından yararlanmalarıyla mümkündür. Burada değinilmesi gereken diğer bir sorun da, eğitim masraflarının karşılanmaması, eğitim görürken evlenme, çocuk doğurma gibi nedenlerle öğrenim yarıda bırakılmamalıdır. Bu durumdan genç kız ve kadınlar daha yoğun olarak etkileniyor. Örneğin, taşrada yaşayan ve üniversiteye girme hakkını elde eden çocuğuna maalî yardımda bulunmayan bir aile, kızını üniversiteye göndermiyor, evde onu evliliğe hazırlıyor.

Genç kızlar parasız eğitim hakkı, yeterli yaşam koşulları, eğitimlerini başarıyla ve mamlayabilmeleri için maddi manevi olanakların yaratılması, evli öğrenci ailelere ve öğrenci annelere yurtlarda barınma, uzun ev kiralama gibi uygun koşulların sağlanması, yurtlarda kız-erkek arasında ayrımcı kuralların uygulanmasına son verilmesi istemlerini yükseltmelidir.

Genç kızların bu istemler doğrultusunda vereceklerri örgütlü mücadele, onların sosyal ve politik yaşama geniş bir biçimde katılımlarını sağlayacaktır. Gençlik hareketi de onların bu istemlerini sahiplenmeli, toplumun tüm demokratik güçleri genç kızlara eşit haklar için mücadeleyiyle dayanışma içinde olmalıdır. Dünya ülkelerinde giderek gelişen genç kız ve kadın hareketleri, bunların içinde aktif olarak yer alan genç kız ve kadınlara politik bilincini geliştiriyor, genç kızların sorunlarına çözüm bulmak, eşitlik için uğraşlarını dile getirmek için örgüt gereksinimlerine ivme kazandırıyor. Genç kızlar, toplumsal gelişme için verilecek genel mücadeleyle kadın hareketi arasındaki bağı her geçen gün daha da bilinçlenerek keşfediyor, bu hareketlerin birbirlerini geliştirici, onlarını açıcı olduğunu pratikte yaşayarak görüyorlar.

Genç Kızlar Katılım

Eğitim

İstiyor

Eşitlik

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

YURTLARDA NAMUS BEKÇİLİĞİ

aldatmacasına son!

Seher Gülbağı - Ayçe Arsoy

Dergimizin Ocak-Şubat sayısında genç kızların evde, rayonda, okulda cinsiyetleri nedeniyle karşılaştıkları sorunları kendi ağzından yansıtmaya çalışmıştık. Bu sayıda YARIN Genç Kız Komisyonu olarak daha özel bir alanda, sıkıntıdan eyn. üniversitede okuyan genç kızlarla, yurtlarda cinsiyetleri nedeniyle karşılaştıkları sorunlara ilişkin bir çalışma yaptık. Gördük ki, genç kızlar sorunlarının farkında; büyük bir ayrımcılıkla karşı karşıya olduklarının bilincinde. Bu sorunlara çözümler bulabilmenin arayışı içinde.

A. Ö. DTCF Amerikan Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okuyan Ayşe Çoşar arkadaşımız özel bir yurda kalıyor. Çevresine kendilerine nasıl baktığından bir örneğini şöyle aktarıyor:

«Çevrede çoğu insan "bu kızlardan nasıl yazar çıkabilecek" diye bakıyor bizlere. Genel bakış açısını yansıtıyor kısaca. Daha sonra erkek arkadaşlarımız bizi yurda kadar getiriyor diye yurt müdürüne bizleri şikayet edip, zaten yoğun olan baskıların biraz daha artmasına neden oluyorlar. Çünkü, onlara göre madem erkek arkadaşlarımız var, ne diye kendilerine de yüz vermeyelim? Bizler "rahat kızlarız" onların gözünde.»

Hacettepe Üniversitesi'nde okuyan ve özel bir yurtta kalan başka bir arkadaşımız da bu konudaki görüşlerini şöyle aktarıyor:

«Yurtta yaşadığımız temizlik, yemek gibi genel sorunların varlığı yoramamış gibi bir de bankaları göğüslemek zorunda kalıyoruz. En doğal hakkımız olan sevmek, sevilmek, paylaşmak hale çok görülüyor bize. Her şey yönetmeliklere uygun yapılıyor elbet, ama bu yönetmeliklerde olmayan, olamayacak şeyler de yapılmıyor bizlere. Örneğin, yönetmelikte "yurdum 100 metre yakınına erkek arkadaşlarınızla gelmezsiz yasaktır" diye bir madde yok. Oysa biz yurda 100 metre kala erkek arkadaşlarımızdan ayrılmazsak, ıslıda ve bakmalarla karşı karşıya kalıyoruz».

Beytepe yurdunda kalan başka bir öğrenci ise ne kadar belirgin olduğunu söylüyor:

«Bizler saat 21.00 de yurda olmak zorundayken, erkek arkadaşlarımız 24.00 de gelebiliyorlar yurda. Hatta onlara daha da esnek davranılıyor. Oysa çoğumuz 18 yaşındayız biz. Yani yasalara göre "reşit"iz. Bunu kabul, geceyi dışarıda geçirmiş olmak ve yaşımızın gerektirdiğinden daha fazla sorumluluk taşımak çok büyük bir suç, bütün koşullarda gece dışarıda bazı beklemelerde çünkü. Sonuç olarak ben, birlikte uygulanan bu baskıları çok küçük düşürücü ve engelleyici buluyorum.»

Hacettepe Mimarlıkta'nda kalan Pınar arkadaşımız görevlilerin tutumlarından yakınıyor: «Yurtta erkek görevliler bir yandan erkek arkadaşlarımızla ilgili birçok soruşturmalar, diğer yandan bizlere hiç de öyle bu gözüyle bakıyorlar. Bize emanet onların güvenliğinden biz sorumluyuz derecesine yaklaşmışlar. Bir sorunda yardımcı olmak onların görevinken, yardım ancak onlara bir yere sağlayabilme umudu ile gerçekleşiyor.»

Yurtlardaki "tutuş" konusunda Beytepe Yurtundan bir başka arkadaş anlatıyor:

«Bütün tehlikelere karşı bizlere kol kanat germiş, bize sahip çıkar gibi görünen yönetici ve görevlilerimizin yurtlarda adlarının karıştığı bir çok tuhaf söylentiler var. Kızların gece ambulansla alınıp bir yerlere götürüldüğü ve "hasta olanlar aşağıya insin" gibi anonsların bu işe yönelik olduğu söylenmiyor. Ben görmedim, ama bu olaya tanık olmuş bir kız arkadaşım var. Üstelik yöneticilerin yardımıyla düzenlenen bu işde kulaklarda kız arkadaşlarımızın aynı odalarda olmadığını ve bizlerden soyutlanmaya çalışıldığını görüyoruz.»

ODTÜ Öğrenci Yurdu'nda kalan kız öğrenciler için durum biraz daha farklı. Çünkü, geçen Haziran ayında yürürlüğe sokulmak istenen yeni yurt yönetmeliğine karşı ODTÜ Öğrenci Derneği'nin düzenlediği eylemler sonucunda pek çok kazanımlar arasında kız öğrencilerin de yurtlara erkek öğrencilerle aynı saatte girmeleri sağlanmıştır. Ama, gene de ayrımcı bakış açısını ODTÜ yurtları için de geçerli olduğunu söylemek gerekir. Bu konuda bir arkadaşımızın söyledikleri dikkate değer:

«Evet, giriş saatlerimiz aynı. Ama, bu sanı onlar için esnekken, biz bir dakika geçikmek adımla olmuyor. İçeriye ancak bile verebiliyor. Ayrıca evci çıkmak erkekler için çok basitken onların yönetmelikleriyle bizimki aynı olduğu halde bizler kırk birbiz tane formalite gerekiyor. Hafta içinde ise çok acil bir durum olsa bile izin vermeden evci çıkamıyoruz. Hafta sonu evci çıkmayan arkadaşlarımız eğer izin almayı unutularsa yurttan uzaklaştırma cezası alabiliyorlar. Nemusunuzu komanak için çırpınan görevlilerimiz, uzaklaştırma cezası verdiklerinde nerede kalacağımızla ilgilenmiyorlar bile. Kendilerine yanlış gelen bir davranışta ise hemen sitelerimize kağıt gönderirsekle tehdit ediyorlar. Onlar da haklılar aslında, "emanet eşyaya hiyanet olmuz".»

Bu sorunlara daha da çeşitlendirmek biz de zor değil. Arkadaşlarımın bu kadar bile ayrımcı bakış açısının kız yurtlarına nasıl yansıdığını göstermek için yeterli. Yurtta kalan genç kızlar sorunlarına oldukça duyarlı ve kaynağına da biliyorlar. Bu bilincin bir sonraki aşaması çözüm aramak. Çözüme giden yolu bulmak sabırı olacaktır. Çözüm bununla gelmekten, birlikte mücadeleden geçiyor.

Çalışmamız sürecinde en çok konuşulan konulardan biri de kadın sorunudur. Ocak-Şubat 88 sayımızda bu konuya dergimizin sayfalarında daha düzenli olarak yer vermeye başlayacağımızı yazmıştık. Ayrıca bu konudaki tüm görüş ve önerilerin bizlere yansıtılmasıyla tartışmaların yürütmenin artacağı görüşünde olduğumuzu da belirtmiştik. Geçen aylar içinde konuya ilgili okurlarımızdan mektupları almaya başladık. Bu sayı Konya İmam Hatip Lisesi'nde öğretmen olan bir okuyucumuzdan gelen mektubu sütunumuzda yer vermeye çalışacağız. Bu mektupların açılmasıyla, sorune farklı bakış açılarının daha iyi kavranıp rengini bu mektuplara olanaklar ölçüsünde taşıyacağına inanıyoruz.

8 Mart'a ilişkin yazınızı bazı endişeyi oluşturmakta. Kadın sorunu (erkek sorunu yok mu?), geçmişte tartışıldı, bugün tartışılıyor, yarınlarda da tartışılacak. Ama tartışmalarda kimi konuların artık aşılması ve konuya çözülülük temel ilkesinde yaklaşımın artık bırakılması gerektiğine inanıyorum.

Doğa tasarımımızı erkek ve dişil olarak sınıflamıştır, bu durumda suç hangi cinse ait?

Kadınlar sömürülüyor ve ezilmiyor (devletin size göre erkekler tarafından) diye sürekli slogansal bakışımak, asıl sömürücü gücün sermayenin gücünü (her alanda) yıkarak olmayacak? Konuya aborttan mı? Pembe-yeşilerle birlikte, demokratik sol güçlerle de aynı düşünceleri (ler) izlemeleri (belirli konularda) yanlışı değilmi?

Bağımsız kadın örgütlenmesini ve özellikle siyasi partilerin kadın kollarını oluşturmaları bence yanlış. Geçmişteki siyasi partilerin durumu iyi incelendiğinde durum ispat olacaktır. (Bağımlı de E. İşbilir de Kadın Bakanlığı kurmağını söylüyor.) Varolan kelenekçi ulak anlayışı sürekli kadını erkeklerden uzak tutuyor, bizlerde erkeklerden kadını uzaklaştırmaya çalışıyoruz. Aileda eşimin otoriteli anlayış varsa (otoriteli mi olmalı?), bunun bu çağa erkekle ede ağırmak yanlış.

Tezi ve antez sonuçlarına hep karşı olmuşumdur. Varolanı durağan bırakılıştı ve yapıyı (olayı) çok yönlü bakmadığı için. Geçmiş fikirlerdeki öneklerine tüm geçişi yorumladığı gibi nedenlerini de yorumlıyor. Kadınların toplum içindeki statülerinin erkeklere göre yeri olmadığı da söylenemez. Kimi alanlarda daha ileri de. Kadınlar uygun olmayan koşullarda çalışıyorsa, yani bağımlıdan erkeğin bir eli yağda bir eli balda değil.

"Eşit işe eşit ücret" sistemi de yanlış. Aracılık sorumluluğunu kadınların üzerinden alalım, erkekleri doğumunda başlayalım böyle mi? Kadınla erkek herşeyde birlikte ama herşeyde EŞİT DEĞİL. Eşit de olmamalı.

Sorun (lar) ancak eğitimden geçecek ve oyunuyla Roman çözülecek değil.

Mektubun YARIN sorumlularına dostça bir uyarı olsun inanıyle, sevgi ve dostlukla.

Değerli okuyucu,

YARIN, tüm görüşlerini ülke getirerek, karşı görüşlerle yeniden ve tamamıyla polemikler yerine, sorunların çözümüne yönelik yapıcı tartışmaların zirvesi yeriyor. Mektubunuza aldığımız zaman özellikle böyle bir tartışma ortamının doğması nedeniyle sevindik.

Gelelim eleştirilerinize: Diyorsunuz ki, kadın ve erkek iki ayrı cins. Ancak biri diğerinin "karşı" cinsi değil. Her iki cins birlikte aynı içinde yaşamalı. Bunun temel kopulu da eşi olmalıdır. Diğer bir tarafa da bizim, kadınların erkekler tarafından ezildiğini söylememiz! Yanlışı dikkatli okursanız, temel çelişkinin insan yaşamıyla kapitalizm arasında oldığunu vurguladığımızı görecektirsiniz. Feministlerle sol güçlerin zaman zaman aynı düşünceleri savunmaları bakış açılarımın aynı olduğuna göstermez. Kaldı ki, esas olan kadın sorununun varlığını yaşayıp bir oranda ortadan kaldırılması mücadelesinde birlikte olma kopulunun değerlendirmesiyle.

Bizim bağımsız kadın örgütlenmesinden anladığımız, hiçbir konuda görüş belirtmeyen, tarafsız kalan bir örgütlenme değildir. Örgütsel bağımsızlıktan anlaşılan hiçbir zaman yaşamın bütünselliğinden uzak bir yaşamın olmamalıdır. Yaşamın iş genel mücadelenin bir parçası olarak algılanmalı. Yalnızca genç kız ve kadın olmakla kişisel kurtuluş olmamalıdır. Genç kız ve kadınlarla ortak mücadele platformlarını oluşturmalarının maddi temelidir.

Annelik eibnelik sorunu bir ödev ve sorumluluk olarak düşünülmelidir. Bu süreç içerisinde kadına daha fazla yük düşmektedir. Ancak tüm çocuk bakımını yalnızca kadının yüklenmesi ve kadının yaşamı boyunca diğer üretim süreçlerinde geri kalması mantıklı değildir. Kadının yeniden üretim sürecine katılabilmesinin koşulları yaratılmalı, çocuk bakımı nedeniyle bütün yaşamının evde tıpanmak geçmesi önlenmelidir. Sosyalist toplumlarda, örneğine toplumsal bir görev olarak sahip çıkılmakla ve kadının çocuğuyla geçirmek zorunda olduğu dönem boyunca, devlet kadına ücret vermekte ve iş olmasına gücünü etmektedir. Daha sonra ücretsiz üretim sürecine döndüğünde çıkmazın bakımını kullanan kişiler aracılığıyla, kadının yükü hafifletilmektedir. Tek bu süreç içinde, annelik ve babalık görevlerinin yerine getirilmesi aynı ortak sorumluluklar yüklet kadın ve erkeğe. Bunları birbirinin yerine koymak, babalık görevlerini de annaye yüklemek ne denli olanaksız, çocuğun müdür derslerinde kalıp konuşmasında annenin ve babanın eşit sorumluluk ürününü ve gerçeğini kabul etmemek de o denli hatalı olacaktır.

Sosyalist toplumlarda, kadının "kadın" olmakın kaynaklanan ikinci sorunlarının sürdüğü yerlikleri gözlemiyor. Çünkü sınıfsal yönü yadsınmayacak bu sorun, toplumsal boyutla tekrarlı dönüşümler için kaçınılmı bir mücadeleyi de zorunlu kılıyor.

DİYARBAKIR'DA İŞKENCE...

Gözaltında Kızlık Muayenesi

19-20 Martta, Diyarbakır'da yaşanan bir uygulama herkesin tüylerini ürpertecek niteliktey-di. Gözaltının ayrılmaz bir parçası haline gelen işkence, kız arkadaşlarımıza yapılan "kızlık muayenesi" ile yine bir boyut kazandı. Valiliklere gönderilen genelgelerle de bu insan haklarına aykırı uygulamanın yolu açılmıştı. İnsanlar folklor şeni ağzından, çay bahçesinden gözaltına alınıyor ve zorla "kızlık muayenesi" yapılıyordu. Gerekçeleri ise "güvencemiz için muayene yapıyoruz" oluyordu.

Diyarbakır'da 19-20 Mart'ta pankart asma olayı üzerine 30 öğrenci gözaltına alınmış ve aynı gün beş kız öğrenci, Diyarbakır Kadın Doğum Hastanesine götürülmüştü. Poliklinik Cehenneme şu kayıtlar yapılıyordu: "Sakine Fidan 0.8.058, Güldane Çelik 0.8-059, Güler Sarıhançer 0.8-060, Feride Altın 0.8-061, Canan Tanrıkulu 0.8-062". Muayene sonucu kayıtların karşısına ise "Adı geçenin yapılan muayenesinde kızlık zarı sağlam bulundu, fiili livataya ait bir iz bulunmadı" yazıyordu.

Canan Tanrıkulu ve Sakine Fidan arkadaşlarımız keyfi uygulamayı şöyle anlatıyor:

Canan Tanrıkulu: "Faltlar toplığı vardı. Orada arkadaşlarla oturduk, sohbet ettik, çıkarken aldılar. Bizimle beraber yirmi-otuz kişi vardı. Bunlardan beşi boyundı. Emniyete götürüldük, niye götürüldüğümüzü biz bilmiyordık, sorduk söylemediler. Ertesi gün kadın doğum hastanesine götürdüler. O sırada bir boyan doktor bizi muayene etti. Bakire olduğumuzu, tespit içinmiş. Muayene edilmiş olmamıza yadırgamamıştık; sordık, polisler de "güvencemiz için muayene yapıyoruz" dediler. Biz itiraz etmiş olduk, buna hakkınız yok dedik, onlar da bana gerek var dediler. Ben bir gün tutuşma sonu sağlık ocağına götürdüler, orada da işkence yapılmadığına ilişkin muayene yapıldı.

Sakine Fidan: "Ben yirmi Mart'ta arkadaşlarla çay bahçesinde oturuyordum. Sivil giyimli, elleriyle telsizler olan polisler geldi. Neden gözaltına alındığımızı bilmiyordık, sordık söylemediler. Sonra bir olayla ilgili gözaltına alındığımıza ilişkin yazı getirdiler. İmzalamamızı istediler. İlgim olmadığı için imzalamak istemedim. İmzalamam gerektiğini söylediler, ordabilci küfür ettiler sonra imzaladım. Bize işkence yapılmadı ama erkek arkadaşlara yapılmış. Elektrik verilmiş, arkıyo almışlar. Ben kızlık muayenesine karşı çıktım. Ailemin yanında olmanızı istedim. Benim izinim olmadan böyle bir muayenenin yapılmayacağını söyledim. Bana "cahilsin bir de fakültede okuyorsun, senin iyiliğin için yapıyoruz" dediler.

Nihayet kadın doğuma götürüldük, muayene ettiler, rapor hazırladılar. Bize sorulan bakire olduğumuzu dahi söylüme gereğini duymadılar. Sonra çevik kuvvete götürdü, ilik. Beni babama karşı kullandılar. Babam da Diyarbakır'da tutukla bulunuyor. Kızına işkence yapamı dediler. Beni hiç gerekçesiz, suçsuz onbir gün gözaltında tutular.

Diyarbakır Valisi Hamdi Ardıdlı ise sorulan şöyle yanıtlıyor: "Siz bütün bunları iddia ediyorsunuz. Ben de işlemiş yapılmadığım video bantlarından göstereyim. Derlenin polisine ihbar edilmiyor. Buna karşın polisin bu uygulaması normaldir."

SHP Milletvekilleri olayı TBMM'ye götürüyor ve tutanağa yapılan kızlık muayenesinin de bir işkence olduğunu belirtiyorlarda. SHP Milletvekili Kamer Genç olayın farklı bir yönünü de vurguluyordu: "Hasan onur ona ezdiğiyan bu muayenenin devlet valisi tarafından normal karşılanması hayret ve ürküle bakılması gereken bu kazusur. Türkiye Cumhuriyeti'nde insan onurunun yok edilmesi sonucunu doğurur. Bu yollu bir şok onarım gençlerimizin namuslarının da elinden gelmesi sonucunu doğurabilir. Zira Türkiye Cumhuriyeti'nde hergey olabilir. Polisler doktorlarla anlaşabilir. kız olan kişiye kadın raporu alarak karabollarda tec avaz edebilir lar. Bizim istediğimiz artık bu ilkel davranış ve zihniyetin yok edilmesidir. İşkenceyi kaldırdığımı belirten sınırla söyleyen ANAP iktidarının yapılışı bundan daha ağır işkence olabilir mi?"

İşkence gören insanlara adli tabiplerin sağlam raporu vermesi sık yaşanan bir gerçek. Doğumevlerinin de yanlış rapor vermesi bunlara göre olası bir durumdur. İnsan onurunun kabul edemeyeceği bu tür uygulamalara karşı sessiz kalamamız. Rejimin gerekde insan haklarına ve özel olarak da kadın-erkek eşitliğine bakışının somut ifadesi olan bu uygulamayı kınıyoruz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Devr-i şahanelerinin saltanatı

"Turgut, turgut, turgut, allahü ekber, allahü ekber, allahü ekbar" Ümmelimizin törensel geleneğince yeni doğan bebeye adı tıısıdandır. Bu mutlu olay 1927 yılının 13 Ekim'inde olur. Şimdi biraz dikkal, yukarıda adı geçen şahıs 60 yıl sonra evliyalığını ilan edecektir. Kâh orada kâh burada "demakki ben bir evliyayım" diyecektir. Turgut demesine diyecektir ama muhalliileri durur mu; hemen, öle dünyaya gideyazdı, sinirleri biraz gevşedi söylantisini yayacaklardır. Ortalıkta bir kaos, bir muamma, bir bilmace vardır. Eğer evliya isa evliyadır. Peki ya evliya değilse? İçimizdeki şeytan yerinde rahat durmaz ki, en iyisi geçmişe bir soru gönderip yansımalarını almaktır.

Ey ahali, 1927 yılının 13 Ekim'inde doğan çocuğun başında hâleler var mıydı? Bu uhrevi kişi gözünden ışıklar saçıyor muydu? Yer yarıtıp göküzüne kaynar sular lışkırmış mıydı? Gerçi ulu orta sorulen sorulara de kimse yanıt vermez. Ne ki, insanoğlu yaşadıklarını akartmanın, geçmişe gönderilan sorulara yanıtlar bulmanın yollarını da yaratmıştır. Kulaktan kulağa dolaşan masallar, öyküler, loprek tablellere kazılmış akibatler yanıtlarımızın g'izlendiğikovuklardır. Çıkarıp bulmak bize düşer. Kaldı ki, aşağı mezopotamyalılar uhrevilerin dünyaya gelişlerini sezinleme yeteneğine sahip insanlardır. Yüzlerca yıl tanrı-krallar, mehdiler, peygamberler, şıhlar, dervişler, yatırlar, evliyalar ve benzeri uhrevilerle yaşamışlardır. Yaşanmışlıktan çıkarsananlar, kulaktan kulağa, kuşaktan kuşeğa loprağının rengini alan bir nehir gibi çağıldamıştır. Ya bir misalcı gelmiş, allahın dünyaya bir elçi göndererek işleri hak yoluna sokturacağını anlatmış ya da bir tanrı-kral cam kürede, talcısının yazgısını okuması üzarine, yeni doğan tüm babaları boğazlatarak geleceğini kurtarmaya çabalamıştır. Şimdi durup 1927 yılı 13 Ekim'ine baktığımızda yazılı terihten göze, sözlü tarihten kulağa dağan hiçbir doğaüstü olay yoklur. Ve doğa yukarıda adı geçen şahısı bildiği gibi düşe kalka, salya sümük başığında salamıştır. Demekki kahramanımızın uhreviliği sonradan olmadır saptamasını yaparken karşımıza bir sıpa çıkar. Bilindiği üzere hayvanatlar hisli yaratıklardır. Dünyevi ve uhrevi olanı hemen ayırdedebilirler. İşte böylesine hisli bir dünyaya sahip hayvanlar alaminin üyesi olan bir sıpa bir gün Turgut'la karşılaşır. İkokulu yeni bitiren Turgut Silifke'ye gitmak için otobüs beklemektedir. O zamanlar şimdiki gibi boltuk nerde? Zaman ihracatın hayaline ödenen pare gibi akmaktadır. Turgut beklemekten bazmıştır. Arkadaşının sıpayla Silifke'ye gitme önerisini kabul eder. Sıpanın semerine keyifle kurulmuşlardırki aniden huysuzlanan hayvanat "aman bre!" demeye kalmadan Turgut'u yarle bir eder. Eyvah ki eyvah koi kırılmış kemik eti yarıp dışarı fırlamıştır. Anlaşılan sıpa bir uhrevi ile ilişkiye girmenin heyecanı içinde ne yapacağını şaşırarak huysuzlanmıştır. Sıpanın heyecanı aslında Turgut'un atın yazısı olsa geraktir. Kırıkçı, çıkıkçı, doktor mekiğl sonrası Turgut'un kolu arızalı kalır. Askeri okula giderek teyyareci olma özlemi ruhunun derinliklerine gömülür. Ne ki, o sıpa olmasa bir tayyare paşası olarak vatanına hizmet edacek olan Turgut'un başvekil oluşunu ve evliyalığını göremeyecektik. Demek ki Turgul ve sıpanın karşılaşması hayrın ve şerrin allahtan geldiğine İmanının bir sınavıdır.

Allahtan başka kimseden kokmayan Turgut, alın yazısının rüzgarıyla uçan bir kuş gibidir. Yuvasını İTÜ Elektrik Mühendisliği bölümüne kurar. Problem çözme tutkusu ve hesap yapma hünarl onu ders kitapları arasına gömer. Kitaplardan başını kaldırdığında mescite gidip gelmekledir. Bir vaizin oğlu olmasına karşın namaz kılmayı İTÜ'de öğrenir. Bu İam bir evliyalık belirtisidir. Tarihe adını yazdırmış ulrevilar, uzunca bir süre ruhlarında oluşan İırtınaların nedenini anlayamadan yaşamışlardır. Zamanla diğer insanlardan eyrı olduklarını duyumsadıklarında hitabellari güçlüye uhrevi olduklarını ilan elmişlardır. bu becerlyi gösteremeyenler ise çağın koşullarına göre ya yakılmışlar, derileri yüzülmüş, ya da müzik ve ilaçla tedavi altına alınmışlardır. Turgut yine evliyalığının ayırdında değildir. Namaz seyri seferleri sırasında Erbakan biraderi ile tanışır. Okulun kimi koridorlarında Demirel biraderler de gözükmektedir.

O sıralar Demokrat Parti kurulmuştur. Turgut'un fikrl - yabpartinin fikriyatı ile örtüşmektadır. özgürlüğe aşık ruhuna İsmel paşa'nın baskıcı yönelimi ağır gelmektedir. Hele İkele maneviyatçı-mukaddesatcı Fevzi Çakmak paşanın cenazesine hükümetin İlgisiz kalışı tüylarini diken dikendiken edecektir. Derhal hükümeti kınamak İçin sokaklara İırlar. Turgut'un ruhunda haksızlığa karşı duran, garipiere yardım eden kıvılcımlar birbirl ardına çakmaktadır." Anadolu'nun bağrından kopanları İstanbul'a alıştırma kulübü'nü kurar. Bu bir evliya duyarlılığı değil midir?

Okul biter, Demokrat Parti iktidara, Turgul Elektrik EtüD İşleri'nde görave başlar. Küçük Amerike modası başlamışlır. Na ki, nasıl Amerika olunacağı bilnmamektedir. Filmlerden alınan mesajlar yetersizdir. Mukaddesatcı-maneviyatcı gençler amerikan modasının ayrıntılarını öğranmek için Amarika'ya gönderilmektedirler. Bilgi ve görgülerini arttıran mukeddesalcı-maneviyatcı gençler Teksas uygarlığının uzmanı olarak vatanlarına dönerler. Na de mengişlardır acaba?

Turgut EEI'lerinde işbaşı yapar. Su İşlari Genel Müdürü Süleyman Demirel'le tanışır. Birbirlerini anlamaktadırlar. Ne de olsa Teksas uygarlığının uzmanlarıdırlar.

İşte İam o sıralarda Turgut'un yüreciği kıpırdamaktadır. Nişantaşı Kız Lisesi mezunu Semra'yı her gün İş yerinde gördükçe hisli duygular İçine düşmaktedir. Gizlica odasına girip elektrikli aletleri bozmakta çağrınca da gidip onarmaktadır. Semra da bu hamarat arkeğe giderek ısınacak, yüreğinin kapılarını ona açarak aşkına karşılık vereceklir.

Turgut ve Semra aşklarının meyvelerini toplarken, Demokrat Parti iktidarı yaprak gibi titremektedir. Toprağı bol olsun rahmetli Manderes kendisini evliya ilan almıştır. Çevresi de onun avliyalığına İnanmıştır. Ne ki, Menderes'in evliyalığı burjuva fraksiyonlar arasındakl hegemonya kurma çatışmasını önlemeye engel dağildir. Siyasal karşaşanın sonunda Demokrat Parti iktidardan alaşağı edilir.

Turgut bu altüst oluş sırasında ordinat okulunda yedeksubaydır. Süleyman abisinin de komulanlığını yapmakla ve askerlik sanalını ona öğretmektedir. O günden sonra ne zaman darbe olse beraber olacaklardır. Sanki bir alın yazısıdır bu.

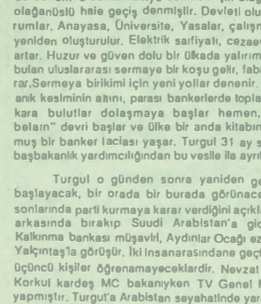

Askerlik dönüşü Turgut'u ODTÜ'de matematik öğretirken görürler. Memleket sorunları ile İlgilenmektedir. Bu ülkadakl har altüst oluştan sonra Sem Amca kafasındakl kürt sorunu çözümünü iklidariara bir kez çıllatır. Turgut'un kafasındada bir çözüm vardır. Sanki Sam Amca'nın kafasındakiyle örtüşmekledir. İsmel paşanın gözleri yuvalarından fırlar. Günlar birbirini kovalamakladır. Siyasal sorunların çözümü giderek eğriaşmakledir. 1985 yılında başbakan olan Süleyman abi Turgut'u özel danışmanlık makamına olurtur. Turgul bu makamda göz doldurmuş olmalıdır ki 1966-71 yıllarında DPT'ye müsteşer olarak çalışacaktır. Planlama dairesi etaerkil bir aile ocağı gibidir. Kerdeş Yusul, kayınbiradar Mehmet Yeylnmen, dayıoğlu 'koca kala' Hüsnü, gül suyu kokusu, tesbih şıkırtıları, takunya tıkırtıları arasında memlekat sorunlarına çözümler gelirmaktedirler. Turgut ekonomik canlanma için İaşvik tedbirleri gerektildir der. Teşvik almak İçin İziblilite raporu hazırlatmak garekmaktedır. Raporu uzman bir kişi ya da kuruluşdan almak garekmekladır. Bu yaratıcı sürec İçinde aş, dost, akraba, din kardeşi emeklerinin karşılığını alacaklardır. Ne kl, şer güçlar gözlerini bir anda planlamaya dikerek ortalığı bulandırmak İsleyeckleridir. Ya hacı Turgut devletin paraları nerelere gitmektedir, cevap ver bakalım diyeckleridir. Neyseki, Süleyman abinin pertisi mecliste muhalifleri darmadağan ederek soruşturmayı savuşturacaktır.

İMF uzmanları allerinde çantalarıyla gelmişlerdir. Turgul, Süleyman abisi ve uzmanlar arasında denge sağlamakla meşguldur. Derken bir ekonomik önlemler paketi hazırlayıp Süleyman abisinin elline verir, O sıralarda paşalar, siyesal uyanış ın ekonomik galişmeyi aştığına karer varmışlardır. İki düzeyi aşitlemek İçin bir adet darba yaparlar. Süleyman abi şapkayı elir gider. Turgut planlama koridorlarında bir sürelakunya tıkırdalır. Kulağına, askerlerin kendisine öfkelendiği söylentisi gelmekledir. Heman Amarika'da bir İş bulur, uçağa binmek özere, alana geldiğinde kırmızı diplomatik pasaportunun işe yaramadığını görür. Askerler onu alandan geri çevirirler. Kısa süre sonra uçar gider. Dünya Bankası, ülkasinde kıymetli bilinmeyen bu evliyaya kucak açar.

O günlerde Dünya Bankası Fredman'ın "Kapitalizmda özgür piyasaya gerek var, özgür politik ortama gerek yoktur" tezi üzarine ayrıntı çalışmaları yapmaktadır. Bu çalışma tarzına göre, devlet emek piyasasını - ucuzlatacak, yabancı sermayeye her türlü güvancayi verecek, uluslararası İşbölümünda ülkesina düşen İşlavinin yarine galirlimesi İçin sınıfları İkna edecektir. Latin Amerika deneyim alanı olarak seçilmiş, İlk veriler sermaye biriktirine yani kan sağlandığını göslermiştir. Turgut da birşayler öğranmektedir. İnsan çalışığı yerde olup bitenlere kulak kabartmadan edemez neda olsa. Fredman'ın tezlarinda ordu, korumak va kollamak görevlni ayrıntılandırmıştır. Ordu, dış düşman paronayasından kurtulup, görünan, efe tutulur İç düşmana gözlerini dikmişlir. Turgut ülkasine dönmeye hazırlanırken bir kulağı ile de kardeşlerinin yaşam çizgilerini İzlemektedir. Kardeş Bozkurt Yusuf planlamada, Korkut kardeş kâh planlamada kâh politikadadır. Ekip tamamdır.

Turgut'u getiren uçak daha havalanmadan burjuvatar bu kıymetli yöneticiyi holdinglarinin başına getirmak İçin yarışmaya başlamışlardır.

Kişliliğindakl gizem onu saçkinlaştırmekledir. Turgul, gelir gelmez birçok İş yapar. Ancak bunlardan kimileri, onun avliyalığının sezintileridir. 1951 yılında kurulmuş olan İlim Yayma Camiyalini 1973 yılında İlim Yayma Vaklı adı ile yeniden organize eder. Kurucuları Yusuf Türel, Turgul ve Korkul Özal, Eymen Topbaş, İbrahim Bodur, Salih Tuğ, Nevzat Yalçıntaş, Süleyman Yalçın, Ayhan Songar, Fahrettin Kerim Gökay, gibi mamlakallmizin müstesna ideologları ve İlkir adamlarıdır. İlim Yayma Vaklı ile Aydınlar Ocağı aillı ostlüdür. Rastlantı bu ye, vakıf yöneticileri İla ocak yöneticileri hemen hemen aynı kişllerdir. Binalar ve yönalicilar İç İçe olunca vakıf ve ocağın amaçlarınında birbirleri İçre olması doğaldır. Ocak amacını, "Türk'ün mlllî ve manevî değerlerinin neler olduğunu; Türk'ü Türk yapan unsurların neler olduğunu ortaya koymak ve bunların değerini Türk aydınına anlatmak"tır diye belirlamlştır. Vakıf da, "İlk ve orta ağıtım salhasında vaya Onivaralta sıralarında okuyan çocukları daha çok manavî dağerlere hizmet edecek onlara bağlı olan öğrenciler olarak

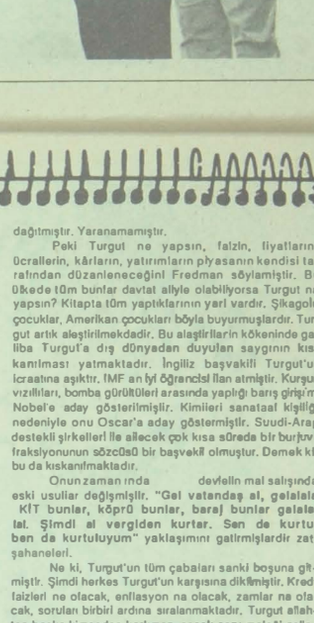

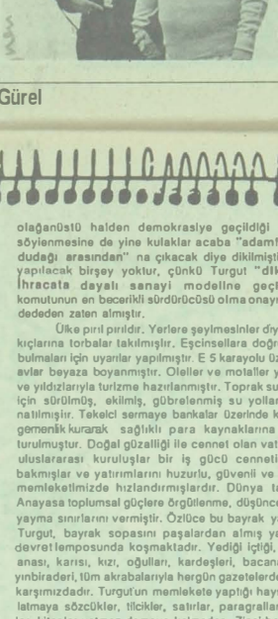

Taner Gürel

yetiştirmek. Maddi ve manavî olarak parayla, yurtlar ve kitap alma gibi yardımlarla" destekelemek amacıyla amel İşlemektedir. Yukarıda adı geçen şahısların konumlarına bakıldığında, bir burjuva fraksiyonunun yayılım İçinde olduğu sezintenebilir. Belki da, bugünkü tartışmaların kökeninde bu girişimler ve yönsamaları yatmaktadır.

Turgut vakıl İşler'yle uğraşırken, bir yandan da Sabanci'nın koordinalörlüğünü yapmakladır. Ne ki, onun kafasında bambaşka İşler vardır.

24 Şubat 1975 tarihli ticaret sicil gazetesini okuyanlar SİLM şirketinin kuruluş haberiyle karşılaşırlar. Şirketin amacı: "İthalat, ihracat, ticari temsilcilik ve ticaret yapmak. Yatırımcı ve sanayicilare dış pazar alımlarında en uygun şartlarla imkan gelirici danışmanlık hizmeti sağlamak. Yerli ve yabancı şirket temsilciliğini, dağıtıcılığını ve pazarlamaamı yapmak, fizibilite araştırmaları yapmak. Bilgisayar sistemleri ve İşletlimesi konusunda gerekli hizmetleri yapmak. Yabancı sermayeli kuruluşlara, İhlisaslaşmış hukuk hizmeti danışmanlığı sağlamak"tır. Şirket ortakları Turgut Özal, Erol Aksoy, Zeki Aytaç, Semra Özal, Yaşar Tunagör, Mehmet Yayınman'dır. Şirketin amacı Turgut'un yaşam çizgisidir. O günden sonra tüm İşleri yabancı şirkettere İhtisaslaşmış hukuk hizmeti danışmanlığı ve yol gösterici İğ Üzerine kurulacaktır. İnsan akmeğini -görüldüğü gibi- taşt an çıkarmaktadır. Turgut, yabancı şirketlerin bir anlamda temsilcisidir. SİLM şirketi bu amaçlar doğruttusunda Asil Çelik çelik tesisleri ve Brutrak traktör fabrikalarının kuruluşunu sağlar. Turgut yaptığı İşi sonuna dek götüren bir adamdır. Kendisi Asil Çelik'in başına, kayınbirader Malimel de Brutrak yönelimine girer ler. Rastlantı bu ya, Korkut Kardeş de hükümette Tarım Bakanıdır. Brutrak'a traktör parçası İthal İzni çıkar. Nasıl olduysa olur, Brutrak hastatanı. Asil Çelik çelik tasisleri, ordunun ve cezaevlarinin özelleştirilabileceği nabız yoklamaları yapılırken devletlaştirilecektir. Şirketin leknoloj'yi yanlış seçiğî söylentisi ortalığa yayılır. Bir kez daha Turgut hayrın ve şerrin allahtan geldiğine imanın sınavından geçar.

Ticarel sicil gazetelerini meraklılar okuduklarında sıkılmazlarmış. Sıkıntısız meraklıların fısıddıklarına göra, 30 Kasım 1976 tarihli gazateda Ege Metal şirketinin kuruluşu varmış. Amacı da SİLM'in ana fikrina uygunmuş. Ortakları Turgut Özal, Zeki Aytaç, Ekrem Pakdemirli, Hamdi Boyacı, İrfan Akçay'mış. O zamanlar şirketin ortaklarını dan kimilerinin Nakşibendi olduğu İleri sürülmekleymiş.

Söylentiler kulaktan kulağa yayılırken Turgut siyasat yapmaya karar verir. Erbakan kardeşinin partisindan İzmir adayı olur. Ne ki halk onu anlamaz. Özülmesin diye hacı Turgut'u MESS'e başkan yaparlar. Hacı baba ikide bir grev yaparak üretim sürecini sekteye uğratan, zam isteyerek maliyet artışları yaratan ve enflasyon canavarını körükleyen İşçilere bir evliya tavrı ile mesaj verir, "aira bana da gelecektir." Turgut, Dünya bankasında öğrendiklerini anımsamaya başlar. Devletin daralması garekmektedir. İthal İkamesine dayalı sanayileşme çökmüştür. Yeni yollar vardır. O yollara girmek İçin politikacılar aiyasal hırsları nedani İla kaypak davranmaktadırlar. Ülke siyasal çalkantılar İçindedir, Yağ yoktur, su yoktur, mazot yoklur, şeker yoktur. Hükümetler İkide bir dağılmaktadır. Çanakkale savaşlarından bile çok İnsan ölmüştür. Darken Süleyman abi başbakan olur, MESS'deki İcraatını beğendiği Turgut kardeşini danışmanlığına getirir. Gözler Süleyman abinin şapkasında, kulaklar ABD senatosunda okunan raporlardır; "Türkiye'deki kronik siyasi İstikrarsızlığın sona erdirilmesi İçin askerler geleneksel olarak düzen ve İstikrar İçin bir güç olerak görülmektedir." 3 kaz hacı Turgut, Süleyman abisine 24 Ocak kararları diye anılan meşhur kararları hazırlar. Askerler istikrarı va düzeni sağlayacakları bir günü takvim üzarinde belirleme çalışmalarındadırlar. Turgut'un önlem paketi tanışılırken, Süleyman abi İle Ecavit arasında bir düdük tartışması sürüp gitmakledir. Ve düdük çalar, Süleyman abi şapkayı alır gider. Na kl, bu gidiş eski gidişlere benzemez, Güney Afrikalı ahali gibi siyasal haklarından yokaun kalır, Turgul'a Süleyman abi bir darbeyl de böylece birlikte yaşarlar.

Askerler Hacı Turgut'u bu kaz severler. Memleketimizin temel direğl Vehbi dede de Turgut'u tanıyan seven bir büyüğümüzdür. Çağımızın büyük entellektüellerindenbiri olan Kenan paşaya bir name yollayarak şöyle der; "Turgut dahl dağıldır ama mevcutlar İçinde meseleyi en İyi bilenferdendır." Demekki Vehbi dedenin kulağına Turgul'a İlişkin çeşitli rivayetler gitmişlir. dere geçerken binici dağıştırmak istememektedir. Turgut'da o sıralar ekbine, "Çocuklar, bakarsınız 12 Eylülden sonra bu programı çok daha iyi yürütebilirlız. 12 Eylül bizim yapamadığımız pak çok şayl yapma İraatını vaerebilir. Askerlerin bizden çok farklı düşünmadıklerini hissediyorum. Biz anarşiden, parlamantonun çalışmamaasından neler çektik. Şimdi bu adamların İki dudağıarasındançıkan söz kanun olacak. Grev hikayesi falan yasaklanıyor. Yani daha rahat çalışma durumu çıkabilir bundan sonra" diyecektir. "Askerlerin bizden farklı düşünmediklerini hissediyorum'daki his var ya, İşle bu his, ancak bir evliya sezgisi olabilir. Çünkü o istikrar, huzur ve güven ortamında Turgul'ian başka askerlerle aynı hisleri hissedecek çok az kazazede vardır ortalıkta. Darken "adamların İki dudağı arasından çıkan söz kanun" olmaya başlar. Bu dönem e demokrasiye dönmek İçin olağan halden olağanüstü hale geçiş denmişlir. Devleti oluşturan kurumlar, Anayasa, Üniversite, Yasalar, çalışma yaşamı yeniden oluşturulur. Elektrik sarfiyatı, cezaevi giderleri artar. Huzur ve güven dolu bir ülkada yalırım olanakları bulan uluslararası sermaye bir koşu gelir, fabrikalar kurar. Sermeya birikimi İçin yeni yollar denenir. Halkın uyanık kesiminin altını, parası bankerlerde toplanır. Ufukta kara bulutlar dolaşmaya başlar hemen. "Batan balanı" devri başlar ve ülke bir anda kitabına uydurulmuş bir banker İacisası yaşar. Turgul 31 ay sürdürdüğü başbakanlık yardımcılığından bu vesile İla ayrılır.

Turgul o günden sonra yaniden gezginciliğe başlayacak, bir orada bir burada görünaceklir. 1982 sonlarında partı kurmaya karar verdiğini açıklar. Soruları arkasında bırakıp Suudi Arabistan'a gider. İslam Kalkınma bankası müşavirl, Aydınlar Ocağı ezası Nevzat Yalçıntaş'la görüşür. İki İnsanarasındane geçtiğini İlgisiz üçüncü kişiler öğrenamayeceklardır. Nevzat Yalçınlaş, Korkut kardeş MC bakanıyken TV Genel Müdürlüğü yapmıştır. Turgut'a Arabistan seyahatinde yardımcı olur. Turgut, Cidde'de İslam Konferansı Sekreleryası, Dünya İslam Birliği, İslam Kalkınma Bankası yetkilileri İle hasbıhalde bulunur. Oradan Amerika'ya uçar. Hükümet üyeleri, Dünya Bankasındaki çalışma arkadaşları, İMF yalkilleri İle hayat üzerina sohbet eder. Sabahları arken kalkıp İlmnaslik yapıp kilolarını atar ve memlekalne geri döner.

20 Nisan 1983 günü bir fakirhaneda İlim Yayma Vaklı ve Aydınlar Ocağının müstesna azaları Nuh Kuşçulu, Eymen Topbaşı, Süleyman Yalçın, Yusuf Türel ve Turgut memleket meselalerini konuşmaktadırlar. Turgul, Yusuf hocasına "ne yapayım" dar. Yusuf hocası da "bu yükü airtlayacak senatn" der. Turgut Kenan paşaya çıkar, partı kurmak İçin izin İster, Paşa istibbarat yaplırmış, Turgul'un ancak yüzde 5-10 oranda oy alacağını saptamıştır. İzin verir, 6 Kasım gece yarısına doğru sandıktan Turgut çıkar. Oy aayımı bittiğinda olağanüstü halden demokrasiye geçildiği söylenir söylenmesine de yine kulaklar acaba "adamların İki dudağı arasından" na çıkacak diye dikilmiştir. Ne ki yapılacak birşey yoktur, çünkü Turgut "dikkaaat! İhracata dayalı sanayi modeline geçiflecek." komutunun en becerikli sürdürücüsü olma onayını Vehbi dededen zaten almıştır.

Ülke pırıl pırıldır. Yerlere şeylmesinler diye atların kıçlarına torbalar takılmıştır. Eşcinsellara doğru yolları bulmaları İçin uyarılar yapılmıştır. E 5 karayolu üzerindaki avlar beyaza boyanmıştır. Oteller ve motaller yıldızlarını ve yıldızlarıyla turizme hazırlanmıştır. Toprak sulu ziraal İçin sürülmüş, ekilmiş, gübrelenmiş su yollarıyla donatılmıştır. Tekelci sermaye bankalar üzerinde kesin e - gemenlik kurarak sağlıklı para kaynaklarına kavuşturulmuştur. Doğal güzalliği ile cennet olan vatanımıza uluslararası kuruluşlar bir İş gücü cenneti olarak bakmışlar ve yatırımlarını huzurlu, güvenli ve istikrarlı memleketimizde hızlandırmışlardır. Dünya tallisi bir Anayasa toplumsal güçlere örgütlenme, düşünce ve fikir yayma sınırlarını vermiştir. Özlüce bu bayrak yarışında Turgut, bayrak sopasını paşalardan almış yap-İşlet-devret temposunda koşmaktadır. Yediği İçtiği, giydiği, anası, karısı, kızı, oğulları, kardeşleri, bacanağı, kayınbiraderi, tüm akrabalarıyla hergün gazetelerde, TV'de karşımızdadır. Turgut'un memlekete yaptığı hayırları anlatmaya sözcükler, tilcikler, satırlar, paragraflar, sayfalar, kitaplar yetmez demeye kalmadan, Zincirbozan zorunlu tetlilindan dönen Süleyman abinin sesi duyulur. "Bu memleket 1930'lar Almanyası gibi yönetilmektadır" diyecektir. Eyvah ki eyvah, şimdi bu kadar yıl huzur güven ve istikrar İçinde yaşamanın adı 1930'lar Almanyasında yaşamak mıdır? Bilindiği üzere o yıllarda Almanya'da badanacı Hitler faşizmi ortalığı kasıp kavurmaktadır. Süleyman abinin o günkü adı bir bitendir, demekki o daha İyisini bilmektedir. Demekki Turgut'un yöneliminin hulasası 1930'lar Almanyası gibi yönelmektir.

Süleyman abi "ban da konuşmak istiyorum" kampanyası ile memlekeli dolaşmaya başlar. Ecavit de yola çıkar, küskünlüğünden, başka bir küskünlüğe dalar. İşin ucu galip Kenan paşanın kafil olduğu Anayasaya da yenr. Bu memleketi 12 Eylül'e gellrenlar konuşmalı mı konuşmamalı mı sorusuna yanıt İçin halka gidilir. Aslında memleketi 12 Eylül'e gelirenlerden yalnızca politikacı olanlardan kimileri susturulmuştur. Teknokratlar, bürokratlar, korumacı ve kollamacılar zaten konuşmaktadırlar. Anayasa delinir. Turgut kişğıdı kalamı aline alır, hesabını yapar. Ortalığı yangın yarine çevirip seçimlere girer. İşta beklenen an gelmişlir. Japon teknolojinin ürünü evliyalığını açıklar. Aynı anda İki yardeylm, demekki ben evliyayım der. Halkın, İnce hesaplardan sonra yüzde 36'sı kendisine İnanır. Turgut yeni - denkoller sıvar. Şikagolu çocukların öğrencisi Amerikan çocuğu çift pasaportlu prenslerini getirir. İlim Yayma Vaklı ve Aydınlar ocağı ezası arkadaşlarını, İkinci, üçüncü derece görevlere oturtur. Anlaşılan İşlek zakaya, atılımcı ruha ve dünya nimetlarine önem varen beylnlere gereksinimi vardır. Yorgun bir yüreği vardır. Delik bir bülçası vardır. Gözü kara hiçbir şeye bağlı kalmayıp ancak Amerikan çıkarlarına bağlı kalacağına yemin etmiş prenslerine, buyrun vatan sizin der. Süleyman abi yine aesini yükselttir, "eğmürge vallal gibi memleket yönalilmez". Hayal İşte, İnsana neler söylelliyor. Süleyman abide İıpkı hak gibi kendisini, kendi evinde misalir hissalmştir.

Na kl, yaşamın tatlı yanları da vardır. Turgul ile birlikta papalyalar devri başlar. Kaşana yaşamı depreşir. Bu kaz de valide hanım sesini yükseltir, "gallnlerim günahkar" der. Turgul'un yüreği burulmaktadır. Memleketina İyl hizmet vermek İçin 3 kez ame liyat, 3 kez da hacı olmuştur. İç donu İhracalını rekor düzeya çıkarmıştır. İhracatın hayalina bila döviz dağıtmıştır. Yaranamamıştır.

Peki Turgut ne yapsın, falzin, fiyatların, ücrallerin, kârların, yatırımların piyasanın kendisi tarafından düzanleneceğini Fredman söylamıştir. Bu ülkede tüm bunlar davtat aliyle olabiliyorsa Turgut na yapsın? Kitapta tüm yaptıklarının yarl vardır. Şikagolu çocuklar, Amerikan çocukları böyla buyurmuşlardır. Turgut artık aleştirilmekdadir. Bu alaştırılların kökeninde galiba Turgut'a dış dünyadan duyulan saygının kıskanılması yatmaktadır. İngiliz başvakili Turgut'un İcraatına aşıktır, İMF an İyl öğrancisi İlan atmıştir. Kurşun vızıltıları, bomba gürültüleri arasında yaptığı barış girişi'mi Nobel'e aday gösterilmişlir. Kimiieri sanataal kişliliği nedeniyle onu Oscar'a aday göstermişlir. Suudi-Arap destekli şirkelleri İle ailecek çok kısa sürada bir burjuva fraksiyonunun sözcüsü bir başvekil olmuştur. Demek kl, bu da kıskanılmaktadır.

Onun zaman ında devlelin mal salışında eski usular değişmişlir. "Gel vatandaş al, galalala. KİT bunlar, köprü bunlar, baraj bunlar galalalal. Şimdi al vergiden kurtar. Sen de kurtul ben da kurtuluyum" yaklaşımını gatırmışlardır zatı şahaneleri.

Ne ki, Turgut'un tüm çabaları sanki boşuna gitmiştir. Şimdi herkes Turgut'un karşısına dikilmiştir. Kredi faizleri ne olacak, enflasyon na olacak, zamlar na olacak, sorular birbirl ardına sıralanmaktadır. Turgut allahten başka kimseden korkmaz, ancak soru maleği gelip, "rabbin kim, nebin kim" da dığında yanıt verecektir. "Uçmaya hazır İki uçağı vardır, Amerika'da çıtlığı vardır, bankalarda paraları, dolarları vardır" diyerek kıymatli başvekillimizi kimse üzamez. "Açız, İşşşsız" diye n ara atarak gezenler yalan konuşmaktadırlar. Hafize ana na demişlir, "millatin aç olduğu bir ülkede çöplükler böyle dolmaz" demiştir. Acaba bu çığlıklarla kim kandırılıyor? İş bulamayan varsa Semra hanımı ömek alsın. Gazete çıkarsın, civciv üratme çiftliği kurdursunlar. Patrona Halil tavrının kimseye yararı yoktur.

İnsanın yaşarken kıymeti bilnmezmiş. Na kl, Turgut'un değerini yaşarken bilmek gerekir. Şimdiden doğduğu ev türbe, oturduğu evler müze yapılmalıdır. Ara rejim olan demokrasiden, olağan rejim olağanüstü hale geçilirse unutulur gider. Hoş olağanüstü rejimde da na yapılacaktır kl? Turgut herşeyi yapmıştır. Özel sektörün sorunlarını çözmek İçin devlet sektörünü dağa taşa koşturmuştur. Devletin ekonomiyi düzaltamediği anda da İşleri allah sektörüne devretmiştir. Kim yapabilir bunu?

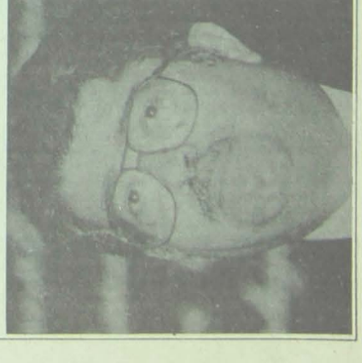

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

24 OCAK KARARLARINDAN 4 ŞUBAT OPERASYONU'NA NASIL GELDİK?

Türkiye tarihine "24 Ocak Kararları" adıyla geçen ve bir bütün olarak ülkenin toplumsal-ekonomik yapısında önemli izler bırakan ekonomik kararlar, Özal Hükümeti'nin 4 Şubat 1988 operasyonu ile yeni bir döneme girdi. Gazete kağıdından ders kitaplarına, yükseköğrenim harçlarından sinema biletlerine kadar herşeyin inanılmaz boyutlarda zamlandığı bu sürece ilişkin sorularımızı Gazi Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Görevlisi Oğuz Oyan yanıtladı. Söyleşi için sayın Oğuz Oyan'a teşekkür ediyoruz.

Söyleşi: Yalçın Baysal

OĞUZ OYAN "bunalımın köklü olarak aşılması ancak emekten yana politikaların gündeme getirilmesiyle mümkün olacaktır."

Eğer, 24 Ocak, 4 Şubat karşılaştırmasını bir başka bazda sürdürecek olursak şunu görürüz; 24 Ocak'ın hemen arkasından devreye giren 12 Eylül politik istikrar programı bu ekonomik programa karşı olası toplumsal karşı çıkışları uzunca bir süre engelemiştir.

YARIN ■ 4 Şubat Kararları nedir? Ne anlam taşıyor? Hangi sonuçları almaya yöneliktir?

OĞUZ OYAN ■ 29 Kasım'daki genel seçimler sonrasında, yani ikinci ANAP Hükümetinin göreve başlamasından sonra alınan ekonomik kararlar bütünü kısaca 4 Şubat Kararları olarak adlandırılabilir. Bu anlamda, alınan ekonomik kararlara para politikasına, dış ticaret ve kambiyo politikasına, kamu gelir ve gider politikasına ilişkin olduğu söylenebilir. Tüm 4 Şubat günü alınan kararlar ise, esas itibariyle dış ticaret ve kambiyo rejimine ilişkin olmuşlardır. Bunların amaçladığı öncelikli öğelerden Türk Lirasının boğulması, dolayısıyla değer kaybına uğratılmaya yönelik olmuştur. Dış ticarete ilişkin olanlar daha çok dövizlerin Türkiye'ye birbirbiçimde gelmesine yönelik olmuştur.

1987 sonunda özellikle vergi politikasına ilişkin olarak alınan kararları, Mart 1988'de kabul edilen vergi gasasını kısa bütçenin gerektirdiği kamu harcamalarına yönelik uygulamaları 4 Şubat kararları bütünü altında inceleyebiliriz.

■ Değişen nedir? Niçin bu kararlara gerek duyuldu?

■ Özellikle açık bir biçimde Türkiye'de tüm ekonomik göstergeler bozulmuştu. 1987'de uygulanan seçim ekonomisinde ciddiye bu ekonomik göstergelerin bu denli bozulmasının nedenleri içinde payı olmakla birlikte, temeldeki neden, istikrar programlarının kredilerinden beklenenleri vermemesi, bu programların çok uzun süreler uygulanması ve bunlara uygulanması için ekonomide varolduğu düşünülen birtakım eksikliklerin giderek yokolmamasıdır.

1984-89 yeniden akı politikasına dönüş dönemi olarak adlandırılabilir. Temel amaç, enflasyonun kontrol altından çıkmasını engellemesi (enflasyonun durdurulmuş değil) ve dış ticarete özellikle ihracat yönünde göre hızlı bir açılmanın gerçekleştirilmesidir. 4 Şubat Kararları, a) dış borçların dayatması ve dolayısıyla döviz dengelerinin bozulmaya yönelmesi karşısında döviz kazancı sağlayan bütün işlemlerin her türlü baskınlıcıyla teşvik edilmesi, b) iç ülkesinin azaltılıp, dış talebe göre çabışmak biçiminde, yani ülkede gelir dağılımını yeniden bozucu politikalar gündeme getirme biçiminde özetleyebileceğimiz kararlar demetinden oluşmaktadır. Bu nedenle de tekrar 24 Ocak'a bir dönüş olarak nitelendirilebilir.

■ 4 Şubat Kararlarının 24 Ocak Kararlarıyla bir bağlantısı var mı?

■ 4 Şubat Kararlarının uygulandığı ekonomik konjonktür 24 Ocak Kararlarının uygulandığı ekonomik konjonktürden epey farklıdır. Buna rağmen, hedeflenen amaçlar oldukça benzerdir. Farklı ortamlarda benzer araçların kullanılmasının farklı sonuçları olacağı da doğaktır. Birincisi, 24 Ocak Kararları uygulandığında ekonomimin dış borç yükü bugünkü kadar yüksek değildi. O tarihlerde Türkiye'nin 13 Milyar Dolar dış borcu varken, şimdi 15 Milyar Dolar dış borç yükü oluşmuştur. İkinci olarak, 1980 yılında faiz politikasında serbestleşme yönünde adımlar atılırken Türkiye'de negatif faizlerin uygulandığı, yani enflasyonun altında faiz hadlerinin olduğu bir ortam söz konusuydu. 1981'de enflasyonun üzerinde faiz hadlerine geçilmesi yoluyla hükümetimiz, talebin kısılması faiz şokuyla bir ölçüde mümkün olabilmiştir. 1988'de faizler esasen yüksekken bunda yapılabilecek oynamalar oldukça sınırlıdır. Dolayısıyla şimdi tasarruf patlaması veya talepte şok etkisiyle bir daralma daha güç gözülmektedir. Bence, 1980-1988 arasındaki en temel farklılık budur: 1980 yılına gelindiğinde gelir dağılımı bugünkü derecede bozuk bir tablo sergilemiyordu. Yetmişlli yılların özellikle ikinci yarısındaki hak arayışlarının getirdiği kazanımlar her ne kadar 1978 sonrasında bir miktar boşalmış idiyse de, 1980 yılında henüz çok bozuk görünmüyordu. Oysa, 24 Ocak 1980 Kararları'nın ahanzasının asıl amacı, dışa açılmak için gelir dağılımını bozmak, üretim maliyetleri içindeki işçilik payını düşürmek ve Türkiye'nin ucuz, düşük maliyetle ihracat yapmasını sağlamaktır.

Oysa şimdi geldiğimiz noktada ücretler düşünülebilirdeki en alt düzeylere düşürülmüş durumdadır. Ücretlilerin milli gelirden aldığı pay yüzde 17'nin altına çekilmiştir. Oysa 1980'de bu oran yüzde 30'u aşıyordu. Dolayısıyla iktidarın manevra alanı son derece daralmıştır. Böyle bir ortamda özellikle geniş kesimlerin satın alma gücünü sayısıbaşında iç talebi kısmaya dayanan bir politika başarısız olmaya mahkûmdur. Çünkü, en geniş talep yaratan ücretlilerin ve tarımsal üreticilerin milli gelir içindeki toplam payları bugün yüzde 35 dolayına gerilemiştir. Oysa bu kesimin 1977'deki payları yüzde 65 dolayındaydı. Türkiye'de bugün uygulanan politika, kısır faiz ve rant geliri olarak ulusal gelirin yüzde 65'ine sahip kesimin tüketimini kısmaya yönelik olmaktan çok, gece ulusal gelirin içinde payları yüzde 35'e gerilemiş, toplumun yüzde 80'i civarında bir çoğunluğunu oluşturan bu kesimin üzerine gitmeye yönelktir. Dolayısıyla bugün 1980 başlarında olduğu gibi bu politikanın sürdürülebilmesinin -özellikle uzun dönemde sürdürülebilmesinin nesnel koşulları yoktur. Demek ki ekonomin öncelikle nesnel koşulları açısından bu politikanın sürdürülebilmesi güç gözükmektedir.

Şimdi burada belki birkiki noktaya daha değinmek gerekiyor. 24 Ocak 1980 sonrasında dışa açılma veya ihracata açılma politikalarının bir yönü de ihracat uçamasını -sadece tarım ürünleriyle yapılamayacağına göre- sınai ürünlerde yapma biçimindeydi. Ancak sıfırdan başlamak diye bir şey sözkonusu değildi. Çünkü 1970-1980 arasında bu konuda epey yol alınmıştı. Bugün geldiğimiz noktada ihracatın içinde sınai ürünlerin payının yüzde 70'leri aşmış yüzde 80'lere yaklaşmış olduğunun altı çizilmelidir. Her ne kadar bu sınai ürünlerin niteliği, sınıflandırılması her zaman gelişmiş ülkelerdekine tam uymasa da genel de önemli bir artış olduğu söylenebilir. Şimdi burada da bir tıkanma söz konusudur. Aslında 80'deo sonraki dönemde de dışa yönelik bir sınai yapıya geçme doğrultusunda yapısal dönüşümler gerçekleştirilememiştir. Sınai mal ihracatının arıtılı sahada sınayi de kapasite kullanımının artırmayla gerçekleştirilmiştir. Oysa, bu konuda da sınırlara varılmıştır. Sanayide kapasite kullanımları bugün yüzde 80'dir, ki bu sahada fiilen yüzde yüz anlamına gelebilir. Çünkü, genellikle hizmetlerde daha kolay tevzik alabilmek için tamamı kapasiteleri birer yıldırak beyan edilmektedir. Dolayısıyla bugün aslında sanayide birçok sektörde tam kapasiteye varıldığı söylenebilir. Demek ki, ihracat bileşiminin bugünkü yapısında, mevcut kapasite kullanımlarının ve imalat sanayiindeki eh yatırımların verili koşullarında, yani ihracat patlamaları beklemek oldukça güçtür. Burada artık yeni bir yapı dönüşümü da söz konusu değil. "Peki, bu durumda 80 sonrasında acaba ekonomide bir yapı değişikliği gerçekleşti mi?" sorusuna şöyle yanıt vermek gerekir: İmalat sanayi açısından böyle bir yapı değişikliği gerçekleşmemiştir. Ancak, hizmetler sektöründe öne çıkarılması bakımından -ki buna bir otamlı bir yapı değişikliği diyemeyiz- bir dışa açılma yada derinleme bir sanayileşmeden vazgeçmek biçiminde bir yapısal değişiklik gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bunu birkiki somut örnekle vereyim. Türkiye'de bugün yatırımlarda en büyük payı ulaştırma ve haberleşme yatırımları almaktadır. Bu pay 1984'deosonrakonut yatırımlarının da artışıyla imalat sanayiini ikincil üçüncü konuma düşürmüştür. Dolayısıyla Türkiye'de imalat sanayii özellikle kamu yatırımlarında üçüncü plana, özel sektör yatırımlarında ikinci plana düşmüştür. Demek ki böyle bir yapı değişikliği vardır. Bu yapı değişikliği ile benzer bir benzerlik kurabilmek güçtür farklı bir tarihsel dönem akla geliyor. Osmanlının dışa açılma ya da ulaştırma-haberleşme politikalarının artırılmağı 19. yüzyılda yabancı sermayenin sektörel dağılımına baktığımızda burada da ulaştırma ve haberleşme sektörünün birinci sırayı aldığını, sınai yatırımlar açısından sözü derece kısır bir yabancı sermaye girişi ve yeni yatırım akışı olduğunu görüyoruz. Yani, yüzyıl sonra Türkiye'de öz açısından farklı konjonktürler söz konusu olmakla birlikte, genel de oldukça benzer bazı gelişmeler var. Çünkü, sonuç olarak kapitalist dünyanın üçüncü dünya ile bütünleşme esi söz konusu olduğunda kapitalist dünya sizi derinliğine sanayileşmiş bir ülke olarak kabul etmek istemiyor. Sizi daha çok ticaret sektörleri bazında belki turizm bazında kendi sınai mallarını pazarlamak koşulu ile kendi içine almak istiyor.

■ 4 Şubat Kararları'nın uygulanabilirliği üzerinde durduk. 24 Ocak Kararları'nın uygulanmaya başlanmasının hemen ardından 12 Eylül Müdahalesi oldu. Şimdi 4 Şubat Kararları'nın etkileri, tepkileri ve sonuçları açısından değerlendirir misiniz?

■ Bu sorunuza şöyle bir yanıt verilebilir diye düşünüyorum: Eğer, 24 Ocak, 4 Şubat karşılaştırmasını bir başka bazda sürdürecek olursak şunu görürüz; 24 Ocak'ın hemen arkasından devreye giren 12 Eylül politik istikrar programı bu ekonomik programa karşı olası toplumsal karşı çıkışları uzunca bir süre engelemiştir. Oysa, 4 Şubat Kararlarına ahanzalığı dönemde gelir dağılımındaki bozukluklarına kyleo belirdiği koşullarda yükselen bir politik mücadele ve hak arama koşulları söz konusudur. Dolayısıyla, 1988 Kararlarının uygulanma güçlükleri bu açıdan da göze çarpmaktadır. Ehtelle ki, bu kararlar yeniden bir akı rejimin ilân edip bitmeyecek gibi bir spekülasyonu gütmek istemiyorum. Ancak, böyle olmalarıkla, sınırlı rejim umacılarıyla, hak arama, özellikle ekonomik çıkarları koruma ve genişletme biçimindeki talplerin ertelenmesi ya da daraltılması türünden daranışlar herhalde yanlış olacaktır. Nitekim, çalışan kesimlerden belki de toplumun bütün ürettiği kesimlerinden (tarım kesimi de dahil) çok yoğun tepkiler almaya başlamıştır bugünü yeni akı istikrar önlemleri.

İlginç olan, sermaye kesiminin çeşitli kesimlerinden de 4 Şubat'ta yinelenen istikrar tasarımına tepkiler görülmektedir. Ancak, burdan bazılarının olayı çarpıcı yönünden aldığı söz konusu olsa da, bir bütün olarak baktığımızda iktidardaki siyasal partinin sermayenin uzun dönemli çıkarlarını açısından başarılı bir ekonomik yönetim sergilediğini göstermektedir. Bu iktidar salında sermaye yanlısı politikalarını da son derece dar vekâza gözlüğü yöntemlerle uygulanmıştır.

Özetle ekonomik ve politik sistem hızla bir tıkanma sürecine doğru yol almaktadır. Bunalımın köklü olarak aşılması ancak emekten yana politikaların gündeme getirilmesiyle mümkün olacaktır kanaatindayım.

■ Söyleşi için teşekkürler.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SAĞLIKLI VE EKOLOJİK AÇIDAN DENGELİ BİR ÇEVREDE YAŞAMAK HAKKINA SAHİP ÇIKMALIYIZ

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF) Öğretim Görevlilerinden Doç. Dr. Can Hamamcı ile insan hakları ve çevre konusunda yapılıyor söylediği, sanıyorum... Sayfa sorumu cevabıyle hizalarak yer verdiğimiz söyleşi için Sayın Can Hamamcı'ya teşekkür ediyorum...

YARIN: *80'li yıllarla birlikte çevre sorunları dar bir kesimin tartışma konusu olmaktan çıkarak geniş kitlelerin, kamuoyunun gündemine de girdi. Öte yandan, insanlık onurunun öncelikle olan temel hak ve özgürlüklerin yaşama geçirilmesi mücadelesinin verildiği ülkemizde insan haklarının yıllardır güncelliğini yitirmedi. Biliyoruz ki; 1948'de yayınlanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde doğrudan olmamakla birlikte çevreye ilişkin kimi maddeler yer almıştı. Bu bilinçlenden yola çıkarak, çevreye ilişkin insan haklarının gelişme çizgisini özetleyebilir misiniz?*

CAN HAMAMCI: İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde çevreye ilişkin doğrudan bir düzenleme ya da çevre hakkı diyebileceğimiz maddeler pek yok. Bildirge daha çok temel hak ve özgürlükleri, birinci kuşak hakları dediğimiz hakları konu ediyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki gelişme ise bu bakıma ikinci kuşak hakları dediğimiz sosyo-ekonomik hakların gelişmesidir. Yalnız, klasik olarak adlandırdığımız bu haklar grubunun gelişme çizgisinde, çevreyi bir bakıma içinden çekip çıkardığımız bir hak var: Sağlık Hakkı.

Sağlık hakkı, 1948'den sonra hemen hemen tüm ülkelerde kabul edildi. Örneğin, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yapılan ve eskiden yeni anayasalar olarak adlandırılan Fransız, İtalyan ve Bonn anayasalarında, ekonomik ve sosyal haklar içinde, sağlık hakkının da yer aldığını görüyoruz.

Çevre hakkının da bu bağlamda alınak; bu tür bir düzenleme bizde ilk kez 1961'de gerçekleştirilmişti. 1961'de Anayasa yeniden yapılırken, gelişmelere uygun olarak ekonomik ve sosyal haklara büyük bir ağırlık verilmiş ve bu bölümde sağlık, çevre ve konut aynı madde içinde düzenlenmişti. Bu bakıma devlet, sağlık hakkı ile beraber çevre sağlığını da görev olarak üstlenmiştir.

Çevre sorunlarının gündeme gelmesi; kaynakların kirlenmesi, kirliliğe, dünya nüfusunun hızlı artışı, sanayileşmiş ülkelerin içine girdiği ileri tüketim toplumu bunalımları, tepki akımlarını da geçirmişti. Bunlardan biri de çevreci akımlardır. Çevreci akımlar bir ülkede değişik türlerde ortaya çıkmışlardır, taleplerin, eylemleri, yöntemleri aynı olmamıştır ama, bu hareketlerin ilk çıktığı ülkeler tüketim toplumu aşamasında olan gelişmiş sanayi ülkeleridir. Ancak çevre sorunlarının yalnızca gelişmiş ülkelere özgü olduğunu düşünmek hatadır. Azgelişmiş ülkelerin de aynı ölçüde kirlendiğini, aynı sorunlardan onların da etkilendiğini biliyoruz.

❑ *Uluslararası düzeyde yapılan ilk çevre toplantısı, sanırım BM tarafından 1972'de Stockholm'de düzenlenen çevre konferansı idi*

❑ Evet. Ancak bölgesel olarak ele alınırsa, daha önce çevre gündemde. Örneğin, AT çerçevesinde belli sorunlar ortaya çıkıyor. Topluluğun eski tarım politikasına yöntem yetkisini Marsh Holse, çevreye zarar verildiğini, çevre kirlenmesinin gündem geçirilmesi ve Gazi Safi Ulusal Muhtıra'sı gibi kavramların, klasik ekonomi kavramlarının yerini alması gerektiğini ileri sürüyor. Bunlar 1968-69 yıllarının Avrupa'sında yaşanan olaylar. Hemen ardından tüm Batı'da ve azgelişmiş ülkelerin de en azından aydın çevrelerinde gündeme toparım. Sıdır Bayama adını verdiğimiz rapor var. Zaten, azgelişmiş ve gelişmiş ülkelerin çevreye olan bu kaygısında temel farklılığı da ilkin da, azgelişmiş ülkelerin ezeck olmak gördüğü bu raporudur. BM Çevre Örgütü'nün kurulmasına ve Stockholm Konferansı'nın düzenlenmesine de, sanırım bu anlayışlılığı; giderma, gelişmiş ve azgelişmiş ülkeler arasında ortak zemin arama çabasının bir ürünüdür. Stockholm Konferansı çok başarılı olmamakla birlikte, oldukça önemli bir adımdır. Çünkü oluşturduğu düzeyde, hem de BM çatısı altında değişik ülke grupları ilk kez birarayı gelip en azından ne düşündüklerini söylediler. Ve slogan çok güzel: "Tek Bir Dünyamız Var". 1972'den bu yana ülkemiz çalışmaktadır. Çevresel değerleri korumak için üstünde durduğumuz nokta da bu. Tek bir dünyamız var! Onu ne değiştirmemiz: mümkün, ne büyütmemiz, ne küçültmemiz... Bir bakıma, çevre sorunları insanlara kendisini kabul ettiriyor.

1972'den bu yana, sanırım artık çevre mi, kalkınma mı gibi bir ikilem ya da ikisini birbirine alternatif görme düşüncesi tüm ülkelerde ortadan kalktı. Bugün bir azgelişmiş ülke dahı, çevre sorunlarını ırrak gibi ya da kalkınmanın sonucu ele alınması gerekmiş bir konu olarak görmüyor.

Sonuç olarak, dünyamızın hangi bölgesinde olursa olsun çevresel değerleri ortaklaşa koruma gibi bir çaba, 70'li yıllarda gerçekten yaygınlık kazanıyor. Bunun yanısıra, her ülkede ekonominin, sanayinin doğal gelişme çizgisinde kirlenme sorunları giderek artıyor.

❑ *Aynı dönemlerde ülkemizdeki gelişmeler neler?*

❑ Türkiye 1960'lı ve 70'li yıllarda göreli olarak az hissettiğiçevre sorunlarını 80'lerde daha fazla hissetmeye başlamıştır. Ankara hava kirliliği sorunu giderek artmıştır. Hıçbir parça çözüm bunu sonuçlandırmamıştır. Geçen diyc düşündüğümüz bir il şöyle rüzgarla, yağmurla geçmemiştir. Kaldı ki bugün Türkiye'de 10-15 tane daha ilin Ankara kadar kirli bir havaya sahip olduğunu, özellik Ankara için bıkıbıkıdığımız gerçekçilerin bu ülkemiz için geçerli olmadığını biliyoruz. Bunun yanısıra, hadi bu kadar tasasızız var, o da ancak kirli kalan dalkın. İzmit körfezindeki kirlilik onarılamayacak boyutlara ulaştı. Ve Doğu Marmara, hatta Güney Marmara'ya, Gemlik'e uzanan kısım tamamen elden çıktı. İzmir Körfezi de giderek kaybıoluyor. Sonunda sıdınıı ettiğimiz bu körfez ve kıyılarımızda su ürünlerinden yararlanamıyoruz. Burada bir de ekonomik kayıp var. Bir yandan çevreyi kirletmeyi ekonomimin gereği sayarken, öte yandan kirlenen çevrede, ki ekonomik gelirlerde elde edemiyoruz. Burada, daha çıkılı boyutlarda, yani çevrenin aslında uzunvadede ekonomiye köstek değil fakat onun gelişmesinde eiken olduğunu da düşünmek gerekiyor.

Sonuçta 80'li yıllara gelindiğinde, Türkiye'de hiç olmazsa belli çevreler iyi kötü bunu kabul etmeye başladılar. Tüm tartışmalarına rağmen, 1982 Anayasası'nın hazırlanacağı dönemlerde Anayasa hakkında görüş bildiren değişik gruplar muhtemelen büyük bir çoğunluğuyla çevre ile ilgili bir maddenin Anayasa'ya girmesini önermişti. Gerek hazırlanış koşulları, gerek içeriği açısından 1982 Anayasası, bizim anayasal çizgimizde geri bir adımdır. Ancak, çevre hakkına verdiği yer açısından yeni bir anlayışın ürünüdür. İlgili madde şöyle: "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevrenin kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir."

Bu maddede, ilk olarak; çevre hakkının ruhuna uygun olarak "herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkında sahiptir" denilerek çevre hakkı kesin hükme bağlanıyor. Bir başka deyişle, devletin; parası olsun olmasın, "benim vatandaşlarım sağlıksız bir çevrede yaşayacaktır" ölçüsünün karşı bir görüş ileri sürmesi olanaksız kılınıyor.

İkinci'si; çevreyi geliştirmek ve korumak, devletin ve vatandaşların ödevidir denilerek, tüm hukuk süjeleri; yani tüm toplumsal aktörler, devlet, tüzel kişiler, bireyler aynı aynı sorumlu ve görevli kılınıyor, çevrenin ortak bir varlık olduğu belirtilmiyor. Bu ise; çevre haklarında kaydedilen gelişmelerin ışığı bir göstergesi. Çünkü bu maddenin kalemo alınmasından çok daha önce 1970'li yılların 2. yarısında UNESCO dayanışma hakları dediğimiz bir takım haklar ortaya çıkarmıştı. Öte yandan SBF ve Hukuk Fakültesi öğretim üyeleri tarafından hazırlanan gerekçeli anayasa önerisi 1982 anayasasındaki ibareyi aynen kullanmış ve gerekçesinde UNESCO'nun dayanışma haklarına atıfta bulunmuştur. 82 anayasası da aynı formülü aldığına göre, o da bu dayanışma haklarını benimsemiş diyebiliriz.

Hemen şunu da eklesyeyim, 1970'ten sonra yapılan Anayasalar,-Portekiz, İspan ol, Yunanistan anayasalarını bunu örnek verebiliriz,- ya da anayasa değişiklikleri - Macaristan, Polonya ve İsviçre de gördüğümüz gibi- ile çevre hakkı anayasalarda yerini almaya başlamıştır. Ancak, çevre üzerinde uzlaşma sağlamak, değişik çıkarları bir noktada bağdaştırmak zordur. Belki doğru olmayacak ama biraz kelime oyunu yapalım. Çıkarlar çatışır, değişik çıkarların çatışması da doğaldır. Ama bu çıkarları hem ulusal düzeyde yumuşatanın, hem de uluslararası düzeyde insanlığın geleceği açısından, tüm insanlığın ortak yararına dönüştürebilirsek, ortak yarar çatışamayacağına göre sorun çözülecektir.

Öte yandan, son çeyrek yüzyılda kaydedilen çevreye ilişkin gelişmeleri küçümsemek gerekir kanısındayım. Çünkü hıçbir insan hakkı, öyle bir günde kabul edilmemiştir. Örneğin; çalışma, dinlenme, çalışanların örgütlenmesi hakları için insanlık bir yüzyıl boyunca mücadele verdi, belki de daha fazla? İnsanlık, 1789 Fransız Devrimi ile bugün insanlara çok doğal gelen konut dokunulmazlığı, seyahat özgürlüğü, mal ve can güvenliği gibi hakların elde etmek için de çok uğraştı. Onun için, çevre hakkı bugün kabul ediliyor mu, edilmiyor mu, ihlal ediliyor mu, kuşkusuz ihlal ediliyor. Ama doğaldır, edilecektir. İnsanlığın gelişme çizgisinde, bütün haklar böyle bir süreçten geçmiştir. Ayrıca unutmayalım ki; ta 9'uncu yüzyıldan beri korunan ve 1789'da burjuvazinin ürünü geçmişiyle kabul edilen mülkiyet hakkının, burjuvazinin ilk temsilcilerinin tanımlamasının bu ya na mücadelesini verdiği ve temel hak gibi görülen mülkiyetin, günümüzde çevresel değerleri korumak için toplumu yararı amacıyla çevre hakkıyla sınırlanması pekala mümkündür. O halde çevre hakkını küçümsememek gerekir. Yeni bir hakkın bunca klasik, dokunulmaz sanılan bir hakka yeğlenmesi, ona üstünlük sağlaması kanımca günümüzdeki hızlı gelişmenin de bir örneğidir.

❑ *Sözünü ettiğiniz dayanışma hakları içinde, sağlıklı ve ekolojik açıdan dengeli bir çevrede yaşama hakkı olarak tanımlanan çevre hakkı da yer alıyor. Genel olarak dayanışma haklarını ve bu hakkı içinde çevre hakkını tanımlar mısınız?*

❑ Üçüncü kuşak hakkı olarak tanımlanan da yaşama hakkını; kalkınma hakkı, sağlıklı ve ekolojik açıdan dengeli bir çevrede yaşama hakkı, barışçıl ve silahlardan arındırılmış bir dünyada yaşama hakkı ve başta insan hakları olmak üzere, insanlığın ortak varlığından sadece maddi ve fiziki olarak değil, moral yönünü öne koyarak yararlanma hakkından oluşuyor. Bu haklar, çeşitli toplantılarda UNESCO İnsan Hakları ve Barış Bölümü Başkanı Karel Vasak tarafından tanımlıdır. Bu toplantılardan biri de, SBF'de bulunan İnsan Hakları Merkezinin 1978'de İstanbul'da düzenlediği Uluslararası İnsan Hakları Toplantısı idi. Bu toplantıda Karel Vasak dayanışma haklarını gerçekçeleriyle anlattı. İnsanlığımızın, nun dayanışma haklarının belirtmesinde olduğunu, barışçı bir dünyanın ancak böyle kurulabileceğini belirtti ve herşeyden önce insanın insan olma hakkını olduğunu insan ve çevresinin ayrılmaz bir bütün oluşturması nedenıyle de çevre hakkının bundan böyle gerek ulusal, gerek se uluslararası düzeyde yer alması gerektiğini vurguladı.

Sağlıklı ve ekolojik açıdan dengeli bir çevrede yaşama hakkını açıacak olursak; sağlıklı çevre göreli; toplumlara göre sağlıklı çevreden imanlanın ne anladığı değişebilir. Kuşkusuz şu anda uluslararası düzeyde sağlıklı çevre budur diye bir standart oluşturulması olası değil. Ülkelerin gelişmişlik derecesi ve eğitimdeki güçleri sağlıklı çevre tanımlarını değiştirebilir. Ama en azından her ülke için geçerli bir asgari nokta olmalıdır.

Ekolojik açıdan dengeli derken, insanlığın içinde yaşadığı doğal çevrenin, buradaki eko-sisteminin, "ekolojik hamasıyla" bir bütün olarak biyosferin dengesinin bozulmadığı bir çevreyi kastediyoruz. Tabii şunu da gündeme getirmek lazım. Basınımızda bir sürede sıkça yer verilen, yazın de YARIN Dergisi olarak değindiğimiz ozon tabakasının akıbeti. Bu deliğin büyümesi, ozon tabakasının incelmesi ekolojik açıdan çevrenin dengesini tamamen bozacaktır. Ekolojik açıdan çevrenin dengesi başka nasıl bozulur? Herşey bozabilir; deterjanlar, plastik ürünler, tarımsal ilaçlar... Örneğin, suya atılan plastik ürünler suyun altına çökür, orada oksijen alışverişine engel olarak canlı dürzeni bozuyor, sıraları yaşam zincirinin birkaç halkasının çıkmasına neden oluyor. Bu da yayınlanarak ekolojik dengeyi ihlal ediyor. Nitekim, köfezlerimiz böyle öldü.

Bu nedenle ülkelerin ekonomik, teknolojik tüm birikimlerinin yeniden gözden geçirmesi ve ekolojik dengeyi bozmayacak teknolojilerin ve ürünlerin kullanılması gerekiyor.

Bir de, Türkiye'nin çok yakın bir geçmişte yaşadığı kirlilik ihracı dediğimiz bir olay var. Geliştmiş ülkelerin, kendi sistemlerinde standartları bozduğu için kullanamayacakları atıkları ya da çöpleri başka ülkelere nakledecek kirliliği ortaya ihraç cumleri ülkça yaşanan bir olay. Örneğin bu ülke atıklarını yabı olarak kullanılmasa ekolojik dengeyi bozacak bir maddedir.

❑ *Çevre hakkından yararlanma engellenıyor. Ve her hak gibi, bu hak da ancak belli bir mücadele sonucunda elde edilecektir. Size bu konuda nasıl bir mücadele verilmelidir?*

❑ Kirlilik ihracı örneğimize dönecek, bu atık ve çöpleri Türkiye'ye ithal edip, yakıt olarak kullanan işletme sahibi kar güdüsüyle bu işi yapıyordu. Onun çıkarı, rasyonel bu işletmeci, homo economicus olarak düşündüğünde, bu yöndeydi. Ama o çıkar sağlarken, çevrede tarımla uğraşanlar, çiftçiler, yerleşim birimlerinde yaşayan insanlar, bunun havada, dalayısıyla bir süre sonra toprakta, tarım ürünlerinde yapacağı kirlilik, bu tarım ürünleriyle beslenecek insanlarda ortaya çıkacak zararlar, bir başka kilerin çıkarlarını zedeliyor. Çevre, değişik çıkarların üzerinde yürüdüğü için, birisi çıkar elde etmek isterse diğerinin sağlıklı ve ekolojik açıdan dengeli bir çevrede yaşama hakkından yoksun kılıyor. Mücadele de bu çıkar çatışmasında ortaya çıkıyor. Veri sistem içinde insanlara kıtlarından vazgeçmelerini bir çırpıda beklemek mümkün değil. Ama zaman içinde belli standartlar oluşacak kuşkusuz ve bu tür sorunlar çözümlenecek çıkacak. Düleğimiz de o.

Ancak sorunların sürdüğü dönem içinde zarar görecelerin ya da muhtemel zarar görecelerin karşı koymaları gerekecek. Burada bilinçlenmiş kitlelere, kamuoyuna ihtiyaç vardır, böyle bir kamuoyu. Türkiye'de Göksu'da kurulacak termik santral nedeniyle ortaya çıkmıştı. Yöre köylerı bu kamuya karşı hayli duyarlı davranışlarda. Yine, bir de İzmir'deki park sorununda da benzer olaylar yaşanmıştı. Dikkat edilecek olunursa, değişik çıkarlar bilinçli gruplar tarafından savunulursa yine bu denge unsuru bulunuyor. Nitekim, çöp konusunda olduğu gibi yaralanan çevreyi koruma çabasına devlet de bir süre sonra tarafsız kalamıyor ve Anayasa maddesinde de belirtilen bu ortak ödevi yönetmelikler çıkararak üstleniyor. Kaçınılmaz, çıkarları zedelenenler bir süre daha mücadeleyi kızıştıracaklar. Yani günün geneye bu ilkeler hallolacağını zannetmiyorum. Herkesin homo economicus olarak değil de homo ecologicus olarak düşünmesi pek olacak birşey değil tabii. Bu ekonomi-politiğin de değişmesini gerektiriyor. Eğer günün birinde insanlık ekoloji-politik kavramını benimserse bu çatışmalar haliyle azalacak. Kamuoyunun ya da bilinçli kitlelerin çevre konusundaki aktif rolünün gerek yasa koyucu, gerekse yürütmeyi etkiliyor. Yasa ve yönetmeliklerle hiç olmazsa belli standartlar saptanmaya başlanıyor. Bunlar da somut göstergeler. Bizim çevre yasasının öngördüğü yönetmeliklerin hepsi henüz çıkmadı. Ancak zaman içinde tamamlanarak, açılacak yeni işletmelerin maliyet kalemleri arasına çevresinde gömülmesi zorunlu kılacak. Bu da bir ölçüye değişikliği olacaktır.

❑ *Son olarak söylemek istediğiniz birşey var mı?*

❑ Dilerim ki bu konuda son sözü söylemeyelim.

❑ *Teşekkür ederiz.*

Söyleşi: Gül Bilgin

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Samet Ülker

YENİ DURUM, YENİ GÜÇLER

Günümüz dünyasında nükleer silahlanda yeniden bir durum oluşmuştur. Bu durum sosyal ilerleme ve Bilimsel Teknolojik Devrimin sonuçlarının birleştirilmesinde bir örneğidir.

İnsanlık tarihinde yaşadığı büyük dönüşüm, adım adım çelişkilerin yoğunlaşması sürecinde hız kazandı. Çelişkilerin bir yumak olarak derinleşip, yeni çizgiler kazanmasını, bu yumağa yeni çelişkilerin eklenmesi izledi.

Kapitalizmde sosyalizm arasındaki çelişki, çağımız karakterine eden temel çelişkidir. Ancak bazı yan çelişkiler de ortaya çıkmıştır.

Kapitalist dünya içinde emek ile sermaye arasındaki çelişkinin yanı sıra bir dizi çelişki grubu daha vardır.

Emperyalistlerin kendi iç çelişkileri, emperyalist ülkeler ile kurtulmuş ülke halkları arasındaki çelişkiler, uluslararası tekeller ile ulusal devletler arasındaki çelişkiler ve emperyalist yönetimlerin çeşitli politikalarıyla geniş halk yığınları arasındaki çelişkiler bu çelişki gruplarıdır.

Tüm bu çelişki grupları bem kendi dinamikleri hem de birbirleriyle etkileşimi sonucu bir bütün olarak insanlığın ve tek tek her ülkenin sosyal ilerleme sürecinin önüne çok çeşitli sorunlar çıkarmıştır.

II. Dünya Savaşının getirdiği büyük yıkımlara çeşitli sonuçları ortaya çıktı. Bunlardan, atom bombasının Hiroşima'ya savaşın tahrip gücünün olağanüstü boyutlarda olacağını çarpıcı bir biçimde göstermesi.

İkincisi, savaşların ordularına dönüşmesi çılgın silahlanmaya neden olmuştur.

Atom bombasının yaratmış bulunduğu anda, kullanılmasa bile uzun bir süre etkisini sürdürdüğünün açığa çıkması dünyayı nükleer silahlanma geleceği de yok etme gücünün sağlanmasına yeni bir anlayış doğurdu.

Bu durum insanlığın bilincinde yeni bir çizgi geliştirdi. Bir insan olarak türsel dayanışma duygusunun bilinç düzeyinde gelişmesi, geleceğe ilişkin kaygının evrensel ölçekte biçimlenmesi bu çizgiyle kimi yaklaşımlarda.

Bu süreç bugün yeni bir aktif kazanarak sürmektedir. Bu yeni aktif bir sorunu konuşulan nükleer silahlanma yarışıdır. 1965 verilerine göre dünyamızda 58 milyar insan yok edebilecek, diğer bir deyişle dünyayı 12 kez ortadan kaldırabilecek bir nükleer silah yığınağı vardır. Çıkabilecek bir nükleer savaşın kazanan olmayacaktır.

Diğer bir gerçek de, konvansiyonel silahların artan tahribatı ve askeri stratejik denge nedeniyle nükleer silah kullanılmasa da, kazanılamayan savaşların varlığıdır. İran-Irak savaşı bu durumu tipik örnektir.

Savaş sorununda olduğu gibi, bilimsel teknolojik devrimin sonuçlarının yanlış kullanım tarafından kaynaklanan diğer bir sorun da önem kazanmıştır. Çevre sorunları diye adlandırılan bu olgu, insanlığın yaşadığı çevrenin yok olmaya tehlikesini içermektedir. Doğanın tahrip edilmesinin temelinde yatan kapitalist kâr hırsı uluslararası bir nitelik taşımasına karşın, ortaya çıkardığı sonuçlar, tüm insanlığı tehdit etmektedir. Bu yönüyle evrensel bir nitelik kazanmaktadır. Çevre sorunları ile nükleer savaş tehlikesi doğrudan yaşam tehdit etmekte ve bana karşı olmak temiyle insanlık bir yon taşımaktadır.

İnsanlığın yalnızca fiziksel varlığını değil, tüm insani değerleri de tehlikeye düşüren bir süreç yaşıyoruz.

İnsanlarını sadece yeryüzü hizmetine gerekinimlerine yöneleceek, kültürel değerlerdeki zenginleşmeleri, kültürel yaşamın bunun sonucunda yoksullaşmasına tehdidi, insan soyunun kendisini gerçekleştirip gerçekleştirmemesi sorunudur.

Eğer kültür kendiliğinden gelişme ve bilinçli bir biçimde desteklenmezse geriye yalnızca bir biçlik kalır.

Bir başka yönde, uluslararası ekonomik ilişkilerdeki adaletsizliğin görünümü boyutlara varmış. Üçüncü Dünya Ülkelerinin borçlarını ödeyemeyecek duruma gelmeleridir. Bu durum gelişmiş kapitalist ülkelerin ekonomik sistemlerini sarsarken, dolayısıyla da sosyalist sistemin gelişmesinde olumsuz etkilerde bulunmaktadır.

İnsanlığın gerek fiziksel, gerekse ruhsal varlığını tehdit eden uygarlığın ve kültürün yok olma tehlikesini getiren tüm bu sorunlar global sorunlardır.

Global sorunlar sınıflardan kaynaklanıp onu aşan sorunlarıdır.

İletişimin gelişkinliğiyle küçülen dünya, askeri stratejik denge, güvenlik sorunu, diğer global sorunlar, karşılıklı bağımlılık bugün dünyanın daha belirgin bir biçimde çeşitliliğin birliği olarak tanımlanışı gerektiriyor.

Sosyal yaşamın her alanında ortaya çıkan karşılıklı bağımlılık, insanlığın bilincinde çok yönlü değişimler yaratmıştır.

Sosyalist sistemin gelişimi ve kazandıkları, İşçi sınıfının savaşımının sonuçlarının, halkların bağımsızlık mücadelesinde elde ettikleri ilerlemelerin, dünyada bir bilinç olarak yığınların rolünü ve bireyin önemini artırmıştır.

Sosyal ilerleme güçlerinin kazanımları, dev boyutlara gelişen iletişim ağı insanlığı tüm dünyayı ve tek tek her bireyi sarmaktır, etkilemektedir. İnsanlığın bilgi birikiminin genişlemesi, insanın kendi bilimine varma sürecinde bu faktördeki yanı sıra belirleyici bir rol oynamaktadır.

Bugün en genel anlamda yığınlar daha duyarlı, bireyler kendi bireyselliklerine daha güvenli konuma gelmişlerdir. Gelişme sürecinde dönel olarak önemli bir düzeyde zıtlaşmıştır. İnsanın dönüştürücü gücünün farkına varması, bunu yaşamın pratikte görmesi toplumsal bilinçteki gelişkin bir çizgidir. Yanı sıra toplumsal bilinçte kimi yanlışlarla çizgilerin belli bir etkinlik taşımaz da söz konusudur. Emperyalizm kozmopolit kültür ve geleceğe güvensizliği, dev iletişim araçlarının olanaklarıyla tüm dünyaya empoze etmektedir. Bencilliği, aşırılıkla yaşam sıramın, güvensizliğin, karamsarlığın yaygınlaştırılması, temel insani değerlere dönük sistematik ideolojik kampanya bir kültür bunalımı da yaratmaktadır.

Nükleer uzay ve enformasyon çağının bireyi bir yandan kendi konumunun farkına varma ve geliştirme konusunda dev olanaklara sahipken, diğer yandan geleceğe güvensizliği besleyen bir çok olguyla birlikte yaşamaktadır. Bilinç faktöründe, bu güvensizlik duygusunun ağır basmağı noktada hareketlenme baş göstermektedir. Ve bu hareketlenmelerin ortak karakteri de gelecek konusundaki belirsizliği ortadan kaldırma isteği taşımasıdır.

Çağımızda bilinç faktöründen giderek artan ölçümüyle paralel biçimde gelişen hareketlenmelerin toplumsal bilinç açısından çıkış noktası budur. Bugün giderek yoğunluk kazanan bu hareketlenmelerin sürecin başında bir grup duyarlı aydın tarafından başlatılmış olmasının nedeni de budur.

Bu hareketler, kapitalizmin 3 çeşitli alandaki yıkımlarına tepkiyi barındırmakta ve bu yıkımları ortadan kaldırmayı hedefleyen çok çeşitli politik grupları bir araya getirmektedir. Emperyalizmin yarılığı askeri tehdit barış hareketinde, kâr amacıyla doğanın tahribi ekolojik hareketlerde, tekelci devletin merkezileştirilmesi, bürokratikleşme ve demokratikliğe baskıya uğraması "demantralizasyon", "özyönetim" ve "tabanı demokrasisi" teorilerinde, eğitimdeki bunalım "öğretimde alternatif metotlar" arayışlarında, emeğin yabancılaşmasına karşı emeğin tinsel anlamda kurtuluşu ve "kendi yaşamını belirleme" istemlerinde, emperyalist kültürü izleyiciye ve kozmopolitizme karşı, "karşı kültür" yaratma girişimlerinde, günlük yaşamın denetlenmesi, yönlendirilmesi, tüketime zorlanma ve tüketimin sınırlamalarına karşı, "alternatif yaşam biçimi" biçimlerinde, ruhsal kutuplaşmalarda ve zorbalığa "yeni duyarlılık" ve "değişir duyumlama" görüşlerinde dışa vurmaktadır.

Bu hareketlerin ortak özellikleri şöyle sıralanabilir:

— Çok farklı dünya görüşüne sahip kesimlerini bir araya getirmesi,

— Belli bir sınıf adına değil, tüm insanlık adına hareket etmesi,

— Ferdi değerlerine biçimlerine sahip olması,

— İstem açısından parçalı bir karakter taşıması ve bütünsel bir alternatif sunmamalarıdır.

Sınıflardan kaynaklanıp sınıfları aşan sorunlara çözüm arayışının bir ürünü olan bu hareketlenmeler, nesnelolarak toplumsal ilerleme sürecinde olumlu bir rol oynamaktadır. Çünkü ilerlemede, son tahlilde karşı kanıya gelmen emperyalist yöneticiler ve kapitalistlerdir.

Bu nedenle bugün yığınsal demokratik hareketler toplumsal gelişmenin ana itici güçlerinden biri konumuna yükselmişlerdir. Bu hareketler içinde sosyalist gençlik aktif biçimde yer almakta, solun farklı kesimleri bir araya gelmektedir. Özel alana ilişkin sorunların tüm insanlık adına ele alınması, o alana duyarlı geniş bir kitleyi hareketi geçirebilmektedir.

Yığınsal demokratik hareketlere ilişkin görüşlerimizi önümüzdeki sayılarımızda farklı boyutlarıyla ele alacağız.

1968 IŞIL ÖZGENTÜRK İLE "SU DA YANAR" ÜZERİNE SÖYLEŞİ

1968 yılında bir yürüyüş oldu, Harun Karadeniz bu yürüyüşün ba[illegible] şındaydı. Hepimiz vardık. Yağmur yağıyordu. Elleri[illegible]mizde fenerler vardı ve naylonlar örtmüştük. Tıpkı bu filmdekigibi, birtepeden iniyorduk. O sahneyi hiç unutmuyorum. Penetler aşağıda ateş böcekleri gibi görünüyordu."

Işıl Özgentürk ile İ. İnsan Hakları Kurulunun İzlemek için Ankara'ya gelişiğini, de konuştuk. "Su da Yanar" üzerine görüşmek istediğimiz söylediğimizde ilk tepkisi "Siz de mi aleyhinde yazacaksınız?" oldu. Bir filmi genel olarak değerlendirdik, tartışmak istediğimiz noktalar olduğunu söyledik. Kaygısı ya da yakınması filmin tartışılması değil, filme onaylı yoklamasıydı. Yine de bütün bunların filmi tartışılır bulmasından hoşnuttu.

"Bizim gençliğimizin anlatımı var bu filmde. Belki de film şundan dolayı beğenilmedi; herkesin 68've ait bir fantezisi var. Bu dönemi yaşayanlarsın ve daha sonra bu dönemen ayrılmış olmayenlerin. Belki de benim yapmış olduğum film o fantezilerle buluşmadı."

Filmin çok tartışılan bir yanı onlarca kamplaştırdığı, anlatımındaki korkaklığıydı. Çok çok sınıfa kulaklarınıştı ve genel bir çizgi dışında çok farklı yönü yoktu. Işıl Özgentürk, filmin dilinin zorlayıcı olduğunu, zorlayıcı olmayı seçtiğini, ancak filmindeki her şeyin de fantezi olmadığını söylüyordu. Sözgelimi, kahramanın çorsoflu kadınlarını olduğu sahne Adana'daki bir ölüm olayından alınmıştı. Ölen genç kız çeyizi ile birlikte gömülmüştü yorda. "Bu sahne aynı zamanda kadının sınırsız kaderini de anlatıyor. Mesela eleştirmen Nur Firat, kadın oyuncunun çıplaklığından da çok rahatsız olmuştur. O kadar rahatsız ki, hiç rahatsız olmabileceğini sanmıyorum. Çünkü Batılı kadın hiç bir zaman bedeninden utanarak büyümedi. Onun jestlerinde o çıplaklık zaten doğal. Onun için çıplak, yoksa tiksici bir kayıp ile konulmadı. Orada kadın yücelmesine 'Benim yanımda çıplak dolaşmaktan utanıyor musun?' diye soruyor. Türk insanı Doğulu bir anlayışla eğitildiğinden, çıplaklık doğal bir durum değildir. Ve batılı Öyle bir Batılı için bu çok doğal bir şeydir ve kadına sevgisinde bu noktayı yakalaması son derece doğaldır. Kaç Türk erkeği çıplaklığını rahatlıkla sergileyebilir?"

Yine eniştenin özelliğinden kaynaklanan bir kopukluk vardı filmde. Bir değinmeklik duygusu uyandırıyordu.

"Bu film, film olmaktan çıkıp insanın politik sorular toplamı haline geliyor. Onun için seçildi bu serpme yöntem.

"Türk aydın hayatına bakarsak, tıpkı bu filmdeki gibi kopuk kopuk olduğunu görürüz. Bir defa büyük bir güvensizlik duygusu egemendir. Filmin kahramanı da genel olarak güvensizdir. Sözgelimi bugün İnsan Hakları Derneği'nin toplantısında yız, yarın gösterinin olmayacağının kimse söyleyemez. Bu bir yaşantı.

"İkincisi, biz ne tam Doğuluyuz, ne tam Batılı. Biraz Batıdan almışız ama, bütün geniş[illegible]lerimiz, içgüdülerimiz, benliğimizle Doğuluyuz. Ketumuz. Duygularımızı açığa vurmaktan hiç hoşlanmıyoruz. Ama bir Batılı kendini ifade etmeyi sevmez.

"Bir Türk aydınının hayatında ne[illegible] anlamda tamamlanmı[illegible]rlık yoktur. Nesne[illegible]gelisi ile bir aşk hayatı yaşayabilir, ne ka[illegible]rı ile daha açık bir ilişkiye girebilir; [illegible]allesi ile ilişkileri uyumlarini ne canının istediği herşeyi yapabilir. Bir Batılı aydın [illegible]bi toplum de[illegible]rlerini hem kabul edecek hem yadırgayacak, hem canının istediğini yapacak bir lükse sahipdeğildir. Bizim aydınımız o imaj sorundadır.

"Filmde siyasi otorite sürekli bir baskı aracı olarak görüyor. Görmemek mümkün değil. Şünün yasaklarının, tiyatro oynayan çocukların gözaltılanmesi, yüzlerce on yıl önce çevrildiği filmin hâlâ hâlâ sorulması. Bunlar göstergedir. Bir devlet toplumudur bu. Dünyada ülkemizden dolayı içeri girmiş sanatçı sayısı en fazla Brezilya, sonra Arjantin ve Türkiye'de."

Film 68 dönemini yansıtmış bir eyleminin bunalımlarını anlatırken bir dönemi de belgeliyordu. İnsanlar yürümüşlerdi, insanlar cezaevlerindeydiler, insanlar bunalıyorlardı, insanlar gence görüyorlardı. Yönetmen Konuyu Müdürlüğü'ne götürülüyor ve kendisine gözleri bağlı insanların bulunduğu bir mağaraya bırakılıyordu. Hiç bilmediği bir mekâna bırakılan ve kendisine neler yapılacağını bilmeyen bir insan için şöyle böyle başlıyor da.

"Bu ülke, 5 bin insanın olduğu küçücük bir iç savaşın çıktı. Böyle bir filme nasıl cesaret edilebilir sorulıyor. Bugün bu yapılacak, yarın bundan daha ileri bir şeyler yapılabilecek. Sansürün belli bir noktasına ilişecek. Bunların hepsi üzerine gelecek. Bir gün yasal yapıyı irtiklayan bir film yapılacak, bir gün bireyi dikleyen bir film yapılacak. Bunlar yapıla yapıla, bu taşlar konula konula şu noktaya gelecek insanlar; artık yapamayacağınız şey yoktur, anlatamayacağınız şey yoktur."

Filmdeki yönetmen Nazım'ın filmini çekmeye çalışıyordu. Ancak insan engelini aşmak zorundaydı, para engelini aşmak zorundaydı. Bütün bunları aşmak sorunu çözülmüyordu. 68'lere ilişkin fantezilerin çakışmasını bir yana, 80'ler hâlâ sürüyordu. Nasıl anlatılacaktı, nasıl söylenecekti. "Politik sorular toplamı" nasıl belirlenecekti? Filmde içten bir yakınlaşma yeğlenmiş ve bu süreç izleyici ile birlikte yaşanmış ve atılmıştı. Sonuçta içten yok, başım bir anlatım dilinin ölçüsüne geçmiş ve politik sorular toplamını belirlemiş.

Bir başka sorduk da Nazım Hikmet'in kendisi olmuş. "Ben Nazım'ın kullanıldığının düşünülmesini önlüyü ve aynı zamanda kendimize güvendiğim bir işareti olarak görüyorum. Çünkü Nazım Hikmet ele alınmayacak, tartışılmayacak, filmlere konu olmayacak bir mit değildir. Nedenin yüzeyinde yatan bir mittir. Ne yazık ki, Türkiye'de yaşama dile getirilip şiirleri unutturulmak istenıyor. Nazım Hikmet tıpkı Aragon, Neruda gibi ikinci Dünya Savaşı gibi büyük değişimlerin olüştürdü. Bu büyük şeyler kuşağındandır. Bakın, bana niçin Nazım Hikmet'in adını tek bir yerde, sevgiliyle sevişirken geçirdiğimi sordular. O öylesine büyük bir şair ve öylesine büyük bir insandır ki, aynı zamanda çok önemli bir aydındır Nazım Hikmet. Aydın namusunu ve onurunu bir hapta tutacak bir insandır. Böylesine güzel bir insanın en güzel anlarda düşünmek için insanlara aykırı geliyor? Hiç kimse sevgilisine Nazım'ın şiirlerinden okumadı mı?"

Bu film Nazım'ın filmi mi? Nazım'ın yaşantısı anlatılmıyordu, ya da Nazım'ın şiirleri-bütün sahne dizisinde- yer almıyordu. Ama bunlar vardı. Bunlar aydınlar, cezaevlerinde umutlu insanlar, yürüyen insanlar, gözlerin içi gülen insanlar. 68 yılı bir karanlıktır ki her görmeye gidenler çocuklar, sevgilisine sarılan genç insanlar, beyaz beşiktaşlı erkekler, kara çarşaflı kadınlar. Nazım'ın insanları. O'nun sürülerinin hayatı olan insanlar. Bu düşlerimizi Işıl Özgentürk'e söylediğimizde çok duygulandı. "Bu bezi çok mutlu etti. Bu filmi bir tek kişiye bile böyle bir şey geçirmişse yapılmasına değmiştir. Bu film gerçekten Nazım Hikmet'in türkülerinin kaynağıdır."

"Bizim gençliğimizin anlatımı var bu filmde..."

"Türk aydın hayatına bakarsak, tıpkı bu filmdeki gibi kopuk kopuk olduğunu görürüz."

Söyleşi: Beyhan Sunal

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sanat, insanca idealleri korumak, onları kişisel düzleme getirmek zorundadır; barışa ilişkin sorunlar ancak böylelikle insanların kişisel sorunları haline gelebilir.

sanatın aktif etkileyebilme gücü ve barış

26 Nisan 1937, gökyüzünün açık, güneşli olduğu çok güzel bir ilkbahar günüydü... Ancak, gün ve güneş henüz güzelliğini yitirmemişken gökyüzünü doldurana ve uçakları bir anda her şeyi değiştireceki. Bresci gün gazetelerde şöyle diyordu: "Bu sabah artık Guernica yok!" Nazilerin "yeni kitlesel savaş" yöntemlerinin ilk deneyim o sonucu böyle özetleniyordu.

Küçük bir İspanya kenti olan Guernica'nın sabahtan yıkıldığı günlerin üzerinden çok geçmeden aynı topraklardan yeni bir Guernica yükseldi. Bu, bir yandan savaşın acılarını gözler önüne seren, bir yandan da sabırlığı ve vazgıç geçen yeniden bir Guernica'ydı. Onda, bir yandan öfkim, acı, saldırganlık tüm boyutlarıyla açık açık duyurmaktadır; bir yandan da büyük bir umut yaşanabiliyordu. Yeni Guernica, savaşın gerçekliği karşısında barış için mücadeleye çağrının ifadesi olan bu olağaüstü resim, yaşamında daha da büyük acılara karşı Picasso'nun sanatçı sorumluluğuyla dile getirdiği etkili bir uyarıydı.

O günden bu yana yeryüzünün üzerinde küçük-büyük birçok savaş oldu. "Yeni Guernica'lar" yaşandı, yeni Guernica'lar yapıldı. Gitmeye savaşın birbirine insanlığın "kalıcı barış"a ödemesi de giderek büyüdü. Bugün artık savaş ve barış, nükleer silahlanma yarışının durdurulması, kısaca "kalıcı barış"ın sağlanması dünyamızın dikkat odağında toplanmıştır ve dünyanın içinde bulunduğu durumda büyük değişiklikler oluşturma umudu, her geçen gün daha çok insanın desteklediği bir istemde dönüşmüştür. Barışa giden yolda uluslararası ilişkilerin kökü bir şekilde normalleştirilmesi çabalarının önüne artık daha iyi kavranmaktadır. Artık, ideolojik farklılıkların silahlanma yarışına önkenmesi sorunlarıyla bağlama girişmeleri reddedilmektedir. Dünya savaşının yazgısal bir kaçınılmazlık olmadığı anlayışı barışan yana tüm güçlerin kılavuzu olmaktadır. Çünkü, artık biliniyor ki, "insanlık maddi, manevi varlığını birbirine ekleyip birleştirilmesi, savaş bu birikimin karşılanmasına neden olur ve bir bütün olarak daima insanlığın zararına işler. İnsanı belirleyen onun üretmesidir; savaş bunu kopartır. Savaşın eylemi insanın zihni faaliyetine ters düşerek ki'ğrünün kökeni yok eder."

"Kalıcı barış ödemi"nin daha da geniş insan yığınlarına yaranın almasını sağlayan şey nedir? Günümüzde bu soruya şu yanıtı vermek yanlış olmaz: "Bilinç, kitleye malolmuş maddi güce dönüşür." Barış bilinci de kitleye malolma yolunda büyük adımlar atmıştır.

İşte bu noktaya ulaşılmasındaki etkili unsurlardan biri sanat, barışa bir deyişle sanatın aktif etkileyebilme gücüdür. Guernica örneği ise, sanatın "aktif etkileyebilme gücü"nün tıpkı bir örneği olmakla kalmaz, bir bütün olarak sanatın ve sanatçının ünsel bir işleve sahip olabileceğini de gösterir. Bu anlamda Guernica ve Picasso, sanatın ve sanatçının sorumluluğunun ifadesidir.

SANATIN VE SANATÇININ SORUMLULUĞU

Şolohov, 1963'te Asya ve Afrika Yazarları 7. Konferansı'nda okunan çağrısında soruyor: "Silahı yalnızca kalem ve kâğıt olan yazar tüm bunlara nasıl karşı koyabilir?" Sorunun yanıtı öncelikle sanatçının bilincinde, bununla beraber "barış ve sanatın, özgürlük ve insanlık düşüncesiyle olan doğudan bağlantısı"nda aranmalıdır. Picasso, "savaş bana sahi sanatımla da olduğunu gösterdi" diyerek tanımlamıştı bu ilişkiyi. Bu ilişki, sanatçıların bulundukları etkinliğin bilincinde olmalarını demektir; sanatlarını dünyada barışın korunmasına yönelik özgürlük ve insanlık doğrultusunda gerçekliğin açığa çıkarılması ve ileriye doğrultulması yönünde etkin biçimde kullanabilmeleri demektir; bir yanlılıktır bilinci içinde hareket etmeleri demektir.

Sonuçtan yana sanatçının elindeki en etkili silah "gerçekler"dir. İnsanlar kendilerine ilişkin bu gerçekleri bilmek istiyorlar. Gerçeklere ilişkin bilgisizdoymazlık yolu gerçekliğin kayıraktırma yönelmekten geçiyor. Bunun için sanat, insanca idealleri korumak, onları kişisel düzleme getirmek zorundadır; barışa ilişkin sorunlar ancak böylelikle insanların kendi kişisel sorunları haline gelebilir. Sanatçıya dil şen görev, herkesin çıkığı ile her bireyin kendi kişisel iyiliği arasındaki bu çok önemli uyumu göstermektir. "Korkunun, ölümün, acının olduğu kadar, mutluluğun, umudun, direncin de ancak birlikte çalışma ve dayanışma içinde sağlanabileceği"ni anlatabilmektir. Sanatçı bütünün ortaya koyarken öncelikle izleyiciyi etkin hale getirmek perspektifi içinde hareket etmelidir. Barış bilinci ancak bu perspektif içinde kalıcı güce dönüşebilir.

BARIŞ, İNSANIN ÖZGÜRLEŞTİRİLMESİNİN TEMEL KOŞULLARINDANDIR

Her yeni bilimsel buluş gibi, barışın kazanılması da insanı bir kez daha özgürleştirecektir. Barış mücadelesinin bu çok boyutlu içeriği sanatçının sorumluluğunun da çerçevesini çizer. Toprakların nükleer silahlar ve yabancı üslerle donatılmaya bir ülkenin sanatçıları olarak Türkiye'ni sanatçıların üzerlerde düşen sorumluluk ise aynı bir öneme sahiptir. Dünyada silahsızlanma yolunda önemli adımlar atılırken Türkiye'nin sıcak bir savaşın içine sürüklenmeye, topraklarına yeni nükleer silahlar yerleştirilmeye çalışıldığı bugünlerde barıştan yana sanatçıların barış mücadelesinin dışında kalmaları düşünülemez. En etkin silahı gerçekler olan sanatçılar sanatlarıyla ve tüm varlıklarıyla barışın kazanılması mücadelesindeki saygın yerlerini almalıdırlar.

Ali Alaz

Okuma Notları...

TOGLİATTİ: YENİ KOŞULLARI BİÇİMLERDE KAVRAMA USTASI

Palmiro Togliatti, Yaşamı-Savaşımı

İsmail Gül

İtalyan komünist hareketinin bu büyük önderinin yaşam öyküsünü okuyup bitirdikten sonra, bütün kitap boyunca beni heyecanlandıran Togliatti'nin yaşamının belirgin özelliğini ne olduğunu ve bunun bir cümleyle nasıl anlatılabileceğini düşündüm. Sonunda temel unsuru, yeni koşulları eski şemalarla, eski alışkanlıklarla, salt doğruların tekrarı ile değil, yeni biçimler, yeni araçlarla görmeye çalışma arayışını, oluşturduğunu gördüm.

Togliatti'nin ve üniversite yıllarından ölünceye kadar dostu, yoldaşı, kendisi için *"kürsüye ve duyusal deneyimi, politik deneyimiyle benden çok ilerde ve beni yönlendiren oydu"* dediği Gramsci'nin yaşamlarının en belirgin özelliğinin hevesler olmayan, daha açık deyişle modaların arkasına takılmayan coşkulu bir araştırıcılık; eski düşüncelerin yaygınlığının özelliğine kapılmadan cesaretle özgün görüşlerini savunmak insancı canlı, meşalayı yanık tutup yüce amaç gülünü beklemek yerine, gerçek yaşama akı akıya sarılıp yığınların kazanmasını yolunu sürekli aramak olduğu görülüyor.

Bu sonuç, ülkemizde sol içinde belkişinleşmiş iki farklı yaklaşımla ilişkili olduğu için de çekici ve güncel geldi. Bu nedenle, Togliatti'nin yaşam öyküsünü tanımak ve okunmasını istemek salt bir bilgilenmeye ve İtalyan deneyimini öğrenmeye çağırmanın ötesinde bir anlam kazandı.

Bu büyük komünistin gazeteci, parti yöneticisi ve militanı olarak yaşamından öğrenecelerimiz çok şey olduğu kuşkusuz. Ama bence en önemlisi, en güncelli budur.

Togliatti ve Gramsci'nin, bu iki iyi arkadaşın, üniversite yılları sosyalist hareketle pozitivizmin egemenliğinin hüküm sürdüğü yıllardı. Bu dönemin *"sosyalist yöneticileri de büyük çoğunlukla ünlü tezza avukatları, büyük meydan halipleriydi. Devrimci geçinmek istediklerinde kor hünç bir düşünce başlığı, dirgeliği ve sürekli sınıfsal eylemde tam bir yetersizlik gösteriyorlardı"*(28) Bu durum, Togliatti ile Gramsci'yi coşkun bir araştırmaya itiyordu. *"Sadece gündelik işler ile uğraşan, eğlenceleri ve yıl sonu sınavlarından başka kaygıları olmayan öğrenci kitlesi içinde Gramsci ile Togliatti kimseye benzemiyorlardı. İkisi arasında konuşmaların sonu gelmiyordu. Bunlar erkeklerde ve Gramsci de yorulmak bilmez bir hürriyet ve oldukça tatlı, sokulgan yoldan sonu yetmez tartışmalardı. Ama coşku veren tartışmaların özel bir yeri vardı. Sürekli ve ısrarlı bir biçimde bugünün ve geçmişin somut görünüşleri içinde İtalya'nın ekonomik ve toplumsal yaşamı konusunda araştırma yapmak. İşlem, geleneksel bilim gibi, idealist düşüncenin yeni akımları da sorunlardan kaçtıkları Gramsci için olduğu kadar Togliatti için de pozitivizmin bırakmanın kesin oldu ve herşeyi çabuklaştırdı.*(28)"

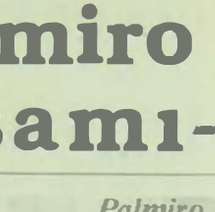

Palmiro Togliatti

Maurizio Ferrara

Togliatti ve Gramsci gençler arasında çok sevilmiyorlardı. Çünkü, yeni ve zamanı ne olursa olsun, ne kadar soyut olursa olsun dinliyorlar ve tartışıyorlardı. Anlatım biçimlerinde yeni bir şeyler vardı. Bu biçimin günün egemen hitabet sanatıyla hiçbir ilgisi yoktu. Lafa değil, kanıta ve mantıkçılığa dayanıyordu.

Bu iki temel özelliklerinin, yani sorunları yeni biçimlerde kavramak, çözümleri lafa ve alışkanlıklara dayanan hamasiyetle değil kanıta ve muhakemeye dayanarak aktarmak yeteneğini; 1920'lerde partinin, değişen yeni koşulları, yeni biçimde kavranması, politik olarak yenilenmesi mücadelesinde daha da yetkinleştirerek kullandılar.

İşte bizim ülkemiz içinde güncel olan İtalyan Komünist Partisinin bu politik yenilenme sürecinde yaşadığı tartışmalarda, 1922 yılında partinin ilk temel sorunu vardı: Birincisi faşizme, ülkenin siyasal ve toplumsal koşullarındaki bu yeni duruma ilişkin yeni politikalara belirlenmesi, çalışma tarzı ve örgütlenmesinin bu politikalara uygun hale getirilmesi, ikincisi Maksimalistlerle birleşmenin gerçekleştirilmesiydi.

Birinci soruna ilişkin görevler bir yandan ülkesel doğrulara bağlı ve sınıflı bunlar yücelerken, gemalik "sol" Bordigacılığı eskileştirmek, diğer yandan, bu eskileştirme çabası içinde partinin yeni koşullarda izleyeceği yeni politikaları belirlemekti.

Bordigacılar değişen koşulları yeni biçimlere kavramak yerine, *"faşizmle başka bir biçime hükümet arasında bir farklılık yoktur. Reformistlerin alçaklığını gözler önüne sermek için savaşmak, ani gerekli olan budur"* diyorlardı. Togliatti ise ulusal ölçekte bir mücadelenin gerekli olduğunu, *"Arditi del Popolo"* adlı halkın özsavunma hareketine aktif olarak görünmesini, faşist şiddete şiddetle karşılık verilmesini, taşımın böylece çıkıntılabileceğini savunuyordu. Bordigacılar Arditi del Popolo hareketinin yöneticilerinin gizlenmesi olduğunu, komünistlerin bu hareketa girmek yerine kendi grupların kurarak kahramanca çıkışlar yapmalarını öneriyorlardı. Bunlara göre çoğunluğu kazanmak oğruna komünist hareketin "temizliği"nden taviz vedemezdi. Kısacası, iktidarı doğrudan doğruya ele geçirmek için yeraltı mücadele edilebilecek koşullar olmuşuncaya kadar, temizlik, saflık korunmak, meşale yanık tutulmalıydı.

Bu sorular şemalarla çözüme alışkanlığın hakimiyetine karşı mücadele yeni politikalar oluşturma çabası bütün alanları kapsayacak biçimde sürdürüldü.

"Asıl olan Gramsci'nin İtalyan toplumunun, sınıflarını ve bölgesel farklılıklarını nesnel çözümlenmesinden hareket ederek ve politik gruplaşmaların eleştirisini, yorgun ve perspektifsiz sürekli bu çözümlemeye başlayarak sağladığı kısmı. Proleterya'nın mücadeleci böylece gerçek, ona verilen yön de bilimsel oluyordu. Bu mücadelenin asıl amacı bugün olduğu gibi sosyalist toplumun kurulmasıydı, bu gözden kaçırılmıyordu tam tersine. Ama bir ranacak koşullar ve buna ulaşmak için izlenecek yol daha belirgin hale geliyor, ayrıca bu hedef, verileri ve doğrudan koşulları ülkemizde yaşanan gerekse ulusal bir tarihin zorunlu sarp noktası da oluyordu."(114)

Togliatti partinin sorunu şöyle belirtiyordu. *"Parti şöyle bir anlayışı benimseyemez: önce bir siyasal örgütün ensonu ve kadroları sapanıyor, sonra bu siyasal örgüt, onun ve yöneticilerinin oynamak üzere kitlelerin hareketini bekleyen durum. Boyle kapılar içine sokulan ve iskinsi bu biçimde anlayan partiler devrimin hazırlanmasını ve yönetimine ilişkin gerçek görevlerini bir tarafa getiremezler."*(106)

Kısacası parti, görevini bir dizi ülkesel doğrulara sürekli bağlı kalmayı başarabilmesiyle devrimci, salt ressel faktörlerin kaçınılmaz gelişmesinin bir sonucu olarak o yüce sarp gülünü beklemeyi öğüdleyerek, o zamana kadar "insancı canlı tutan, meşalayı yanık" tutarak değil, günlük yaşamdan kopmamı ve geniş kitleleri bu değişim süreçlerde da yaklaşma çabasını ve beyerlerini göstererek yerine getirebilir.

Sonuçta eski sektar komünistler ikiden doğrudan elin geçirmek için yeniden mücadele edecekleri ani oturup beklemekten başka perspektifler de bulunabileceğini olaylar içinde gördüler (125).

Geçen sayımızdaki *Bu Kadının Adı Yok* yazısının son bölümü teknik bir oksaklık nedeniyle eksik olarak yayınlanmıştır. Kalan bölümü, yazarından ve okuyucularımızdan özür dileyerek yayınlıyoruz.

Yazı

Kadının kendini bulma çabası özel şiddet duygusunun duyurulmasıyla doygun hale ulaşır. Yalnızca kendisine ait olan dört duvarın içinde bağımsız ve tek başınadır. Dört duvarın kapısını açmakta ya da açmamakta, içeriye insanca bir sıcaklık ve ahı almamakta özgürdür. İşte önemsiz kadının kendisini bulmasıdır. Bulmuştur da. Filmin başında gözlerinin ve gelişi güzel ve kendini yazmaya bıraktığı anlamı daha bir bilincle yazmaya karar verir. Sanki yaşadıkları tüm kadınların yazdırılmaçasına, yaşadıklarından edinebildiğimizpek çok şey varmaçasına. Ne diyebilirsiz, sağlamaz Duygu Asena.

Filmin sonunda çırılçıplaktır kadın. Cinsel kimliğinden, yasaklardan arınmış, erkeklere karşı koyma a hazır(!)

Filmde, erotizmin bilinçli olarak yanlış biçimde kullanılmasın görsel olarak izleyiciyi rahatsız ediyor. Filmin içine tam anlamıyla oturtamış, izleyicilik sağlamamanın gerekten bir çıplaklık ve lıçkı'ın ortasındaki sıkıntıdan birinin sürekli düşük olması; kadına cinsellik kazandırmaya çalışan kadın filminde, kadının cinsel açıdan yine araç olarak kullanıldığı izlenimini uyandırıyor.

Yalnızca kadını değil, insanı yalnız olduğuna inandırmaktan cayarak eğer, başkalarının bize ed arasılarına da gerek duymuyor. Hepimizin biraz adı var çıplak ve bıla bu adlardan çok daha önemliyiz. Denis hep görünmüyor dolanda. Fırtınasıyla dalgasıyla, durgunluğuyla... içine inlmeyi denemek, yavaş yavaş da olan yok olmadığımızı mutlaka görecegiz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

okurdan

"Yunanistan'daki gençlerle Türkçe yazışmak isiyorum."

Merhaba diyerek yazıma başlıyorum. Sevgili Yarın'cular dergimizin ikinci (79) sayısı bugün elime geçti. Birinci (77-78) sayıya göre daha güzel, daha içerikli. Umarım böyle devam eder... Dergiye muhabir olmak istiyorum. Muhabir yapıyor musunuz? Muhabir olursam yarışmaya katılabilir miyim? Yunanistan'daki gençlerle de Türkçe yazışmak istiyorum. Bu konuda yardımcı olursanız sevinirim. Şimdiden teşekkür ederim. Aklınızı yormam.

Fatik Kamacıoğlu
Ceylanpınar, Şanlıurfa

"Yarın demokratik kültüre katkıda bulunuyor?"

Yarın'ın sürekli abonelerinden biriyim. Uzun bir süreden beri Yarın'ları düzenli olarak gönderme duyarsızlığını ve düşüncelerimi göstermiyorsunuz. Eğer kabul ederseniz bu kısa mektupla eşeklıklerimi telafiye çalışıyorum.

Biz çok zıtlaşmamı gibi ben de üniversite gençliğinden geliyorum ve tabii gençlik hareketini izlemeye, gözlemeye büyük önem veriyorum. Yarın ben bu gerçekliğimi karşılıyor. Bende belki de daha önemlisi ülkemiz solunda henüz bir eşelek hatine gelemeyen "demokratik kültür"e yayın yoluyla katkıda bulunuyor.

Gençlik içinde yürütülen çalışmalara ilişkin değil de genel siyasi çizgide sizlerden oldukça farklı düşünüyorum. Fakat bu sizlere yakınlık duymam için bu koşullarda gerçekleştirdiğimiz dayanışma ve ilerlemi ilerde ve daha boyutlu bir biçimde sürdürmem için engel oluşturmuyor.

Dayanışmamızın daha da geliştiğini umuyor, başarılar diliyorum. Hoşçakalın.

Murat Karabulut Meriç-Tatnabul

"Yunan gençlik hareketinin deneylerini aktarmak istiyorum."

Değerli Yarın çalışanları,

Ben uzun bir zamandır Yunanistan'da bulunuyorum. Öğrenciyim. aynı zamanda çalışıyorum. Bunun dışında yapmam gereken görevlerim de var. Bu iki halk, bu iki gençlik arasında yapabileceğimiz çok şeyin olduğu gerçeğinden hareketle sizinle bağ kurmak istiyorum.

Yunanistan gençlik hareketinin geçmişi, bugünkü mücadeleyi ilgi alanımda. Sürekli olarak YARIN ve ODİGİTİS'i izlemeye çalışıyorum. Sizin ODİGİTİS'de olan yazışmalarınız dışında, Yunan gençlik hareketinin deneyimlerini ve mücadelesini sizlere aktarmak istiyorum. Ayrıca sizlerin Yunanistan'dan bizden istediklerinize de yanıt vermeye çalışacağım.

Bazıemia Gülşen Atina-Yunanistan

"Gorbaçov birçok insanı etkilemeye devam ediyor."

Merhaba,

Yeni sayınızı ve ardından mektubunuzu aldım. Yarın'ın UOB'ün 15. Kongresi'nde temsil edilmesi ve ilgi uyandıran delegasyonlar arasında yer almasının bizlere büyük moral verdiğini bilmenizi istiyorum. Cezaevde Yarın'ı özelde de Yasemin Çoncar'ı kutlar heşenlar dilerim.

Ocak-Şubat sayısı berkesçe kapışılarak okundu. Çünkü yıllar oldu artık bu tür haberler duymuyalı. Once de yazdığım gibi, Gorbaçov'un kitaplarını ilk fırsatta gönderin. Gorbaçov birçok insanı etkilemeye devam ediyor ve araştırma isteği doğuruyor. Kuşkusuz bu durum bilimsel maddeci çizgimiz savunucuları için büyük bir kazanım.

Sonlarken çalışmalarınızda başarılar diler, dayanışma duygularımı belirtirim.

Mirza Turgut ETYA Ozanı
Antakya

"Yarın bütün gençlik hareketinin sorunlarını işlemelidir."

Ülkemizin gençliğinin tüm sorunlarının, isteklerinin dile getirilmesi, savunulması bugün daha acil bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Çalışan, emekçi gençlik bugün bilinç, ve örgütlenmeden yoksundur. Dolayısıyla köylü gençlik de aynı durumdadır. Yani işçi, emekçi gençlik ve köylü gençlik ile öğrenci gençliği kapsayacak merkezi, yığınsal ve birleşik gençlik örgütünün oluşturulmasının bugün çok daha büyük önemi vardır.

Bunun için Yarın, eğitsel, bilimsel, kültürel ve sanatsal konuları işlemekte devam, bütün gençlik (öğrenci, işçi, köylü) hareketinin sorunlarını işlemelidir.

Sizlere çabalarınızda başarılar dilerken; daha mutlu yarınlarda buluşmak dileğiyle, sevgi ve saygılar

Ali Meriç Gaziantep

OKTAY RIFAT'I YİTİRDİK

Nisan ayı içinde yitirdiğimiz olan Oktay Rifat'ın yine aynı adı taşıyan kitabından "Ellerdi Var Özgürlüğün" adlı şiirini yayınlıyor, saygıyla anıyoruz.

ELLERİ VAR ÖZGÜRLÜĞÜN

1

Köpürerek koşuyordu atlarımız
Durgun denize doğru.

2

Bu uçuş, güvercindeki,
Özgürlük sevinci mi ne!

3

Öpüşmek yasaktı, biliyor musunuz,
Düşünmek yasak,
İşçiliğimi savunmak yasak!

4

Ürünü ayrımsız ağamından,
Tutturabildiğine,
Satıyorlar pazarda;
Emeğin dalları kımılmış, yerde.

5

Işık kör edicidir, diyorlar,
Özgürlük patlayıcı.
Lambamızı bozan da,
Özgürlüğe kundak sokan da onlar.

Uzandık mı patlasın istiyorlar,
Yaktık mı tutuşalım.
Mayın tarlaları var,
Karanlıkta duruyor ekmekle su.

6

Elleri var özgürlüğün,
Gözleri, ayakları;
Silmek için kanlı teri,
Bakmak için yarınlara,
Eşiğiliğe doğru giden.

7

Ben kafes, sen sarmaşık;
Ölen dolanabildiğin kadar!

8

Özgürlük sevgisi bu,
İnsan kapıbınaya görün bir kez;
Bir urba ki eskimez,
Bir düş ki gerçekten daha doğru.

9

Yiğit sürücüleri tarihsel akışın,
İşçiler, evren kovanının arıları;
Bir kara somunun çevresinde döndükçe
Dünyamıza özgürlük getiren kardeşler,
O somunla doğrulur uykusundan akıl,
Ağanır o somunla bitmeyen gecemiz;
O güneşle bağımsızlığa erer kişi.

10

Bu umut özgür olmanın kapısı;
Mutlu günlere insanca aralık.
Bu sevinç mutlu günlerin ışığı;
Vurur üstümüze usulca türkek.

Gel yurdumun insanı görün artık,
Özgürlüğün kapısında dal gibi;
Ardında gökyüzü kardeşçe mavi!

düşmana inat bir kitap daha

Kağıda, malzemeye zam üzerine zam getiriliyor. İsteniyor ki, kitap yayınlarımasın, ilerici ve demokrat yayınevleri teker teker kapatılsın. İşte bunun için diyoruz ki, DÜŞMANA İNAT BİR KİTAP DAHA...

Bu kampanyamıza sizler de, BİR KİTAP DAHA, diyerek katılın, katılın ki, çabalarınızla yeniden bir kitap daha basılabilsin, okunabilsin. HAYDİ...

%50 İndirim

1 Haziran'a Kadar

Kim Korkar Mustafa Kemal'den, N. [illegible], 1260 lira.
Aşkımız Ağlıyor, 2625 lira.
Rüzgârın Tarihi, Haluk Gerçek, 1680 lira.
Edebiyat Barış Üzerine, Aziz Çalışlar, 3360 lira.
Edebiyat Bilimi 1, Plekhanov 2500 lira.
Edebiyat Bilimi 2, Plekhanov 4000 lira.
Türkiye Barış Derneği Davası-Sorgular, 4000 lira.
Sanat Edebiyat Üstüne, Nazım Hikmet, 4200 lira.
Toplulluk ve Birey 1, Petrovski, 2000 lira.
Toplulluk ve Birey 2, Petrovski 1890 lira.
Fukaralık Nedir?, 2100 lira.
Kapitalizm Nedir?, 2310 lira.
Yeniçağ ve Kadro Politikası, Gorbaçov, 1260 lira.
Hükümet Sistemlerimiz ve Barış, Gorbaçov 945 lira.
Eğitim ve Perestroyka, Devrim Sürüyor, Gorbaçov, 1260 lira.
Ekonomimizin Kökü Yeniçağ'ı, Gorbaçov 1 890 lira.
Barış İçin Yazılan Çizgiler, Gorbaçov, 1890 lira.

Aykırı Yaşamak, Şükrü Erbaş, 1200 lira.
Yolculuk, Şükrü Erbaş, 735 lira.
Günlerimiz, Yağmur Atay, 735 lira.
Yine de Gülümseyerek, Nihat Behram, 2625 lira.
Dingin ve Kuşkusuz, Kemal Durmaz, 735 lira.
İçerden Dışarıya Sevgilerle, 1470 lira.
Görülmüştür-Hapishaneden Mektuplar, 1680 lira.
Sovyet Romanı, Münnaz Kili, 1250 lira.
Öğrenci Dernekleri, Serdar Can, 500 lira.
Öğrenci Kıyımı, Selim Demirci, 400 lira.
Filistin ve Siyonizm Trajedisi, 1500 lira.
Güney Afrika Cumhuriyeti, Gürhan Uçkan, 3150 lira.
El Salvador'da Devrim, 1470 lira.
Güneyde Söyleşiler, Marta Traba, roman, 2520 lira.
İki Oyun, Gorki-Schneider, tiyatro, 1680 lira.
Palmiro Togliatti, Yaşam Savaşımı, 3360 lira.
Steinberg, karikatür, 1575 lira.
Barış ve Savaş Sorunu Üzerine, Einstein-Freud Yazışması, 250 lira.

BİLİM VE SANAT KİTAPLARI

YARIN YAYINLARI

İstek ve havale adresi: Asmalıçeşme sk. 14/2, Bahçekapı, İstanbul. Not: Ödemeli istekte bulunmayınız, toplu istekleriniz için ödeme posta havalesiyle gönderiniz, yayınevlerimize bildiriniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BARIŞ FİLİSTİN HALKINDAN YANA OLMAK ZORUNDADIR

Filistin halkının İsrail siyonizmine karşı yıllardır süren onurlu kurtuluş mücadelesi 1987 Aralık ayından bu yana işgal altındaki topraklarda başlatılan direniş hareketiyle yeni bir ivme ve boyut kazanmış oldu. Direniş, Filistin sorununu dünya kamuoyunun öncelikli gündemine bir kez daha soktu. En önemlisi, İsrail'in işgal ettiği topraklarda uyguladığı baskı şimdiye dek olmadığı kadar açık ve etkili biçimde teşhir edildi. Filistin halkı, kendi kaderini tayin hakkı mücadelesinde bir adım daha ilerlemiştir. Bağımsız Filistin Devletine bir adım daha yaklaşmıştır.

Filistin halkının birlik içinde ve yılmadan sürdürdüğü direniş eylemleri, sorona çözüm arama uğraşısını da hızlandırdı. ABD, "Barış Planı" adını verdiği öneriye destek aramak amacıyla Dışişleri Bakanı George Shultz'u Ortadoğuya gönderdi. Shultz'un bir günde Kudüs, Riyad, Amman kentlerinde boy gösterebilecek bir hızla yaptığı mekik görüşmeleri bir "panik havası" izlenimi verdi, ister istemez. Oyle ki, Shultz İsrail Başbakanı İzak Şamir ile görüşürken, ABD yönetimi 2 milyar dolar tutarında geliştirilmiş F-16 savaş uçağını İsrail'e satmak istediğini Kongre'ye bildirme jestinde bulunuyordu.

Ebu Cihat'ın öldürülmesinden 1 gece sonra dışarı çıkma yasağı konulan tüm Batı Şeria ve Gazze Şeridinde, her yere Filistin bayrakları asılıyordu. İsrail'in işgal ettiği topraklarda duvarlara "İntikam Alacağız" yazısı yazılıyordu. "Birleşik Ayaklanma Liderliği" imzalı bildirileri belki Shultz da okuyordu. Bildiride Filistinlilerce "ev ekonomisini" geliştirmeleri, "tavuk ve tavşan yetiştirip sebze ekmeleri" isteniyor.

Birleşmiş bir halkın direnişini yitirmeyeceğini ve zamanın siyonizmin aleyhine işlediğini gösteriyor herşey. Er geç adil ve barışçı bir çözüm için, İsrail siyonizminin köşeye sıkışacağı sezilebiliyor.

ABD yönetiminin Filistin konusunda uluslararası konferans toplanması yolundaki öneriyi ocak ayında BM Güvenlik Konseyi'nde veto ettikten sonra, bir barış planı oluşturmak bu anlamı taşıyor. Baştan şunu söylemek gerekiyor ki, getirilen barış planı ne İsrail, ne de Filistinliler tarafından kabul gördü. Bu, bir aciziliğin, çaresizliğin göstergesidir.

Emperyalizmin barış planını yalın bir biçimde özetlemek için Shultz'un International Herald Tribune Gazetesinin 29.3.1988 tarihli sayısında yayınlanan bir makalesine göz atmak yeterli:

"...ilke bunalımın kendine özgü tarihi özellikleri vardır... Sorun, tarafları savaş alanından görüşme masasına çekebilmektir... Arap-İsrail anlaşmazlığında görüşmelerle sonuç alınabilir... Son zamanlarda bazı çevreler belirleyici rol oynayacak bir uluslararası konferans üzerinde durmaktadır... Bize göre, bu tür bir konferans gerçek görüşlerin ortaya çıkmasını olanaksız kılar... ABD'nin desteklediği öneride bir dizi ikili görüşmelerin başlatılması, sonradan görüşmelerin statüsü konusunda taraflardan raporların alınması öngörülüyor. İkili görüşmelere katılan tarafların tümünün Güvenlik Konseyi'nin 242 ve 338 No'lu kararlarını kabul etmesi ve terörizm ile şiddeti reddetmesi şarttır..."

Görüldüğü gibi öneri yalnızca İsrail ve Arap komşuları arasında ikili görüşmelerin (İsrail-Suriye, İsrail-Lübnan, İsrail-Ürdün) başlatılması şeklindedir. Oysa bölgede kapsamlı ve adil bir barış için gerekli en önemli unsurlar gözardı ediliyor. Taraflar olarak yalnızca İsrail, Suriye, Lübnan, Ürdün görülüyor. Bu, şimdiye değin birçok kez oynanmış bir senaryodur. Bu senaryonun dışında mücadele eden ve meşru anlamda topraklarını sahiplenen bir halk vardır. Geleceğini belirleme hakkı bu halkındır. Ama, ABD görüşmelerdeki ekseni, Arap ülkelerine kaydırmak istiyor. Filistin Kurtuluş Hareketi'ni Arap rejimleri arasındaki hegemonya çatışmaları içinde güdükleştirmeyi amaçlıyor. Hatırlamalıyız; ABD'nin taraf saydığı Suriye ve Ürdün, ülkelerinden Filistinlileri sürmekle kalmayıp, kurtuluş hareketindeki dinamikleri güdümleri altına almaya çalışmışlardır. Ama, özellikle İsrail'in Lübnan'ı işgali (1982) ve FKÖ'nün Beyrut'u terketmesi sonrasında, kurtuluş hareketinin kendi örgütlü gücüne güvenmesi gerektiğini açık bir biçimde doğrulamıştır. Bugün İsrail'in ateşli silahlarına taşlarla karşı koyan kitlenin büyük çoğunluğunu 21 yaşın altındaki gençler oluşturuyor. Bu durum, 50-60'lı yıllarda Arap ülkelerinin İsrail ile olan çatışmaları içinde bir unsur sayılan Filistin Hareketi'nin 1967 Savaşı'nda Arapların yenilmesiyle bağımsız hareket çizgisini büyük ölçüde kazanmasının sonucudur. Gerçek taraf olan Filistin Kurtuluş Hareketi, ancak FKÖ'de birleşen kendi gücüne güvendiği sürecesiyonizme karşı mücadele verebilecektir.

Bu nedenle, 1967'de İsrail'in işgal ettiği toprakları iade etmesini ve bağımsız Filistin Devleti'nin kurulmasını öngörmeyen Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ni İsrail'e bağlı özerk bölgeler haline sokmayı amaçlayan, İsrail'in güvenliğini söz konusu ederken Filistinlilerin haklarını gözönüne almayan bir plan "barış planı" olamaz. Barış, halkların olmalıdır. Barış, Filistinlilerden yana olmak zorundadır.

Emperyalizmin barış planı karşısında çok daha gerçekçi bir uluslararası barış konferansı önerisi vardır. BM bünyesinde gerçekleştirilecek konferansa, soruna taraf olan İsrail ve Filistin halklarının yasal temsilcilerinin yanı sıra BM Güvenlik Konseyi Daimi Üyelerinin katılması öneriliyor. Öneri, Filistin halkının tek temsilcisi FKÖ tarafından kabul edilmektedir. Siyonist İsrail yönetimi ise konferansa konu oluşturacak bir sorun göremediğini belirtmektedir. İlan edilmemiş savaşta bir taraf olan ABD bu konferansa "olumsuz" kaydı koymuştur. Çünkü, konferans açık görüşmeler biçiminde olacaktır. Açıklık, emperyalizmi ürkiltmektedir.

Öte yandan İsrail demokrasi güçlerinin uluslararası konferansa yaklaşımı olumludur. Örneğin, Filistin halkının mü adelesine destek veren İsrail Komünist Partisi (İKP) uluslararası konferansı benimserken, sorunun ancak İsrail'in işgal ettiği topraklardan çekilmesi ve bağımsız Filistin Devletinin, Kudüs'ün Arap kesimini içeren Ürdün'ün batı yakasında ve Gazze Şeridi'nde inşa edilmesiyle adil bir çözümün gerçekleştirilebileceğini düşünmektedir.

Bu zeminde uluslararası konferans ancak bağımsız Filistin Devletinin kurulmasını ön koşul sayarak toplanırsa Filistin halkının devrimci çıkarları doğrultusunda çözüm sağlayabilir. Filistin halkının kendi geleceğini her türlü dış müdahale ve tehditten bağımsız belirleme hakkını kazanması, bütün Ortadoğu halklarının gelecekteki barış ve demokratik gelişme zeminlerini hazırlayacak, dünya barışına büyük bir katkı sağlayacaktır.

Önemle bir daha vurgulamak durumundayız; Ortadoğu halklarının çıkarlarını gözeten, kapsamlı ve adil bir barış, dünya siyasal konjonktüründe önemli bir sıçramayı öngörmektedir. Bu nedenle, tüm uluslararası demokratik kurumlar, Golan Tepelerinde yaşayan Dürzi Araplar, İsrail'deki Hıristiyan ve Müslüman diğer Araplar, demokrat Yahudiler ve başka halkları ezen halkların özgür olamayacağı bilincini taşıyan tüm güçler, saflarını sıkıştırmalı, enternasyonalist ruhla emperyalizme karşı mücadele etmelidirler.

Filistin Kurtuluş Örgütü önderlerinden ve El Fetih Silahlı Kuvvetleri Komutanı *Ebu Cihad (Halil El Vezir)*, 16 Nisan 1988'de Tunus yakınlarındaki konutunda, 9 kişilik bir silahlı komando grubunun saldırısı sonucu öldü.

FKÖ saldırıdan İsrail'i sorumlu tuttu. Ebu Cihad'ın öldürülmesi üzerine, İsrail işgali altında yaşayan Filistinliler 3 günlük yas ilan ettiler; saldırıyı protesto ederek gösteriler düzenlediler. Hemen tüm dünyanın saldırıdan sorumlu tuttuğu İsrail, yas süresince de saldırgan tutumunu sürdürdü ve 6 Filistinli daha, İsrailli askerlerin gösterilere müdahalesi sonucu yaşamını yitirdi.

Ebu Cihad'ın cenazesi, 20 Nisan 1988 günü düzenlenen büyük bir törenle Şam'da toprağa verildi. Bir süre istenmeyen adam ilan edilerek Suriye'den ayrılan Ebu Cihad'ın cenazesine çok sayıda Filistinli mültecinin de katıldığı görülendi. Ebu Cihad için Lübnan'ın batısı ile Sayda kentlerinde de törenler düzenlendi. Törenlerde Ebu Cihad için "Sen Ayaklanmamızın Şehidisin" sloganları atılırken, İsrail de kınandı.

Biz de İsrail'in bu insanlıkdışı saldırısını şiddetle kınıyoruz.

A. Erhan Çelik - Ahmet Gürata

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org